

turunda

Kadim Doğrular

Yeni Gerçekler

Aylık Kadın
Yaşam ve
Fikir Dergisi

Ekim 2023 Sayı: 236 Fiyat: 125 ₺

**GAZZE:
VICDANIN
SESİ**

**“MODERN
ZAMANLAR”
FİLM ANALİZİ**
Gülay Kurt

SANAT
PSİKOTERAPİSTİ
ARZU AVŞAR:

**“ SANAT
TERAPİSİNİN
KÖKLERİ ANADOLU
TOPRAKLARINDA
MEVCUTTUR ”**

DR. SENAI DEMİRCİ

**“ İSLAM, BİR
AYRICALIK ÖDÜLÜ
DEĞİL BİR SORUMLULUK
ÖDEVIDİR ”**

Ailenin
Sevgi
Grameri:

**İstanbul
Türkçesi**
Hüseyin Karaca

Kadın Çiftçi Kredisi ile ZİRAAT'İN DESTEĞİ BENİMLE

Tarımsal üretimin içinde yer almak isteyen kadınlar Ziraat'e geliyor,
10 yıla kadar vadeli 2 yıla kadar anapara ödemesiz Kadın Çiftçi Kredisi ile üretime katılıyor,
hem kadınlar kazanıyor hem ülke ekonomisi kazanıyor.

0850
220
00 00

Müşteri İletişim
Merkezi

www.ziraatbank.com.tr

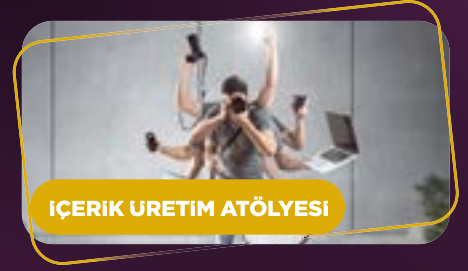
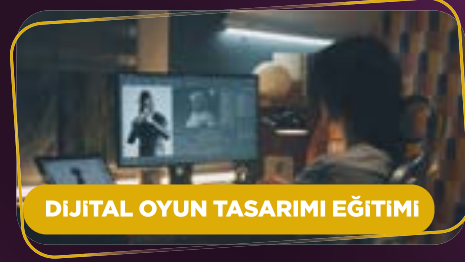

Ziraat Bankası

Bir bankadan daha fazlası

 /ziraatbankasi

E-SPOR MERKEZİ'NDE BİRBİRİNDEN KEYİFLİ EĞİTİMLER SENİ BEKLİYOR

Sen de aramıza katılmak
eğitimlerden faydalanmak
istiyorsan bit.ly/3ouhWs1
adresinden başvurunu
hemen yap!

BAĞCILAR BELEDİYESİ
ESPOR
MERKEZİ

KURS BAŞVURU

Kodu okut,
formu doldur

Bağcılar Belediyesi
E-Spor Merkezi
Yavuz Selim Mah. 1000. Sokak
No: 6 Bağcılar / İstanbul

İLETİŞİM MERKEZİ
0 212 410 0 600

ABDULLAHOZDEMİR
BELEDİYE BAŞKANI

“bağcılar sizinle güzel”

İÇİNDEKİLER

06 ▶ RAHMET OLSUN GANİRE PAŞAYEVA'YA

28 Eylül'de vefat haberini aldığımız ve Türk Dünyası tarafından tanınıp sevilen Ganire Paşayeva'ya Allah'tan rahmet, sevdiklerine ve öncelikle Azerbaycan halkına başsağlığı diliyoruz.

08 ▶ GAZZE: VİCDANIN SESİ

Filistin meselesini bugünün olayı gibi konuşanlar bilsinler ki tam 75 yıldır zulüm devam ediyor. Gazze yıllardır açık hava esir kampı. Yıllardır elektrik, su, gıda sorunu yaşıyor. Filistinliler yıllardır Mescid-i Aksa'da rahatlıkla ibadetlerini yapamıyorlar.

14 ▶ SENAI DEMİRCİ: "İSLAM, BİR AYRICALIK ÖDÜLÜ DEĞİL BİR SORUMLULUK ÖDEVİDİR"

Kendisini hem bir ağabey hem de "yarım doktor çeyrek hoca" olarak tanımlıyor Senai Demirci. Hem çok sevilen hem de eleştiri oklarından sıkça nasibini alan bir isim.

24 ▶ AİLENİN SEVGİ GRAMERİ: İSTANBUL TÜRKÇESİ

Allah Teâlâ'nın insana vermiş olduğu büyük nimetlerden biri de dildir. İnsan kendisini ifade etme aracı olarak kelimelerden oluşan sesli dili kullanarak diğer varlıklardan ayrılır.

28 ▶ "TÜRKİYE'DE KADIN SÖYLEMİNİN İFRAT VE TEFRİT NOKTALARI ÇOK GİRİFT"

"Girişimci kadınlar" başlığı ile ara ara yayınlayacağımız bir röportaj dizisine başlamak istedik. Bu serinin ilkini de henüz tazecek bir proje olan Fika Seyahat kurucularından değerli Kübra Çomaklı Koçak ile yaptık.

32 ▶ "I SAID YES!" BİR YERDEN BAŞLAMALI

Radyoda çalan şen şakrak türküye muhalefet yağmur sesi ve sıcak kahvemizin kokusu... Amman done done done yar geliyor...

34 ▶ YENİ DÜNYA, ESKİ İRKCİLİK

Jeologların edindiği kapsamlı ve geniş bilimsel kanıtlara göre dünya tam 4.54 milyar yaşındaymış. Bunca milyar yıldır dönüp duruyor başına gelmeyen kalmadı.

38 ▶ SANAT TERAPİSİNİN KÖKLERİ ANADOLU TOPRAKLARINDA MEVCUTTUR

Sanat Psikoterapisi ve Rehabilitasyonu eğitimi ve sosyal hizmet mezunu Arzu Avcı ile gerçekleştirdiğimiz sohbetimizde sanat terapisinden dijital bağımlılığa, verdiği eğitimlerden, atölyelerden mesleki kariyerine kadar gerek yetişkin, gerekse çocuk psikolojisi ve gelişimine dair birçok soruya cevap bulduk.

08

44

06

44 ▶ NE BÜSBÜTÜN HAYATIN İÇİNDEYİZ NE DE BÜSBÜTÜN DIŞINDA

Malumunuz ülkemizde yaz tatilleri bir hayli uzun. Eylül ayının gelmesi ile birlikte tatil modundan çıkarak okul rutini oluşturma çabamızın yanı sıra, zihinlerde okullar başladıktan sonra kendi adımıza yapılacaklar listeleri oluşmaya başlıyor.

46 ▶ DÜNYEVİLEŞME PENCERESİNDEN TÜKETİM MANZARALARI

Bir dostuma nasıl bu kadar kolay ve hayata dokunan yazılar yazdığını sorduğumda; 'yazmak istediğim konuyu aklımda kaynatıp kalbimde demliyorum' demişti.

14

28

38

24

46

34

52

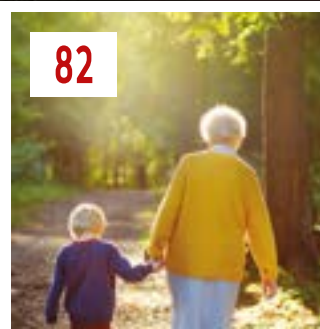
62

66

84

82

50

TÜKETİM ALIŞKANLIKLARINA KISA BİR BAKIŞ

2023 yılının sonuna yaklaşırken e-ticaret alışverişlerinin oranları merak ediliyor. Henüz rakamlarla belirtilmiş bir istatistik yok ancak yine de çok satılanlar listeleri belli.

52

"MODERN ZAMANLAR" FİLM ANALİZİ

"Modern Zamanlar" sinema filmi 1929 yılında Charlie Chaplin tarafından yazılıp yönetilen ve çekilen, aynı zamanda başrolünde kendisinin de olduğu bir kült filmidir.

56

TÜKETİMİN İKİ YÜZÜ

Tüketim denilince hemen herkesin aklına kapitalizm gelir. Yani merkezinde insan değil sermaye olan maddi tüketim.

60

YOLCULUK

Başka bir şehre taşınmayı düşündüm. Kendimce güzel planlamalar, yeniden başlangıçlar hesapladım. Güzel şeyler sessiz olmalı inancıyla, kimseye söylemedim.

62

YOLLAR VE ENGELLER ÜZERİNE

Uzun zaman önce yerleştiğim, evlenip köklendiğim, yedi tepesine ayrı ayrı hayran olduğum İstanbul, son günlerde bir hayli zorluyor beni ve aslında birçok kişiyi...

66

OSMANLI TOPLUMUNUN MAYASI TASAVVUFTUR

XX. Yüzyılın en önemli şahsiyetlerinden birisi olan merhum Abdülbaki Gölpınarlı hocamızdan nakille rivayet odur ki yüzlerce yıl önce ünlü padişahlardan biri tarih bilgilerini toplamış, bana insanlık tarihini yazın demiş.

70

KIRACI İLE EV SAHİBİ ARABULUCUDA ANLAŞACAK

Kira uyuşmazlıkları nedeniyle mahkemelerde yaşanan yoğunluk, kiracılar ile ev sahipleri arasında yaşanan sıkıntıların bir an önce çözüme kavuşturulması amacıyla 1 Eylül 2023 tarihi itibarı ile zorunlu arabuluculuk dönemi başladı.

74

74

GÜZ GÜZELİ SAFRANBOLU

Aynı zamanda benim de memleketim olan güzel Safranbolu'na ne yazsam az, ne başlık atsam kifayetsiz kalırdı. Size kısaca tanıtmaya çalışacağım güzel memleketime bu sonbaharda gidin derim.

82

BİLİRİM SENİ YALAN DÜNYASIN

Bu yazı Ekim 2017'de son ebedi yurduna uğurladığımız; anneanneme mektubum, yürek sancımdır.

84

TÜKETİRKEN TÜKENİYORUZ

Çıktığımız meşakkatli yolculuğumuz bitmiyor bu âlemdede. Her taze günde mücrim anlar yakalıyoruz. Yarınları duyduğumuz vehim sancılar, dünlerin kaygıları, aymaz bir boşluğa düşürüyor bizi.

CANAN YAYINCILIK
İLETİŞİM TURZ. TİC. LTD. ŞTİ ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ VE
GENEL YAYIN YÖNETMENİ
M. Zahide CEYLAN

TURUNCU DERGİ KURULUŞ TARİHİ
1 OCAK 2003

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Zahide CEYLAN

KURUCU MİMARIMIZ
Şehit Erol Olçok

EDİTÖRLER
Senem Dinç-Ümmüğülsüm TAT

YAYIN KURULLU
Ayşe KEŞİR,
Gülfıdan ÇALIŞKAN,
Gaye YARDIMCI,
Nuran SÖZEN,
Seda ŞİŞMAN,
Zehra GÜVELİ,
Saliha KARAASLAN,
Nuriye ATASEVEN,
Halime Tezcan TOSUN,
Zehranur Ceylan DEMİR,
Nurcan Yalçın ÖZDEMİR,
Zeynep ÖZDEMİR

İSTANBUL KOORDİNATÖRÜ
Gülay KURT
0507 485 55 95

GÖRSEL YÖNETMEN
Şerife AKYOL KURT

TURUNCU DERGİSİ ADRES
1271. Cadde Libra Kule
No: 21 Kat: 11 Daire: 44
BALGAT - ÇANKAYA/ANKARA
TEL: 0312 446 85 85

TELEFON: 0312 446 85 85

WEB: www.turuncudergi.com

e-mail: turuncudergisi@gmail.com

BASKI
TURKUVAZ HABERLEŞME
VE YAYINCILIK A.Ş.
Güzeltepe Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad.
B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan / İstanbul
TEL: 0212 354 30 00
info@turkuvazmatbaacilik.com.tr

'TURUNCU' Dergisi, yerel süreli aylık yayındır
Basın yayın ilkelerine uymayı kabul eder
Basılan ilanların tüm sorumluluğu
ilan sahibine, yazılan yazıların
sorumluluğu yazarlara aittir

Kurum ve kuruluşlar için
kargo dahil fiyatı 250 TL'dir.

TURKUVAZ DAĞITIM PAZARLAMA A.Ş.
tarafından dağıtılmaktadır.

zahideceylan@turuncudergi.com

Sevgili Turuncu Okurları

Tüketim alışkanlıklarının zirveye çıktığı, sokakların, pazarların, marketlerin, AVM'lerin, internetin; gözümüzün görebildiği ve kulaklarımızın duyabildiği her yerin ürün tanıtımları ile donatıldığı bir dünyada yaşıyoruz. Pek çoğumuz tüketim arzusuna yenik düşmekten kendini alıkoyamıyorken bunan rahatsız olduğunu da dile getiriyor. İçimizden bazıları bu asılsız arzularla savaşıma cesareti gösteriyor. Bazılarımız ise herhangi bir rahatsızlık duymadan linklere tıklıyor, temassız dokunuşlarda bulunuyor, gözleri ile ayrıcalıklı (!) aramalar yapıyor.

Çoğunluğun rahatsız olduğu alışveriş alışkanlıkları hayatımızda sadece cebimize mi zarar veriyor? İrkçılık yüzyıllar öncesinden hortlamış gibi aramızda adeta pankartlar açıyor. Şiddet birçoğumuzun korkulu rüyası oldu. Bireyci bir dünya tutkusu "dilediğimi yaparım" savurganlığına dönüşüyor. Tüm bunların tüketim alışkanlıklarımızla da bir ilişkisi olabilir mi? Bu sayıda hayatın içerisinde neleri tükettiğimize, söylemlerimiz ile nelerin tüketildiğine dikkat çekmek istedik.

Biz daha dergimizi çıkartmadan Gazze bir gerçek olarak tekrar gündeme oturdu. Binlerce çocuğun ailesiz kaldığı, binlercesinin katledildiği, binlerce kadının şiddetin akıl almaz hallerine maruz bırakıldığı, erkeklerin aileleriyle ve canlarıyla büyük bedeller ödediği bir gerçekliğe tanıklık ediyoruz, hem de yıllardır.

Bunlar olup biterken alışveriş tutkumuzu, ırkçı söylemleri bir daha gözden geçirebiliriz belki. Umarım Ekim sayımız bizlere olduğu gibi sizler için de keyifle ve düşünererek okuyacağınız bir sayı olmuştur.

Zahide Ceylan

Doğaya kazandıran kart Paraf Doğal

Paraf'tan sürdürülebilir dünya hedefine yönelik bir güzellik; Paraf Doğal... Geri dönüşümlü malzemesiyle çevreye duyarlı Paraf Doğal, alışveriş yaptıkça doğayı ve hayvan dostlarımızı korumanıza yardımcı avantajlar da sunuyor.

Doğa için, sevimli dostlar için, Paraf Doğal.

Paraf Mobil'i indirin, tüm Paraf fırsatlarına kolayca ulaşın!

Rahmet olsun Ganire Paşayeva'ya

2 8 Eylül'de vefat haberini aldığımız ve Türk Dünyası tarafından tanınıp sevilen Ganire Paşayeva'ya Allah'tan rahmet, sevdiklerine ve öncelikle Azerbaycan halkına başsağlığı diliyoruz.

Vefat haberinin ardından hepimiz onun ekran karşısında Ermeni vekile verdiği tarihe kazınan o cümlelerini duyduk:

"İsa İncil'de size öldürmeyi öğretmedi değil mi? Kadınları, yaşlıları, çocukları öldürün demedi."

"Bizim dinimizin ne dediğini siz bizden daha iyi biliyorsunuz. Bizim dinimiz öldürün deseydi zaten sizi çoktan bitirmiştik bu coğrafyada."

Azerbaycan'dan Türk Dünyası'na

bu acı haber yükselirken aynı zamanda Ermeni provokatörlerin Karabağ'da kışkırtıcı terör girişimlerine şahit olduk. Ne var ki Azerbaycan'ın girişimleri ile bir günde Ermeni askerleri bölgeden çekildi.

Biz Turuncu "Kadın ve Fikir" Dergisi olarak, anaların gözleri yaşlı kalmasın, evlatlar babasız kalmasın istiyoruz. Arkasına aldığı güçler(!) ile sistematik bir şekilde yıllardır Azerbaycan'ı taciz ve işgal etme girişimlerinde bulunan (işgal ettiği topraklar da dâhil) Ermenistan'ın artık Türk yurdunun Türk'e ait olduğunu anlamasını istiyoruz. Yurtdışında Ermeniler tarafından yapılan provokatif eylemleri de kınıyor, faşizmi ve kaosu kaşıyan ellerin kuruması için dua ediyoruz.

100 yıldır Cumhuriyet daima seninle

Tam bir asırdır ülkemizin her bir karış toprağı bizi bugünlere getiren büyük fedakârlıklara,
dev yatırımlara sahne oldu, olmaya da devam ediyor.

Türkiye 100 yıldır cumhuriyetle büyüyor, cumhuriyetle güçleniyor.

VakıfBank, daima seninle. Daima Cumhuriyetle.

Daima
Cumhuriyetle

100[★]
.yıl

444 0 724 | vakifbank.com.tr

 VakıfBank
Burasi Sizin Yeriniz

 | vakifbank

GAZZE: VICDANIN SESİ

Filistin meselesini bugünün olayı gibi konuşanlar bilsinler ki tam 75 yıldır zulüm devam ediyor. Gazze yıllardır açık hava esir kampı. Yıllardır elektrik, su, gıda sorunu yaşıyor. Filistinliler yıllardır Mescid-i Aksa'da rahatlıkla ibadetlerini yapamıyorlar. Tarihi geçmişe baktığımızda internet bize bazı silahlı çatışma tarihleri veriyor. Sanki sadece o tarihlerde olmuş gibi. Oldukça uzun zamandır Filistin halkı gaz bombası, plastik mermi, bomba, mahrum bırakılma, tecavüz, gerçek mermi ile beraber yaşıyor.

Tarihi geçmişe baktığımızda internet bize bazı silahlı çatışma tarihleri veriyor. Sanki sadece o tarihlerde olmuş gibi. Oldukça uzun zamandır

Filistin halkı gaz bombası, plastik mermi, bomba, mahrum bırakılma, tecavüz, gerçek mermi ile beraber yaşıyor...

Hatta bunlar içerisinde en hafifi fiziksel darp, gaz bombası ve plastik mermi.

7 Ekim'de Hamas'ın Aksa Tufanı ile operasyon yapması sonucu sosyal medya makineleri ses çıkarmaya başladı. Zaten uzun zamandır gürültü kirliliği yapan twitter, aramızdaki Siyonist sevicilerin gürültüsü ile kaynayıp durdu. Siyonizme dair tek bir kelime bile bilmeyenler "Ama onlar da topraklarını satmasaydı canım" dediler. Sanki topraklarını satıp satmamaları zulüm görüp görmemeli için bir ölçüymüş gibi. "Onlar da durduk yere hem de festivalin ortasına saldırmasalardı canım" dediler, sanki Gazze halkı yıllardır açlıktan ölmüyormüş gibi, çocuklar silahlarla vurulmuyormuş gibi, insanların evleri ve arazileri gasp edilmiyormüş, rastgele hapishanelere atılıp işkencelere

maruz kalmıyorlarmış gibi. İnsanlar acaba "nasıl olsa ölüyoruz bari bu defa karşılık vererek ölelim" demiş olamazlar mı mesela. Birilerinin içinin dahi acımadığı o enkazlardan çıkan ölü çocuklar oradaki halkın gerçeği. 75 yıldır bunu yaşıyorlar zaten. Şimdi bazı örnekler üzerinden hakikate kapı aralayalım:

- Filistin 400 yıl boyunca Osmanlı sınırlarında idi.
- ABD hükümeti 1948'de kurulan İsrail'e 2020 yılı sonu itibarıyla yaptığı net yardım cari veya 2018 enflasyon rakamları göz önünde bulundurulduğunda 236 milyar dolar seviyesine çıkıyor.
- ABD, 1946'dan 2018'e kadar İsrail'e 97 milyar 907 milyon 700 bin dolar askeri yardım yaptı.
- Bu tarihlerde yapılan ekonomik yardım 34 milyar 326 milyar doları buldu.

Siyonizme dair tek bir kelime bile bilmeyenler "Ama onlar da topraklarını satmasaydı canım" dediler. **Sanki topraklarını satıp satmamaları zulüm görüp görmemeli için bir ölçüymüş gibi...**

- Füze savunma sistemlerine yapılan yardım ise 6 milyar 411 milyon 409 bin.

- İsrail'e 2019 yılında 3 milyar 300 milyon dolar değerinde askeri yardım yapılırken füze ve hava savunma sistemlerinin geliştirilmesi için 500 milyon dolarlık tahsisat sağlandı.

- ABD'nin 2019'da İsrail'e vermiş olduğu yardım 3 milyar 800 milyon doları buldu.

- ABD konu İsrail olduğunda kendi vatandaşının dahi İsrail askerleri tarafından katledil-

mesine göz yummuştur. (Bknz. Rachel Corrie)

- 1948 yılından bu yana (AA'nın 2021 haberine göre) 1 milyon kişi vatanından sürüldü, 675 köy yok edildi.

- 1697'den beri İsrail yasa dışı şekilde yerleşim yerleri inşa ediyor.

- 7 Ekim olaylarından bu yana İsrail'in düzenlediği saldırılar sonucunda 1799 (bazı kaynaklara göre 2000'den fazla) kişi öldürüldü. Yaralıların sayısı ise 6.388 –ki bu rakamlar resmi olanlar.

DR. SENAI DEMİRCİ

İSLAM, BİR AYRICALIK ÖDÜLÜ DEĞİL BİR SORUMLULUK ÖDEVIDİR

Kendisini hem bir ağabey hem de "yarım doktor çeyrek hoca" olarak tanımlıyor Senai Demirci. Hem çok sevilen hem de eleştiri oklarından sıkça nasibini alan bir isim. Tüm samimiyeti ile bu söyleşimizde kendisine yöneltilen eleştirilere cevap veren Dr. Senai Demirci ile aynı zamanda toplumu yaralayan tüketim ve ırkçılık üzerine de konuştuk.

Biz kendisine cesaretle sorduk, kendisi daha cesur bir tavırla cevapladı. Biz dert gördüğümüz konulara parmak uzattık. Dr. Senai Demirci her birini bir hekim inceliğiyle neşterle deşer gibi derinleştirdi. Öncelikle kendisine derinliğini bizimle paylaştığı için, samimiyeti ve "abi" tavrı için çok teşekkür ederiz. Siz değerli okurlarımıza da keyifli okullar dileriz.

Pek çok farklı kesimin sevdiği, sözlerinden ilham aldığı biri Senai Demirci. Aslen hekim olsanız da anlam ve derinliği önceleyerek kelimelerle bağı çok daha kuvvetli tutmuş bir isimsiniz. Pandemi öncesinde sizi hiç ummadığımız bir yerde ve

|| RÖPORTAJ: ZEHRA GÜVELİ ||
şaşırtıcı bir rolde seyretmiştik. Sahnede ve stand-up'çi olarak: "Yarım Doktor Çeyrek Hoca" Ne demek bu? Nasıl oldu?

Sizin de hatırlattığınız gibi bir tıp doktoruyum. Türkiye'nin en iyilerinden sayılan Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden 1990'da mezun oldum. Çocukluğumun hayalimdi doktor olmak ve oldum. Ancak mezun olunca, bir de baktım ki elimde bir gayr-ı resmi diploma daha var. Seksenli yıllarda çok değerli dostlarımla birlikte bir yazı hayatım oldu -ki devam ediyor. Kendime tam hekim olduğum, iyi de kazandığım bir hayat takdir etmek üzereyken, birlikte yazdığımız sevgili Metin Karabaşoğlu, 80'lerde yazdığım yazılarımı Şöyle Garip Bencileyin adında bir kitap olarak basıp bana gönderdi, duruşum değişti.

Yazı ve şiiri birlikte meşk ettiğim Kemal Sayar (şimdi harika bir psikiyatri profesörü) şiirin ve öykünün ana rahmi diyebileceğim, rahmetli Mevlana İdris'in de içinde bulunduğu 'Andırın Postası'na beni abone edince, ayarlarım bozuldu.

"Ah ben yazardım ya!" diye hatırladım. Kendimi edebiyatın o tatlı akışına kaptırınca, tıbbın geleneksel kariyerini sürdürmedim. Tıpta Uzmanlık Sınavı'na girmedim. Aile hekimi ya da pratisyen hekim olarak ekmeğimi çıkardım. Daha sonra Türk televizyonlarındaki ilk ve kanaatimce en uzun ve en şikesiz sağlık programını hazırlayıp sundum (90'ların Kanal 7'sinde). Sinema eğitimi aldım, Belgesel programı yapımcılığı yaptım. Hasbelkader bir gün TRT'de iftar programı da sununca, adım 'hoca'ya çıktı.

Bir yandan kalemle yazma eğitimi aldım bir yandan da kamera karşısında bildiğiniz 'artistlik' eğitimi de almış oldum. Türkiye'deki din dilinin garipliklerini inceden eleştirmek, ayrıca hurafeye dayalı ve reytinge odaklı din dilinin gençler üzerindeki olumsuz etkisini görünce, ironik bir yaklaşımla stand-up yapmaya karar verdim. Yurtiçinde ve yurt dışında sahneler yaptım. Sahne aldıkça da özellikle ortaokul ve lise öğrencilerinin ilgi gösterdiğini gördüm. "İşte buydu tam benim aradığım!" dediklerini hem gözlerinden hem sözlerinden duydum.

Kapak fotoğrafı: Engin Uzun

NİHAYET, ARKADAŞLARIYLA
BİRLİKTE OTURURKEN,
KAPIDAN İÇERİYİ SÜZEN BİR
ÇÖL ADAMINI “HANGİNİZ
MUHAMMED?” DİYE
SORMAK ZORUNDA BIRAKAN
PEYGAMBERİN [ASM]
ÜMMETİ DEĞİL MİYİZ?
BU HALİ ÜZERİME ÖDEV
ALİYORUM. KİMSENİN
KALBİNİ KIRMADAN,
KİMSEYE GÜCENMEDEN
YOLUMA DEVAM ETMEK
İSTİYORUM. BAZEN YANLIŞ
ANLAŞILIYORUM. BELKİ
YANLIŞ DA YAPIYORUM.

“Yarım doktor candan yarım hoca imandan eder!” diye bir söz var ya, kendimi o iki ‘yarım’a yerleştirdim. Evet, doktorluk kariyerim ‘yarım’ kaldı; ‘yarım doktor’um. Hocacığa gelince, hiç kariyerim olmadı ki! Ne imam hatip okudum ne ilahiyata gittim. ‘Yarım’ bile olamadığımı düşündüm. İlahiyatçı arkadaşlara da ayıp olmasın diye haddim olmayarak ‘çeyrek hoca’ oldum. Nasip olur da hatıralarımı yazarsam, bu kitabın adı “Yarım Doktor Çeyrek Hoca” olmalı... Velhasıl Yarım Doktor Çeyrek Hoca benim otobiyografim, CV'im, özgeçmişim.

Siz bunca farklı şey yapınca haliyle şaşırıyoruz ve şunu sormak hâsıl oluyor: Halkın nezdinde nasıl görünmek istersiniz? Size nasıl hitap etsinler mesela? Hangisi hoşunuza gider?

Beni en çok “abi” hitabı sevindiriyor. “Hocam” değil, “Bey” hiç değil. “Sayın” hiç hiç değil. Böyle söylediklerinde, demek ki diyorum beni kendilerinden biliyorlar. Kendi içlerinden. Kendi çektikleri acıları çekmiş olduğumu görüyorlar.

Kendilerinin düştükleri yerde benim de düşebileceğimi biliyorlar. Yüceltmiyorlar. Kutsamıyorlar. Ast-üst ilişkisi kurmaya kalkmıyorlar. Buna seviniyorum.

Nihayet, arkadaşlarıyla birlikte otururken, kapıdan içeriye süzen bir çöl adamını “Hanginiz Muhammed?” diye sormak zorunda bırakan Peygamberin [asm] ümmeti değil miyiz? Bu hali üzerime ödev alıyorum. Kimsenin kalbini kırmadan, kimseye gücenmeden yoluma devam etmek istiyorum. Bazen yanlış anlaşıyorum. Belki yanlış da yapıyorum. Polemiğe girmiyorum. Sadece dua ediyorum; sonra, hatta çok sonra, benim ölümünden sonra da beni anlasalar hakkımı helal ediyorum.

Bunu anlatırken fark ettim ki, derin bir korkum ve öfkem var. “Din” ve “değerler” üzerinden devşirilen makam. Rahmetli babamın böyle arkadaşları vardı. Onlar o uzun sakallarıyla gelir, üzerlerindeki cübbeyle hükmeder ve bana ‘kibirlice’ görünen bir tavırla ellerini öpmem için uzatırlardı. Çocukluğumda bu tür tiplerden haklı ya da haksız ürkerek kaçtım. Beni çok korkutuyorlardı. Şimdi ben çocukların ellerini öpüyorum. Ciddi ciddi öpüyorum.

Şehir insanının, içinden çıkılamaz bir kısır döngüye girdiği şu yıllarda siz başka bir şehirde sakinlikle yaşamayı tercih ettiniz. Bize nerede yaşadığınızdan, sizi bu tercihe götüren süreçten bahsedebilir misiniz?

Evet, köylü oldum. Ki zaten köylüydüm. Altı yaşından itibaren Karadeniz’in dağlarında derelerinde inek otlattım. Toprağı seviyorum. Çocukluğumu süsleyen derenin her taşını her akışını neredeyse ezber biliyorum. Rüyalarım da o çağlının içinde dolaşıyorum. Pandemi sırasında, karantina başlayınca, büyük şehirde yaşamının anlamını yitirdiğini fark ettik. Hekim olduğum için özel bir izinle Ordu’nun Fatsa ilçesinin Örencik köyüne taşındık. Odun kırıp soba yaktık.

Odadan odaya geçerken üşüdük. Sabah ayazına uyandık. Tarla kazdık. Kendimize teselli olacak bir lavanta bahçesi hazırladık. Toprakla, yani asımla yeniden buluşmak bana inanılmaz iyi geldi. Ağaçlarla kucaklaşmaya, toprakla fısıldaşmaya, yusufluk kuşlarıyla saklambaç oynamaya, kelebeklerin yolunu gözlemeye, solucanlarla dertleşmeye başladım. Paranın patates etmediğini anladım. Dedemize ait eski bir taş evi onardık. Derken Karadenizli müteahhitlerin geleneğine uyup ahşap bölmeler ilave ettik. Sonunda fındık bahçesinin içinde, derin vadilere nazır bir verandamız oldu. Verandaya geçip ahşabı koklarken nemli havayı ciğerlerime alırken, psikanalitik bir aydınlanma yaşadım. Kendimi geçmişimin en kritik anında buldum. Mekân anı ve anıyı çağırıyordu. Çocukluğumda çok derin bir zihinsel rahatsızlık geçirmiştim; sürekli kâbuslar görüyordum. Dört beş yaşlarında olmalıyım. Serin bir bahar sabahı, dedemlerin

evinin ahşap verandasında garip bir şey oldu. Beni bunaltan her şey silinip gitti; kâbuslar bitti, sebepsiz korkular geçti. Hayatımın en derin nefesini aldım o sabah. Bunun farkında değildim ama verandayı görünce, galiba o anı hatırlayarak heyecanlandım. Benim için ilham vericiydi. Şimdilerde düzenli olarak #verandasohbetleri yapıyorum. Aynı isimde bir de kitabım çıktı.

Sizi yakından takip eden, eskiden beri okuyucunuz olan insanların hissettiği bir değişim var sanki. Senai Demirci'nin öncesi ve sonrası var mı gerçekten?

Elbette değiştim, değişiyorum ve inşallah daha da değişeceğim. Asıl, değişmemekten utanırım. Yaratıcı'nın insandan muradı alışkanlık değil akışkanlıktır. Çünkü insan, olup bitmiş bir yaratım değildir; olmakta olan bir yaratılıştır.

Değişimime gelince, son yıllarda 'dindar' diyeceğim muhitten kıyıya çekildim. Felsefe okudum. Psikolojinin derin vadilerinde dolaştım.

EVET, KÖYLÜ OLDUM.
Kİ ZATEN KÖYLÜYDÜM.
ALTI YAŞINDAN İTİBAREN
KARADENİZ'İN DAĞLARINDA
DERELERİNDE İNEK OTLATTIM.
TOPRAĞI SEVİYORUM.
ÇOCUKLUĞUMU SÜSLEYEN
DERENİN HER TAŞINI HER
AKIŞINI NEREDEYSE EZBERE
BİLİYORUM. RÜYALARIMDA
O ÇAĞILTININ İÇİNDE
DOLAŞIYORUM. PANDEMİ
SIRASINDA, KARANTİNA
BAŞLAYINCA, BÜYÜK ŞEHİRDE
YAŞAMANIN ANLAMINI
YİTİRDİĞİNİ FARK ETTİK.

ŞÖYLE Kİ DİNDAR, DİNİN RİTÜELLERİNİ TAKINTI HÂLINE GETİRMİŞ BİRİ OLARAK TANIMLANIR. KABUKLA İLGİLENİR, ÖZE İNMEZ. YANI, DİNDAR, "ANA AKIM" İNSAN OLMANIN KIYISINDA YA DA DIŞINDADIR. DAHA SIK KİLİSEYE GİDER. DAHA ÇOK NAMAZ KILAR. OYSA BEN DİNDAR OLDUĞUM İÇİN NAMAZ KILİYOR DEĞİLİM. ADAM OLMAYA ÇALIŞTIĞIM İÇİN NAMAZ KILARIM. VARLIĞIMIN BANA BORÇ VERİLİŞİNE MİNNETİMDİR SECDEM.

İnsana dair okumalarımı derinleştirdim. Bunları okurken, bir de baktım ki Kur'ân'ı okuyormuş gibi yapıp okumuyormuşum. Bu, beni hayli şaşırttı ve mahcup etti. Çetin bir iç hesaplaşma yaşadım. Daha önce yazdıklarımı ve anlattıklarımı gözden geçirme ihtiyacı hissettim. 2004'ten itibaren ulusal kanallarda neredeyse her yıl iftar veya sahur programı sundum. Bir dönem Avrupa'da ve Anadolu'da başta namaz ve kutlu doğum başlıkları olmak üzere yüzlerce konferans verdim. Halk beni ilahiyat profesörü sanıyor. Gittiğim kimi yerlerde afişlere bile yazmışlardı. Ama ne İmam Hatip'e gittim ne İlahiyat okudum. Dinî başlıkları anlatmaya; dinle ve din söylemiyle gençliğimde yaşadığım sorunları çözmek niyetiyle başladım.

Ne var ki psikolojinin gerçekle-riyle yüzleşince anlattıklarımın altını boş bıraktığımı gördüm. Şu sonuca vardım: Galiba biz insan olmayı atlayarak Müslüman olmuşuz. Ben de insan olmayı anlamadan din anlatmışım. Geldiğim noktada Kur'ân'ın emir ve yasakları söyleyen bir 'din'i' kitap olmadığını, bizim icat ettiğimiz din kültürü müfredatını izlemediğini fark ettim. İnsanı insana anlatıyor Kur'ân. Vahyin ana teması bu! Bu gerçeği görmeden yazdıklarımın ve anlattıklarımın bir tür "manevi bypass" olduğunu gördüm. Manevi bypass yapan, gerekçesiz iman eder; daha doğrusu iman ettiğini zanneder; "iman ettim" demeyi iman etmenin kendisi sayar. Dini söylemlere kilitler; olmayı dert edinmez, gelişim yolunu kapatır. 'Besmele'yi 'çekmek'le yetinir, 'salavât'ı çok sayıda tekrarlama davasına düşer. Gerçek şu ki, miyavlamak kimseyi kedi yapmaz.

Müslümanlar derken "dindarlar"ı kastetmiyorsunuz yani. "Dindar olmadığımı itirafımdır" diye bir yazınız da var, bir hayli tartışılmıştı.

"Dindarlık"ı sosyolojik anlamıyla anlarsak, siz de kendinize "dindar"

demekten çekinirsiniz. Şöyle ki dindar, dinin ritüellerini takıntı hâline getirmiş biri olarak tanımlanır. Kabukla ilgilenir, öze inmez. Yani, dindar, "ana akım" insan olmanın kıyısında ya da dışındadır. Daha sık kiliseye gider. Daha çok namaz kılar. Oysa ben dindar olduğum için namaz kılıyor değilim. Adam olmaya çalıştığım için namaz kılarım. Varlığımın bana borç verilmesine minnetimdir secdem. Bu da her insanın üzerine düşer. Varoluşun merkezindedir insanın kendisine verilene minnetini ifade etmesi. Niye kenara çekelim kendimizi? Neden camiye kiliseye gitme sıklığımızın sayılmasıyla laboratuvar faresi gibi nesneleştirilim kendimizi?

Dindar kelimesi sorunlu; anlamadım. Dindarlar da sorunlu mu peki?

Niye olmasın? İnsanın olduğu yerde sorun olacak elbette. İnsan sorunlarıyla insandır. Sorunsuz olana insan demeyiz ki! Sordunuz madem söyleyeyim. Benim güvendiğim 'dindar' muhafazakâr çevrenin benim için bitişi acılı oldu. Pandemi öncesiydi. Değerli yönetmen Osman Sınav bir iç hesaplaşma dizisi yaptığını, beraber çalışmamızı gerektiğini söyledi. Ben de dizinin psikoloji danışmanlığını yaptım. Senaryonun bilgelik kaynağı olan 'odak' sahnelerini yazmaya başladım. "Gel dese aşk!" dizisinin teması "Kimse sınanmadığı günahın masumu değildir" şeklindeydi. İnsan, insandır. Savrulabilir ama doğrulabilir de. Beşer şaşar. Yanılabilir ama düzelebilir de. Günaha düşebilir ama dönebilir de! Psikolojik eksenli dizilerin kanaatimce en verimlişiydi. Senaryo şahane bir terapist çıkarcaktı karşımıza.

Ne var ki "dindar muhafazakâr kesim" dediklerimiz, hızla bizi linç etmeye kalktı. İnsanın düşüşünü anlatan bir akışı 'ahlaksız', beni de "ahlaksız dizinin ahlaksız danışmanı" yaptılar. O gün anlamadım, çok çabuk gaza geliyoruz. Dedikoduya itibar ediyoruz.

Sürü psikolojisiyle hareket ediyoruz. Ahlaklı olmanın sorumluluğunu almak yerine ahlakçılığın kolaylığına kaçıyoruz. O kadar seslendim; işin aslı o değil diye. Seyretmediğiniz diziyeye 'ahlsaksız' demeyin diye. İşte o zaman gördüm ki biz gücümüzü yönetemiyoruz. Gümbür gümbür eziyoruz muhalifimizi. Toptancılığı tercih ediyoruz. İnsafı kolayca elden bırakıyoruz, vicdani duruşa alan açamıyoruz. Gücümüze yaslanıp çatır çatır yırtıyoruz düşman bellediğimizi. Dini taraftarlığa dönüştürdüğümüz için linç kültürünü benimsemeyi sorgulamıyoruz maalesef.

O gün kendilerini "Müslüman Sanatçılar ve Yazarlar" diye tarif eden gruba açıkça söyledim: "Biz buysak, ben bizden değilim!" Hâlâ da öyleyim. Biz bu olmamalıydık! Ben 'Müslüman' olmanın hakkını vermeye çalışıyorum. "Müslümanlıklar kulübü"ne üye değilim.

Sosyal medyada bir grubun "Hep Müslümanları eleştiriyor, diğerlerine bir söz söylemiyor" diye söylenmesinin nedeni anlatılıyor o halde.

'Müslümanlar' ve 'diğerleri' diye bir ayırım var mesela. Merak ediyorum ve sizin de sorgulamanızı beklerim: 'Müslümanlar'ı ve 'diğerleri'ni nasıl ayırıyorsunuz? Bu ayırma yetkisi kime ait ya da kimlerden alıyoruz? Namaz kıldığımız için, camiye gittiğimiz için, abdest aldığımız için, hacca veya umreye gittiğimiz için, örtündüğümüz için, içki içmediğimiz için kendimizi 'Müslüman' sayıyorsak, namaz kılmayanları, örtünmeyenleri, abdest almayanları, içip sarhoş olanları 'diğerleri' sayıyorsak, en azından Kalem Suresi'nin 35. ayeti ile başımız dertte demektir.

Vahyin ilk yılında inen Kalem Suresi'nin 35. ayeti, "müslimler ile mücrimleri bir mi tutacağız şimdi?" diye sorgular. Mücrim/cürüm işleyen olmamanın yolu Müslüman olmaktır diye anlayabiliriz bunu. Tam burada kendisini peşinen/doğuştan Müslüman sayanları büyük

bir sorun bekler. Bizi "Müslüman" saydıran/sandıran aparatların çoğu bu ayetin indiği gün elimizde yoktur. Ne "önsüz yere basmayacağız" abdest farzdır ne beş vakte beş ekleyerek kılacağımız namaz emredilmiştir ne kendimizi 'ehlisünnet' başkalarını kâfir yapan 'sarık ve sakal sünneti' geçerlidir. Abdestsiz yere basmayarak, çok namaz kılarak, her yıl umreye giderek, başkalarından daha sıkı örtünerek, daha uzun sakallara tutunarak ve daha kalın sarıklara sarılarak ortaya koyduğumuzu düşündüğümüz 'müslim'lik boşa çıkıyor.

Peki, mücrim olmaktan nasıl kurtulacağız? Mücrim ile müslim arasındaki ayırımı nasıl yapacağız?

Kalem Suresi'nin 35. ayeti orada duruyor ve gözlerimizin içine içine bakıyor; aklımızın iki yakasından tutup sarsıyor. Bu ayetin indiği ortamda ve anda olsaydık-ki hâlâ öyleyiz-Peygamberimize dönüp "Ne yapacağız şimdi?" diye çırpınırdık. Şimdi niye titremiyoruz? Niye anlamın sorumluluğunu üzerimize almıyoruz? Belli ki daha çok sevap almak, daha "dini bütün" Müslüman olmak için "Kur'ân'ı yüzünden okurken" gözden kaçırdık ya da işitmedik ayeti. Merhum Aliya'ya atfedilen şu sözü de hatırlayalım bu vesileyle: "Kur'ân-ı Kerim, 'İman et ki iyi insan olasin' demiyor, 'İyi insan ol ki iman etmiş olasin' diyor." Said Nursi'nin ısrarla seslendirdiği, kadim bilgeliğin izini sürdüğü şu gerçeği hatırlayalım: "İslamiyet insanıyet-i kübradır." İslam, insan olmanın tüm özelliklerini yeşertmek için vardır. İslam, insan olmanın gereği olan şüphe etmeyi, tereddütleri, korkuyu, yorulmayı, yanılmayı, düşmeyi, tökezlemeyi, savrulmayı anlayan ve kucaklayan bir söylem sunar. Siyah beyaz bir ayırtırmaya çağırır. "Biz" ve "ötekiler" kolaylığına sığınmaz kendimizi sorgulanmaz ve dokunulmaz yapmayı cürüm sayar.

Velhasıl, İslam dediğimiz, bir ayrıcalık ödülü değil ömür ödevidir;

GÜMBÜR GÜMBÜR
EZİYORUZ MUHALİFİMİZİ.
TOPTANCILIĞI TERCİH
EDİYORUZ. İNSAFI KOLAYCA
ELDEN BIRAKIYORUZ, VİCDANI
DURUŞA ALAN AÇAMIYORUZ.
GÜCÜMÜZE YASLANIP
ÇATIR ÇATIR YIRTIYORUZ
DÜŞMAN BELLEDİĞİMİZİ.
DİNİ TARAFTARLIĞA
DÖNÜŞTÜRDÜĞÜMÜZ
İÇİN LİNÇ KÜLTÜRÜNÜ
BENİMSEMEYİ
SORGULAMIYORUZ
MAALESEF.

hakikate teslimiyet sancısıdır. Kendimizi baştan 'Müslüman' sıfatıyla terfi ettirip bir tür kulüp havasına girip "bizden olmayan"ları "kâfir" "sapık" "cehennemlik" "gayrimüslim" "müşrik" "ehl-i sünnet olmayan" vs. sıfatları üzerinden ötekileştirme yolculuğuna çağırıyor bizi Kur'ân. Son yıllarda, siz de görmüşsünüzdür; birileri sık sık "ehl-i sünnet olan" "ehl-i sünnet olmayan" hocalar listesi yayınıyor. Kimler? "Kendilerini peşinen ehl-i sünnet sayanlar". Yetkilendirme kaynakları kendileri. Çirkin değil mi? Hâlbuki İslam'ın ana yürüyüş ekseninde yer alan "imam", "ümme" gibi kavramlar "ana" anlamındaki "ümme" kökünden gelir. İmam, "ana yürekli"dir; liderliğini şefkatinden ve anlayışından alır. Ümme, "anaç toplum"dur; itmez, kucaklar; yargılamaz, anlayışlı olur. Biz ise taraftarlığın ateşine kapılmışız. İslam dediğimizi bir yandaşlık cephesine indirgemişiz.

Müslüman olma yolunda ilerlerken, kendimizi eleştireceğiz elbette. Yol almak, yol olmaktır aynı zamanda. Yol olurken ve yol alırken, tökezlemeler olur, düşüşler olur, yoldan

çıkmlar olur. Kendimi de kendim gibi olanları da eleştiririm. Diyebilirim ki eleştiri imanın şartıdır. Kelime-i tevhid bir eleştiridir; "lâ" diyerek 'ilah' ya da 'tanrı' sanılanları eleriz sürekli. Niye? "illâ Allah'a" varmak için.

Bu durumda eleştireceğimiz 'diğerler'i kalmadı sanırım. Diğerlerini de ötekilerini de kafirleri de münafıkları da bu tarafta, bizim içimizde arayacağız.

Biraz daha güncele gelecek olursak; günümüzde hız ve haz çok dillendiriliyor. Özellikle biz yetişkinlerin yakındığı iki kavram. Hem bir psikoterapist olarak hem de Senai Demirci olarak hızı ve hazı besleyen unsurlar sizce neler?

İnsanın evrensel sorunu 'şimdi'den kaçmaktır. Şimdide mutlu olmaktan korkuyoruz. Huzuru şimdi harcarız diye, 'daha sonra'lara erteliyoruz. Geçmişin hatırası ile geleceğin hayali arasında gidip geliyoruz. "Neydi o eski bayramlar?" diyen dostlarıma şöyle diyorum: "Bak, bu yaşadığımız bayram, yıllar sonra 'neydi o eski bayramlar' diye anacağımız

bayramın ta kendisi. Şimdi tadını alalım." Hayal diye kurguladığımız yarınlar da geldiğinde olağan bir "bugün" olacak. Yarın gelip de mutlu etmeyecek bizi; biz yarın geldiğinde onu mutlu etmeye hazır olalım. Bu rayı ve şimdidi keşfedelim.

Zannımca, hız, 'şimdi'yi geçiştirme yöntemi. Haz ise derinlikten ve yerleşiklikten kaçışın adı. Lezzet ise derinlikli bir deneyim; sakin ve asil bir varoluş. Lezzet almak yerine hızla hazza sığınıyoruz. Klinik deneyimlerim ve terapötik gözlemlerim 'kaçışın olduğu yerde bir tür bağımlılık olduğunu da gösteriyor. 'Bağımlılık'taki dinamik burada da geçerli. Bağımlılık, sistemli bir kaçış tekniğidir. Bağımlı birinde ben, ilke olarak nereye/neye kaçtığına değil nereden/neyden kaçtığına bakarım. Bağımlılığın getirdiği peşin haz/hazır mutluluk, bağımlının (1) bir yerden/bir şeyden kaçtığını (2) bir şeyi bastırdığını (3) bir şeyi inkâr ettiğini/yok saydığını haber verir.

Neden kaçıyoruz peki? Kendimizden. Kendimizle yalnız kalmaktan ölesiye korkuyoruz.

Tüketim konusuna dikkat çekmek istiyorum biraz da. Tüketim yaşamdaki derinliği, değerleri nasıl etkiliyor?

Tüketim kelimesi sekülerdir, Allah'sız bir kâinat modeline hizmet eder. Tüketmek, parazitlerin işidir, asalakların işlevidir. Oysa insan tüketmek için değil üretmek için yeryüzündedir. Peki; hiç eksilttiğimiz yok mu? Elbette var. Yakıt tüketiyoruz. Meyveleri eksiltiyoruz. Kaynakları azaltıyoruz. Doğru! Peki, hiç mi bir şey üretmiyoruz? Bu soruya 'Hayır' cevabı verdiğimizde insan olarak yeryüzündeki varlığımızı 'israf'a dönüştürüyoruz. Boş yere burada olduğumuzu ispatlıyoruz. Amaçsız ve anlamsız kaldığımızı ima ediyoruz.

Şöyle özetlersem, insan 'ham' diye yediğinden 'hamd' üretmek için vardır. İnsan, tattığını memnuniyet ve minnet meyvesine çevirir. Baktığı şeylerin ve insanların yüzünden 'hayret' ateşi devşirir. Varlığa tutulmuş muhteşem bir bilinç aynasıdır. Çoğaltır. Çeşitlendirir. Bereketlendirir.

İsraf etmemek, öncelikle kendi varlığımızı boşa çıkarmamaktır. İşlevsizleştirmemektir. Zaman zaman gurmeleri seyredirim. Yerken nasıl yiyorlar, bakarım. İçtiklerini nasıl içiyorlar; anlamaya çalışırım. Az şeyden çok derin anlamlar ve sonuçlar çıkarıyorlar. Bu bir ustalık. Bu niceliğin değil niteliğin egemenliğini sağlamak. Hayatı telaşla yaşadığımızda, derinliği kaçırıyoruz, var olduğumuz yerdeki lezzeti yok ediyoruz. 'Şimdi'den lezzet alamayınca, bir sonraki 'şimdi'lere doğru kaçıyoruz. Ama 'şimdi'yi değerlendirecek yeteneğimiz olmadığı için, 'burayı' derinleştirecek niyeti kuşanmadığımız için sadece bir an'dan diğerine atlıyoruz. Yaşamıyoruz; günlerimizi dolduruyoruz.

Oysa biz değil miyiz miraç sırrına agâh olan. Namaz mümininin miracıdır sözünü üzerimize alırsak, göreceğiz ki vakti kitaplaştırmak içindir beş vakit kıyamımız.

Zamanı arka arkaya eklenen parçalar olarak değil, her anıyla yükselen bir altın sütun olarak görmek içindir. Miraç her insanın önündedir; kapısı her insan için açıktır. An'ın sonsuzluğa tomurcuklandığını bilmektir. Bulunduğu an'ın sonsuzluk nüvesi taşıdığını bilerek, an'a sonsuz ihtimamla yaklaşmak, an'ı sonsuz sorumluluğa çağıran bir özenle yaşamaktır miraç. Bize ecdadımızdan binlerce yıl önce kalan eserleri hâlen hayranlıkla seyretmemizin nedeni o eserlerin yapıldığı an'a ecdadın sonsuz hürmet etmesidir diye düşünüyorum. "Şimdilik bir cami olsun başımızı sokacak" demiyor atalarımız. O an her ne yapıyorlarsa, onun Allah'a görüldüğünü bilerek, sonsuz(c)a tomurcuklandığını fark ederek yapıyorlar. Ge-çiş-tir-mi-yor-lar!

Son dönemlerde sesi yüksek çıkmaya başlayan bir ırkçılık var. Değindiğimiz hız, haz ve tüketimin ırkçılığı da besleyen bir tarafı var mı?

Teşekkür ederim. Bu soru, "Müslümanlar kulübü" deyişimi de açıklamama fırsat veriyor. Ama en temelden başlayalım; kazı yapalım: İrkçılığın tohumu İblis'in Hazreti Âdem'e [as] doğru secde etmeyi reddetme sahnesinde saklıdır: "Ben ateştenim o topraktan!" Uğrunda emek vermediği yaratılış malzemesi üzerinden üstünlük taslamanın her türlü ırkçılıktır (Gerçi emek vermiş olsa da konu "üstünlük" ve "aşağılık" eksenine taşınmaz ki; bu ayrı bir konu!). İblis'i bir ömür 'Şeytan' yapmaya yetmesinden anlıyoruz ki ırkçılık nüve günahtır, belki de biricik günahtır. Tüm günahları doğurmaya yeter. İrkçılık, şeytan üzerinden anlatılırken, insana aynalama teklif edilir. İrkçılık, insanî bir sapmadır. Temel sapmadır. Sapmaların da farklı kisveleri olur. En iyi bildiğimiz ırkçılık, etnik kimlik üzerinden oluyor.

İSRAF ETMEMEK, ÖNCELİKLE KENDİ VARLIĞIMIZI BOŞA ÇIKARMAMAKTIR. İŞLEVSİZLEŞTİRMEMEK TİR. ZAMAN ZAMAN GURMELERİ SEYREDERİM. YERKEN NASIL YİYORLAR, BAKARIM. İÇTİKLERİNİ NASIL İÇİYORLAR; ANLAMAYA ÇALIŞIRIM. AZ ŞEYDEN ÇOK DERİN ANLAMLAR VE SONUÇLAR ÇIKARIYORLAR. BU BİR USTALIK. BU NİCELİĞİN DEĞİL NİTELİĞİN EGEMENLİĞİNİ SAĞLAMAK.

AİLE KAVRAMININ TOHUMUNU "SILA-I RAHİM" KAVRAMINDA BULUYORUM.

HANİ, ALLAH RESULÜ HİRA'DAN ŞAŞIRMIŞ OLARAK, TEREDDÜTLER İÇİNDE İNER DE EŞİ HZ. HATİCE'YE [RA] SORAR YA: "BEN MECNUN MUYUM YOKSA BU GÖRDÜKLERİM DOĞRU MU?" BUNUN ÜZERİNE TARİHİN EN KRİTİK CEVABINI VERİR HZ. HATİCE: "ALLAH SENİ MAHCUP ETMEZ, ÇÜNKÜ SEN..." DİYE CÜMLELER KURAR.

"Türkçülük" "Kürtçülük" gibi. "Ne mutlu Türküm diyene" sloganını okullarımızın önüne yazıyoruz, kasabalarımızın girişine asıyoruz. "Türkün Türkten başka dostu yoktur" u başımıza taç ediyoruz. "Türkiye Türklerindir" sözü, hâlâ Hürriyet'in logosunda yazmaya devam ediyor. Garip ki tüm bunlara itiraz etmeye yüreğimiz yetmiyor. Açıkça, Türk ırkı olunca ırkçılık günah değilmiş gibi geliyor. Sanki günah "bizim" olunca günah olmaktan çıkıyor! Ha bu arada, Türk ırkı adına yapılanı "ırkçılık" değil de "milliyetçilik" diye yumuşatıyoruz. Elbette ki insan kendi ırkını sever, kendi dilini konuşana, kendi hemşerisine yakınlık duyar; yadsınamaz bu. Kendi ırkını sevmenin ırkçılık olup olmadığına karar verirken, bir başka ırkı aşağılamaya ya da yok saymaya götürüyor mu ona bakarız. Türk olmayana yok sayan, aşağılayan, dışlayan bir sevme "milliyetçilik" değil düpedüz ırkçılıktır. Nefret söylemidir.

Yıllar önce Diyanet İşleri Başkanı- mız Mehmet Görmez'e hatırlatmış- tım: Veda Hutbesi'nde ırkçılığa ait o cümleyi, Türkçeye çevirmişiz ama

Türlere çevirmemişiz. "Arap'ın Arap olmayana üstünlüğü yoktur. Arap olmayanın da Arap'a üstünlüğü yoktur." Ama Resulullah bu sözü Araplara Arapça söylüyor. Türlere Türkçe söyleseydi böyle mi söylerdi? "Türkün Türk olmayana üstünlüğü yoktur!" diyebiliyor muyuz şimdi? İçimizde Allah Resul'nün sözünü gizlice san- sürleyen bu direnç varken, Alman ya da Fransız aşırı sağcılarına bir şey deme hakkımız kalmaz.

Müslüman kimliğimizi etnik kimlik gibi üstünlük aracı haline ge- tirerek de ırkçılık yapmak mümkün. "Biz Müslümanlar" diye başlıyoruz, kendimizi baştan ve kesinlikle cen- nete koyuyoruz, diğerlerinin cennete girip girmeyeceğine de biz karar veriyoruz. Sanki Allah bize soracak, "İzin verir misin Senai, Günther'i de cennete alabilir miyim?"

İsrailoğullarının en temel sapması burada yatar. Din soslu bir etnik ayrı- rıcılık inşa ederler. İsrailoğulları ise Mûsâ'ya [as] tâbi Müslümanlardır. Bir zümreyi, uğrunda emek vermediği bir şey üzerinden diğer zümrelere üstün saymanın adı "Yahudileşmek"- tir. Bunun tersi de geçerlidir; bir zümreyi tercihi olmayan bir özelliği yüzünden aşağılamak da Yahudi- leşmektir. Her Fatiha okuyuşunda Müslümanlar olarak "Yahudileşenler- den eyleme bizi" diye dua ediyoruz son ayette. Her Fatihâ'da okumamız istendiğine göre, her an bu sapmayla yüz yüze olmalıyız. Bize göre bizden olmayanları topluca linç etmeye her başladığımızda, benim gözüme bu "Yahudileşme" çirkinliği çarpıyor. Yani, Müslümanlar olarak, her birimizi İslam'ın hakkını vermeye, hakikatin hatırı için ter dökmeye çağırıyorum.

Sonuç olarak, Kur'an'ın imasıyla Firavun olmaya kadar gidebilecek beşerî savrulmalara karşı kendimizi bağışlık saymamızı, böylece sahte bir güvene yaslanarak, gelişimimizi durdurmamızı eleştiriyorum. Bir Başkadır dizisinin çok özel hatırlattığı gibi, güzel ve tam, eksiksiz ve kusursuz görünme uğruna plastik bir çiçek olmayı tercih ediyoruz ama kırıkları olan, solabilen, kopabilen,

yaralanabilen ama nefes alan bir çiçek olmaktan utanıyoruz.

Yine güncel bir konu olduğu için sormak istiyorum; aile gerçekten bu kadar önemli mi? Aileye zarar gelebilecek olması kişileri ve toplumu nasıl oluyor da bu denli korkutuyor?

FihiMaFih adlı eserde, Mevlana'ya şu sorunun sorulduğu kaydedilir: "Namazdan daha önemli bir şey var mı?" "Evet, var!" der Mevlana. "Namazdan daha önemli olan yine namazdır!" diye bağlar konuyu. Aile önemli, en önemlisi. Kanaatimce, 'aile' olmaya hazır olmak, aileden de önemli.

Aile kavramının tohumunu "sıla-rahim" kavramında buluyorum. Hani, Allah Resulü Hira'dan şaşırması olarak, tereddütler içinde iner de eşi Hz. Hatice'ye [ra] sorar ya: "Ben mecnun muyum yoksa bu gördüklerim doğru mu?" Bunun üzerine tarihin en kritik cevabını verir Hz. Hatice: "Allah seni mahcup etmez, çünkü sen..." diye cümleler kurar. Onlardan biri de "Allah seni mahcup etmez, çünkü sen sila-i rahim yaparsın"dır. Biz bu cümleyi "akrabalarla bağı kesmemek" diye anlıyoruz. Öyle anlatmışlar çünkü. Ama yetersiz. Ama zahirde kalıyor. Sila-i rahimin kök anlamı şu: "...çünkü sen her

şeyle bağına merhamet üzerinden kurarsın." Dikkat! "İnsanlarla bağına" değil. "Müslümanlarla bağına" değil. "Ehlisünnet olanlarla" bağına değil. "Kendi kabilenden olanlarla bağına" değil. "Kendi akrabalarıyla bağına" değil... Her şeyle... Taşla, kuş ile, dağ ile, toprak ile, güneş ile, yıldız ile... Aile kurmaya buradan başlıyoruz.

'Aile'ye Fatihânın başında dâhil oluyoruz. Öncelikle "hamd" etmemiz gereken bir konumda olduğumuzu hatırlıyoruz. Burada ve şimdi var olmak, hayat sahibi olmak, bilinç sahibi olmak, hiç ummadığımız bir iyilik, hiç hakkını veremeyeceğimiz bir ihsan. Dâhil olduğumuz her an, taşındığımız her mekân, bize merhameten ikram ediliyor. Bu an'ın içinde beraber olduğumuz her şey ve herkes bizim için seçiliyor, biz onlar için seçiliyoruz. Seçilmiş bir anda, seçilmiş bir mekânda, seçilenlerle ve seçilmiş olarak bulunuyoruz. Bu sahnenin romansını bir hayal edin. İlk defa kuruluyor ve son defa var oluyor. Nasıl davranırsınız oradakilere, o andakilere? Nasıl davranırsınız istersiniz o an oradaki kendinize? İşte o 'sıla-i rahimin ta kendisi. Bütün başlamlar, dâhil olmalar, Rahman ve Rahim olan Allah'ın hatırına...

"Aile" işte burada kıvamlanıyor. Herkes birbirine minnet borçlu. Birbiri için seçililer çünkü. Herkes birbirine saygılı ve şefkatli; ilk ve son defa görüşüyorlar çünkü.

İşin özü şu: "Çantada keklik" saydığımız kişilerle ya da şeylerle ilişkimiz bozuluyor, yozlaşıyor, kağışıyor. Varoluşsal konumumuzun tercümanı olan Fatihâ bizi hiçbir şeyin "çantada keklik" olmadığını görmeye çağırıyor. İşte bu farkındalık, varlıkla ilişkimize heyecan katıyor. Hani nişanlı, sözlü ya da sevgili olunca, yaşadığımız ama evlenince kaybettiğimiz o heyecan var ya. Burada o! Her an elden kaybedebilir ve kaybedilebilir olmak. Garantilememenin flörtöz heyecanı. Böyle olunca, sürekli hayret ve minnet duyguları içinde yürüyoruz. Evreni 'aile'ye dönüştürüyoruz. Aileye evrenin heyecanını katıyoruz.

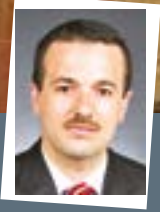
Ailenin her an yıkılacak bir şey olmasının temelinde ailenin bu kök duygusunu yok saymak var kanaatimce.

İnsanlığın tüm derdine derman olarak bir şey sunsanız, insanlara ne söylerdiniz?

En büyük günahın insanın kendisi olamayışı olduğunu söyledim. Kendisinin sahtesini yapan insanın kaybedeceği bir şey kalmaz diye hatırlatırdım.

Ailenin Sevgi Grameri: İstanbul Türkçesi

HÜSEYİN
KARACA

Allah Teâlâ'nın insana vermiş olduğu büyük nimetlerden biri de dildir. İnsan kendisini ifade etme aracı olarak kelimelerden oluşan sesli dili kullanarak diğer varlıklardan ayrılır. "Rahmân, Kur'an'ı öğretti. İnsanı yarattı. Ona kendini ifade etmeyi/açıklamayı (beyân) öğretti." (Rahman 55/1-3) Bu ayet insanın hem kişisel hem sosyal varoluş gayesini özetleyen önemli bir ayettir. Dünya toplumları arasındaki sosyolojik ilişkilerin selameti, dilin doğru kullanılmasına bağlıdır. Toplumun en küçük fiziksel yapısı zannedilen, aslında manada toplumun en üst en geniş organizasyonu olan ailenin selameti de dilin doğru kullanılmasına bağlıdır.

Dil sadece bir iletişim aracı değildir. Dil insanın varlık gayesinin ifade edilmiş biçimlerinden biridir. Biz kelimelerle, kelimelerden oluşan cümlelerle Rahman olan Allah'a teşekkürümüzü hamd'imizi ifade ederiz. Dil, Allah'a olan şükür ve teşekkürün terazi-

sidir. Özne, yüklem, nesne ve tümleçten oluşan hece yığınına duaya dönüştüren sır, ifadelerdeki irfan ve ihlâs kıvamıdır.

Diğer yandan dil insanlar arasında sevgiyi çoğaltan, nefreti azaltan en önemli tılsımlardan biridir. Erozyona uğrayan aile ilişkileri, irtifa kaybeden saygı ve hürmet hisleri, tatlı dille tekrar eski ihtişamını kazanabilir.

Modern dünyanın nimetleri beklenen aksine, dilimizin tadını bozmuş, yılanı deliğinden çıkarması beklenen tatlı diller; deyimler ve atasözleri sözlüğünde bir nostalji ayrıntısı olarak kalmıştır. Edebiyat dili olarak Arapçanın zirvesi sayılan "Açık-seçik Arapça bir dille indirilen" (Şuara 26/195) Kur'ân-ı Kerîm pek çok ayette dil vurgusu yapmıştır. Peygamber Efendimiz (s.a.v) "Ben peygamberim, bunda asla yalan yok. Ben Abdülmuttalib'in torunuyum, ben Arapların Arapça'yı en fahş konuşanıym ve Kureys evlatlarındanım." (Feyzül-Kadîr III/38;2684) buyurarak, dili doğru kullanmanın önemine dikkat çekmiştir.

Sosyal medyanın emojilerine mahkûm edilen anne babalar, İslam irfanını anlatan kitap ve sohbetlerden yardım alarak, **ortak bir aile lisanı olan temiz İstanbul Türkçesini hayatının parçası haline getirmelidirler...**

Kur'ân-ı Kerim'in indiği dönemde Araplar, çocuklarına fasih Arapçayı öğretmek üzere onları temiz çöl ortamında şehrin şaibelerinden uzak fasih dili kullanan bedevi kabilelere sütanneye gönderiyordu.

Böylece çocuklar, sütannenin bulunduğu sosyal kültürel çevrede hem sağlıklı bir fiziksel ortamda bedensel büyümelerini sürdürüyor hem de doğru dili kullanma becerisini kazanıyorlardı.

İlahi terbiye ile peygamberliğe hazırlanan Peygamber Efendimiz (s.a.v) çocukluğunda sütanne geleneğinin bir parçası olarak Hevâzin kabilesinin Sa'd b. Bekir koluna mensup olan Halime es-Sa'diyye'ye gönderilmiş, beş yaşına kadar sütanesi Halime'nin yanında kalmıştır.

Sevgili Peygamberimizden sonraki yıllarda büyük İslam âlimleri de aynı metodu sürdürmüşlerdir. Kur'an'ı Kerim ve sünneti doğru anlamının en önemli aracı olarak kabul ettikleri Arapçayı adresinde öğrenmek, yanlışlardan korunmuş bir Arapçayı konuşarak bir ilim dili halinde kullanmak üzere Arapçanın doğru konuşulduğu, bozulmadığı, başka dillerle karışmadığı, safiyetini, berraklığını koruduğu çöllerde yaşayan kabilelere gitmişler, bu kabilelerin içinde uzun müddet yaşamışlardır. Müfessir, muhaddis, fakih, sufi pek çok İslam âlimi sırf Kur'an-ı Kerim'i ve sünnet-i seniyyeyi iyi anlamak, iyi anlatmak gayesi ile uzak diyarlardan Arapçanın bozulmadığı kabilelerin konuştuğu Arap çöllerine giderek, Arapçayı doğru kullanmak için buralarda ikamet etmişlerdir. Arapçanın edebi dili yanında atasözü/deyim vb. rivayet zenginliğini öğrenmek üzere çölde Huzeyl kabilesinin içinde kalan Şafi mezhebinin kurucu imamı aynı zamanda iyi bir şair olan İmam Şafi bu çileye katlanan nadir şahsiyetlerdendir.

İnsanoğlu güzelliği ve estetiği önemseyen bir varlıktır. Medeniyet ve uygarlık estetik unsurların çoğaldığı, bu unsurların kalıcı olacak şekilde coğrafyaya imzasını attığı

durumlarda söz konusudur. Dil bu yönüyle geçmişin değerlerini geleceğe taşıyan estetik değeri olan bir arşivdir.

Geçmişte bir İslam medeniyeti ihtişamından söz edeceksek, bu ihtişamın sadece idari devlet başarılarıyla savaşların bir sonucunda ortaya çıkmadığını, başarıya sürükleyen ana unsurlarından birinin dilin iyi kullanılmasının, dilin öncelenmesinin, dilin her türlü pespaye kullanımlardan uzak tutulma çabasının da olduğunu unutmamalıyız. "Eline, diline, beline sahip ol" sözünü bu anlamda da düşünmek icap eder.

Yüzyıllarca medreselerin ilmi vakarı, tekkelerin irfanî birikiminin sonucunda zenginleşen, âlim ve ariflerin çilesiyle işlene işlene kıvamını bulan Türkçe, İstanbul Türkçesi olarak adını dünyaya yazdırmıştır. Kıtaları fetheden Osmanlı'nın askeri gücünün bir medeniyet mirasına dönüşmesi, İslam'ın güzelliklerini güzel kelimeler, güzel cümleler, güzel teşbihler, mecazlar ve kinayelerle aktaran irfan sahibi mümin diller sayesinde gerçekleşmiştir.

İstanbul Türkçesi demek; batılın/haramın sözcüsü olan, içi boş, kof ve yapay bir Türkçe değildir. İstanbul Türkçesi demek; İstanbul'u fethetmek için İstanbul'a kadar gelip burada vefat eden sahabe Ebâ Eyyûb'un misafirperverliğini; Fatih Sultan Mehmet'in fetih heyecanını, Akşemseddin'in basiret ve feraset gözünü; Molla Fenâri, Ebussuud, Birgivi ve Bursevî'nin ilim ciddiyetini; Aziz Mahmut Hüdâyî'nin halk içinde Hak'la beraber olma takvasını, Balkanlarda adı sanı bilinmeyen meçhul sufilerin, dervişlerin ihlasını hatırlatan adanmış mümin gönüllerin lehçesi; halka mâl olmuş Türkçe demektir.

İstanbul Türkçesi, maneviyatın bir yatırım aracı olmadığı zamanlarda karşılıksız insani ilişkileri inşa eden paylaşımcı (îsâr) kardeşliğe vurgu yapan Türkçedir. Ailenin; huzurlu bir toplumun, sürdürülebilir bir medeniyetin parçası olabilmesi, aile içinde konuşulan dilin berrak, nezih,

iffetli olmasına bağlıdır. Özellikle aile büyüklerinin kullandığı, maneviyatla beslenen, haram helal duyarlılığı-nı dikkate alan bir dil, geleceğin nesillerini şekillendiren en önemli unsurlardan biridir. Neneler, anneler, teyzeler, halalar, ablalar; dedeler, babalar, dayılar, amcalar ve ağabeylerin dilinde estetik bir yaşam biçimine dönüşen İstanbul Türkçesi, ailenin bekasını temin eden faktörlerin başında gelmektedir.

Yerel şiveleri yok etmeyen, aksine şivelerin içinde vakarını hissettiren bir lisan disiplindir İstanbul Türkçesi. İstanbul Türkçesi haramdan uzaklaşmak, helale koşmak isteyen sözcüklerin çoğaltıldığı, İslam tasavvufunun izlerini taşıyan bir medeniyet dilidir. İstanbul Türkçesi demek sadece spikerlik eğitimine bağlı bir kariyerle oluşan, radyo televizyon programlarında dayatılan Türkçe değildir. İstanbul Türkçesi, edebiyat fakültesi mezuniyet şartı olmayan bir dildir. Sahte saygı ve methiyelerin uçuştığı protokol merasimi dili de değildir. İstanbul Türkçesi, fakir fukaraya üstten bakan servet sahiplerinin kullandığı tamamen yapmacık saygı cümleleri değil; içinde tasavvufi incelikleri barındıran halkın irfanına mâl olmuş deyişlere yer veren edepli irfan dili bir Türkçedir.

İstanbul Türkçesi, Türkçenin kendi cümle yapısına uygun düzgün telaffuzu yanında, asırlarca işlenmiş kitap sünnet ve estetik kurallara göre şekillenmiş, küfürden, bayağılıktan, hakareten, ötekileştirmeden uzak; iffetli bir dildir.

Bu anlamda ailede İstanbul Türkçesine en çok ihtiyacı olan bireyler şüphesiz annelerdir. Annelerdir geleceğin hafızası olan çocuk hafızasını şekillendiren! Annelerdir "ana dilimizi" inşa eden!

Annelerin müptezel, bayağı sokak ve internet dilini kimlik olarak benimsemesi toplum için en büyük felaketlerden biridir. Televizyon dizileri ve sosyal medya, modern dünyada en çok annelerin terbiyesini bozmuştur. Eşine karşı tatlı dili unutan, çocuklarına sevgi cümle-

leri yerine beddua ile hitap eden, ekonomik özgürlüğüne kavuşmuş/kavuşmamış, eğitilmiş/eğitimsiz binlerce anne toplumun sırtına hançer saplamaktadır. Aile facialarının ana sebebi, yalnızca mahrem karı koca ilişkilerindeki sapmalar bozulmalar değildir. Karı kocanın karşılıklı sevgi dilini unutmaları aile huzurunu zedeleyen en önemli faktörlerden biridir.

Sevgi dili, yıl içinde her sene tekrarlanan doğum günü kutlamaları, özel gün hediyeleri gibi kapitalist takvimlerden, materyalist referanslardan öğrenilmez. Sevgi dili, birbirini emanet olarak gören, başarılı evliliğin başarılı bir kulluk anlamına geldiğinin farkındalığında olan karı kocaların lisanında güzeldir.

Sosyal medyanın emojilerine mahkûm edilen anne babalar, İslam irfanını anlatan kitap ve sohbetlerden yardım alarak, ortak bir aile lisanı olan temiz İstanbul Türkçesini hayatının parçası haline getirmelidirler.

Tatlı dilini nikâh masasında unutan gelinler; sevgiyi nişanlılık dönemindeki mesajlaşmalarda unutan damatlar; gelin ve damada kendi kuruntularını dini emir ve yasak gibi dayatmaya çalışan kaynana kaynakalar; kurallarını kitap, sünnet ve tasavvufun şekillendirdiği Türkçe irfan gramerini/dilini bir an önce öğrenmelidirler.

Yerel şiveleri yok etmeyen, aksine şivelerin içinde vakarını hissettiren bir lisan disiplindir İstanbul Türkçesi. İstanbul Türkçesi haramdan uzaklaşmak, **helale koşmak isteyen sözcüklerin çoğaltıldığı, İslam tasavvufunun izlerini taşıyan bir medeniyet dilidir...**

KÜBRA ÇOMAKLI KOÇAK:

“TÜRKİYE'DE KADIN SÖYLEMİNİN **ifrat** ve **tefrit** NOKTALARI ÇOK GİRİFT”

“Girişimci kadınlar” başlığı ile ara ara yayınlayacağımız bir röportaj dizisine başlamak istedik. Bu serinin ilkinde henüz tazecik bir proje olan Fika Seyahat kurucularından değerli Kübra Çomaklı Koçak ile yaptık. Bize Fika seyahatten bahsederken kadına yönelik çalışmalarının amacını da aktardı. Fika Seyahat'ın üç değerli girişimcisine şimdiden başarılar diliyor ve söyleşimiz ile sizleri baş başa bırakıyoruz.

Fika Seyahat birkaç arkadaşın bir araya gelmesi ile kurulmuş, seyahat kelimesine farklı bir perspektif kazandırmaya çalışan bir proje.

Sevgili Kübra, nedir bu Fika, ne anlama geliyor?

En yalın haliyle Fika; İsveç dilinde kahve eşliğinde yapılan bir sosyal etkileşimi ifade ediyor. Aynı zamanda biraz dinlenmek, rahatlamak ve stres atmak için insanın kendine özel zaman ayırması anlamına da geliyor. Genellikle İskandinav ülkelerinde yaygın olan Fika kültürü, sosyal bağları güçlendirmek, iletişimi artırmak ve keyifli vakit geçirmek amacıyla önemli bir ritüel olarak kabul edilir. Bu kavramın etimolojisini araştı-

|| RÖPORTAJ: SENEM DİNÇ ||

rınca, araştırmalara göre dünyanın en mutlu ülkeleri olarak gösterilen İskandinav ülkelerinde böyle bir geleneğin olması tesadüf olmasa gerek diye düşündük. Orda gördük ki insanlar kendileri için böyle biricik zamanlar ayırdığında, nitelikli sosyal bağları güçlendirip keyifli anlar geçirdikten sonra günlük rutin dediği ne varsa, oraya geri döndüğünde yaptığı her işi yüksek bir motivasyonla, tazelenmiş bir ruhla, en önemlisi yaptığı her işten keyif alarak hayatına devam ediyor. Bu anne olsanız da böyle, öğrenci ya da aktif iş hayatında çalışan biri olsanız da... Orada insanlar bunu bir lüks olarak görmüyor bizdekinin aksine, ben iyi hissedersen çevremdeki herkes iyi olur yaklaşımıyla toplum adına bir yatırım yaptığını düşünüyor.

Fika Seyahat ne demek peki? Neyi amaçlıyorsunuz?

Fika, seyahat etmenin varış noktasından daha değerli olduğunu düşünen çiçeği burnunda bir seyahat firması.

Öncelikli olarak "Tebdili mekân da ferahlık vardır." düsturundan hareketle, yola çıkmanın sadece fiziksel

değil ruhsal olarak da dönüşümün önemli parçası olduğunu düşünüyoruz. Çizdiğimiz rotalarla, hazırladığımız içeriklerle insanoğlunun hayat serüvenindeki bu ruhsal ve zihinsel dönüşümüne bir parça katkı sunmak aslında gayemiz. Bu anlamda daha çok kişisel yolculuğumuza katkı sağlayacak butik eğitim kampları düzenliyoruz... Ariflerin "Bir insanı tanımak istiyorsan onunla yolculuk yap" tavsiyesi esasen karşımızdaki muhatabı daha yakından tanımak için kadim bir öneridir ama kişinin kendisini daha yakından tanıması için de bir fırsat. Böylesi içsel bir inziva veya eşlik ederek, hem insanın kendi içine doğru keşfine, hem de sosyal bir varlık olarak öteki ile kurduğu üniyete katkı sağlayacak bir platform olmayı arzu ediyoruz.

Girişimci birkaç arkadaşsınız bildiğim kadarıyla. Fika Seyahat'in kurucuları kimler ve nasıl başladı bu hikâyeye, bizimle paylaşabilir misin?

Biri en iyi, en eski çocukluk arkadaşım aynı zamanda adaşım Kübra Yakar. Diğerleri çok kısa önce tanıdığım ama insana ta kalubeladan ruhların birbirine aşına olduğu hissi veren çok kıymetli arkadaşım Aysel Yaşa.

TOPLUMDA BİR SERENCAM VARSA O NE YAPARSANIZ BİR GÜN MUTLAKA AYYUKA ÇIKAR. TOPRAĞA KÖK SALMIŞ SARMAŞIK AĞACI GİBİ HER YERİ KUŞATMAYA BAŞLAR. BU GİRİŞİMİN KADINLARA DÖNÜK YÜZÜ BU YÜZDEN KAÇINILMAZ OLDU. BU TOPRAKLARDA BİR KADIN OLARAK KENDİNİ "İYİ HİSSETMEK" ÇOK LÜKS GÖRÜLEN BİR OLGU.

En önemli ortak yanımız keşfetmeyi, yeni yerler görmeyi, yeni insanlar, yeni kültürler tanımayı çok seviyor oluşumuz. Her şey aynı zamanlarda aynı hayali kurduğumuzu fark etmemle başladı aslında. Böyle bir seyahat firması kurmak birçok kişinin "Olsa ne güzel olur." dediği işlerden. Fakat bunu hayal evresinden çıkarıp düşünce ve tasarım evresine geçiren çok az insan vardır.

Bu hayali bir adım öteye taşıyarak hayata geçirecek adımları görünce bu arkadaşlarla bu iş olur dedim. Ve bu iki güzide insanı bir araya getirdim. O akşam ilk defa bu işi konuşmak için bir araya gelmiştik. Muhabbetin tatlılığından pek iş konuşamadık ama bu beni fazlasıyla sevindirdi aslında. Çünkü aynı işi yapmak için hem ruh hem kafa birlikteliği çok önemli bir kriter benim için. Böyle bir nüans ve ahenk yakalayınca iyi bir ekip olduk.

Fika Seyahat olarak özellikle belirlediğiniz bir kitle var mı?

Evet, hitap ettiğimiz belli bir kitle var. Seyahatlerimizin rotasını çizerken, eğitim kamplarımızın içeriklerini oluştururken dikkat koyduğumuz bazı hususlar var. Birincisi doğayla iç içe olmak. Dolayısıyla doğa ile temasın insanın ruhuna iyi gelen yanını farkında olan birinin tevccüh göstermesini bekleriz. İkincisi insanın varoluşsal anlamda kendi hikâyesine eşlik ederken bazı donelelerin, yapı taşlarının hayati önem arz ettiğini biliyoruz. İlk etapta bu içsel yolculuğa rehberlik edecek başlıklar oluşturmayı hedefliyoruz. Nefes, öz farkındalık, drama, mizaç/ karakter ve şiddetsiz iletişim eğitimleri gibi. Ve elbette hitap edeceğimiz kitlenin de kendi içsel yolculuğuna çıkmaya niyet etmiş olması lazım evvelâ. Niyet ve talep böyle bir arzu oluşturuyor.

Aslında bireysel terapide de bu

yolculukta da önemli adımlar kate-tebilirsiniz belki ama biz doğayla temas halindeyken geçişler biraz daha naif ve soft oluyor sanki. Ve bunu bir toplulukla gerçekleştirdiğiniz için öznenin direk hedef gösterilmediği konforu yaşıyorsunuz biraz. Yaşam tecrübelerinin benzerliği ve aynı zamanda biricikliği, bazı döngülerin kimseyi sekmeden turu tamamlaması, hataların herkes için ne kadar mümkün ve olağan olduğunu gösteriyor. Tüm benzerlik ve biricikliğimizle içsel bir yolculukta hem kendimizle hem de toplulukla olan bağlantıyı kesmeden kalabilmenin keyfini sunmaya çalışıyoruz.

Bu girişimin kadınlara dönük yüzü nedir? Bir yerde toplumda "İyi hissedilen" kadınları arttırmayı da hedefliyor gibi.

Toplumda bir serencam varsa o ne yaparsanız bir gün mutlaka ayyuka çıkar. Toprağa kök salmış sarmaşık ağacı gibi her yeri kuşatmaya başlar. Bu girişimin kadınlara dönük yüzü bu yüzden kaçınılmaz oldu. Bu topraklarda bir kadın olarak kendini "iyi hissetmek" çok lüks görülen bir olgu. Türkiye'de kadın söyleminin ifrat ve tefrit noktaları çok girift. Bir yandan ataerkil erkek hegemon toplum zihniyetinin size sadece "evinin kadını" ve "çocukların anası" rolü biçmesi diğer tarafta kapitalizmin belli bir yaşam standardını dayatarak sadece kendinizi eşya satın alarak iyi hissedebileceğiniz yanılgısı. Bu ikisi dışında sadece biricik varlığımızla, en yalın kendiliğimizle iyi hissedeceğimiz zamanlar yaratabilmenin keyifli ortamlarını sunuyoruz Fika Seyahat olarak. Anne ve eş dışında en kıymetli yanımızla tanışıyor olmak paha biçilmez bir keyif...

Seninle sohbet etmek, kıymetli bir amaç taşıyan bu girişim hikâyenizi dinlemek de çok keyifliydi. Teşekkür ederiz.

SONBAHAR DEMLERİ

Çoğalır mıyız azalır mıyız bilemiyorum.

Bir yanımızı artırırken bir yanımızı eksiltir miyiz?

Tükettiğimizle tükenir miyiz yoksa?

Zihnimde çoğalan deli sorular....

Mühür yemiş yüreğinin mahzun bakışlarıyla hazırlanırdın ayaz yüklü kışa.

Oysa koca bir sonbahar vardı önünde hakkıyla yaşanmayı bekleyen.

Sonbahar...

Kızıl yapraklarını yitip giden zamanla birlikte başına taç eylediğin.

Bir sonbahar sabahıyla hoş geldi demli çayların vakti.

Ilık serinliğe eşlik etmeliydi samimi, içten, sıcacık dost sohbetleri.

Ne yana devşirmiştin; seni hacıyatmaz misali içine gark ettiğin saç püsküllü kederleri...

Dinlemek umuda yön veren türküleri,

Yitip gitmek için değil; yeniden doğmak için sarıp sarmalamalı güneşi.

Kanayan yaralara merhem olabilmek için yudum yudum, kana kana içmeli sevgiyi.

E hadi bir sonbahar sabahı

Hoş geldi demli çayların vakti.

Gülşah IRMAK

“I SAID YES!” BİR YERDEN BAŞLAMALI

TUBA ŞAHİN

Radyoda çalan şen şakrak türküye muhalefet yağmur sesi ve sıcak kahvemini kokusu...
Amman done done done yar geliyor...

Klavyemde Türkçe karakterlerin olmadığı uzunca bir zamandır, suçluluk hissi ile gerekçem; hazır pervasızlığı arasında mekik dokuyan bir ince sızı içindeyim. Bir yerde nokta koymalı bu gidişe diye düşünüyorum da düşünüyorum, bir yerden başlamalı...

Black Americano içtim dilim yandı, amanin ammanın..

Dünyada pek az kavram vardır, üzerine şöyle bir düşünüp biraz da araştırma yapınca, öğrendikleri karşısında insanın tüylerini ürperten, genişliği ve derinliği karşısında şapka çıkarttıran. Dil de bana göre bu kavramların başında. İnsana dair ne varsa kucaklamış, şahitlik etmiş, yoğurup şekillendirmiş, şekillenmiş, tarihin kimi zaman nesnesi kimi zaman öznesi olmuş. Dili olmayan bir toplum var olmadığı gibi, dili yok olmuş toplumları da var saymak ne yazık ki mümkün olmamış. Fakat doğurganlığının gücü kadar kırılmalıya da gebe anatomisiyle dil, toplumsal değişim ve yozlaşma

karşısında oldukça naiftir.

Uygarlıkların zamana tutunması ile dillerinin kalıcılığı arasında güçlü bir ilişki vardır. Dili iletişimin anahtarı olarak tanımlayan bilimin, o anahtarın hangi kapıyı açtığını da tutarlı bir şekilde ispatlaması gerekir. Nereden geldiği ve ne olduğu bilinmeyen dil yapısının bilim için de insanoğlu için de faydası olamaz.

İnsanoğlu çağlar açıp kapatırken, tarihe tanıklık eden ana diller geçmişten geleceğe ışık tutmakta, var olanı aydınlatırken süregelen ayakta tutmaktadır. Çoğu zaman emin olamadığımız geçmişin gizini, bir tümceyle önümüze seren yine dilin sihri, gücü ve etkisidir.

“Kıtay kıtayı kırılır, kırık döbögö cıylılır” (Çinli Çinli kırılır, kırık tepeye yığılır).

Talas Savaşı sonucunda Türkistan’ı hâkimiyet altına almak isteyen Çinliler’in çoğunluğunun yollarda ve dağlarda öldüğünü söyleyen şu sözler Kırgızlar arasında söylenmemiş olsaydı, kim bilir savaşın sonuçlarını bugün bilmek mümkün olmayacaktı.

Yıllara meydan okumuş Türk dilinin, bir abide gibi duruşunu ve ayakta kalışını görmezden elbette gelemeyiz. Bizleri Orhun yazıtlarındaki ilk alfabenin gizinden Kutadgu Bilig’deki mutluluk veren bilgi deryasına salan yine dilin varoluşudur. Buraya kadar pek şükür!

Eskinin habercisi olduğu gibi, yeninin kurgusu da dilin elindedir. Bu nedenle gelecek nesillere ne aktardığımız, nasıl aktardığımız kadar önem taşır. Temiz, korunmuş bir ana dil, kültürlerin sürdürülebilir olmasını sağlar. Bugün konuştuğu dilin tavrı ve zenginliği ile değerlendirdiğimiz kişileri, bir sonraki nesilde anlayamayacak olmak ne büyük talihsizlik olurdu! Üstelik toplum olarak dil devrimlerinin acı izlerini hala silememişken. Yazılmış kitaplara boş gözlerle bakmak, şiirleri, deyimleri bir yabancı dil gibi okumak. “Bir zamanlar şöyle bir söz vardı.” ile başlayan serzenişlerle, özünden, geçmişinden uzaklaşmak.

Yine topu taca atacağız belki ama

uygulamalar, bloglar, bloggerlar, instagramlar, facebooklar, twitterlar derken çoğumuz hızlı ve daha geçirgen bir dil kullanımına doğru evriliyoruz. Önceleri eğitimsiz kişileri suçlarken, şimdi görüyoruz ki akademisyeninden sporcusuna, ilahiyatçısından öğretmene herkes bu modifiyeli dili tercih ediyor. Bu kostümlü ve makyajlı dilin hızına yetişmek mümkün de değil üstelik. Her yeni gün, operasyon geçirmiş bir kelime giriyor hayatımıza. Sosyal medya dili dediğimiz bu olgu, ana dilimiz için büyük tehlike arz ediyor.

İnsanın anne karnında öğrenmeye ve duyumsamaya başladığı dildir, ana dili. “Hanımış annesinin bitanesi” kadar samimi, “Uyusun da büyüsün” gibi güven vericidir. Kavram, adı ile müsemma anne ve çocuk bağının kutsallığını yansıtmaktadır. Annemizin bildiği gördüğü ne varsa, konuştuklarıyla bizlere geçmekte, bizden de aynı yolla bir sonraki nesle taşınmaktadır.

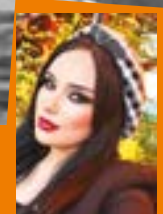
“Efsolardan mük, vol 5 ten Venedik, event day/den annelik, centerdan dümdüz gidiyorsun, turn to sağ, I said yes! vee gelinlik. Sonra bir cafede light mocca, Ortakoy’de bir pubda, Bodrumda beach, balayında ich, pasha, sishsa, babysi tatlış, kocişi cikso...”

Olmuyor ama böyle!

Küreselcilerin omuzlarında yükselirken dijital çağ algısı, kendini kabullenme zaafi olan toplumları bayır aşağı yuvarlamaya mahkûm bırakıyor ne yazık ki. Sosyal medyada, evlilik teklifine “I said yes” ile karşılık veren anne adayları, olur olmaz her postun altına İngilizce açıklamalar yazan sevgili hanımlar: elbette bütün yükü sizin sırtına yüklemiyoruz ama bugün tabiri münasip ise oradan buradan devşirip dilimize yerleşen bu sığıntı sözler, kısaltmalar, gelecekte bir -mişli zaman hikâyesinin parmak izleri sayılacak ve hepimizin yüzünü kızartacak!

Birlikte söylenecek türkülerimiz var, noktasından virgülüne kadar değer yüklü sözlerimiz. Dilimizi absürtlük çıkmazına sürüklemeyelim. Gelin biz bugün annelerden başlayalım, yarın ola hayrola! Kalın sağlıcakla.

YENİ DÜNYA, ESKİ IRKÇILIK

**SALİHA
KARAASLAN**

lafsalatasi@gmail.com

Jeologların edindiği kapsamlı ve geniş bilimsel kanıtlara göre dünya tam 4.54 milyar yaşındaymış. Bunca milyar yıldır dönüp duruyor başına gelmeyen kalmadı. Milat öncesi, sonrası, yazının bulunması, tarih devirlerinin başlaması derken; insanoğlunun legal macerası da 2000 yılı aşkındır

sahnede diyebiliriz. Heraklitos M.Ö. 300'lü yıllarda "Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir" dediğinde belki de dünyanın bugünkü değişimini tahmin bile edemezdi. Küreselleştik, dijitalleştik, uzaya çıktık, kimilerimize göre uzaydan gelenler oldu, yer değiştirip durduk ama koca gezegene sığamadık sevgili Heraklitos.

Ortaçağ
Avrupa'sında kızıl
saçlıların cadı
olarak kabul
edilip **işkenceler**
yapılması
günümüzde
kulağa deli
saçması gibi
gelebilir.

Değişmeyen tek şey yüzlerce yıldır bu evrene birbirimizi sığdıramadığımız. Bir kısmımız gezegenin her yıl kendi çevresinde bir tam tur atmasını şenliklerle kutlarken bir kısmımız savaş, yokluk ve acıyla yaşıyor. Belki dünyanın bile garibine gidiyor- dur bunca ayrımcılık, bunca savaş, bunca kavga gürültünün yanında güzelliklerin tadını çıkaran küçük elit bir kesimin olması... Dünya her şeye şahit ve çok iyi biliyor ki henüz gelip de gidemeyen tabiri caizse kazık çakan olmadı. Buna rağmen binlerce yıldır medeniyetler kurup sanki hiç gitmeyecek gibi büyük mücadeleler veriyor insanoğlu.

Artık eskisi gibi kılıçla savaşmak, çarımha germek, giyotinle kesmek yok belki ama insanoğlunun savaşı ve üstün olduğunu düşünenin güçsüz olanı yok etme arzusu bitmiyor.

Yeni dünya düzeni adı altında; ırkları, milliyetleri yok edip tek tip dünya insanı oluşturmaya çalışan küreselciler elbette ki bu tek tip dünya insanını da kendileri belirliyor. Takdir edersiniz ki, dünya insanı deyince hâlâ kimsenin aklına siyahi biri gelmiyor.

Kanadalı yazar Marshall McLuhan "dünya artık küçük bir köy" diyerek

küreselciliğin, tek bir dünya insanı fikrinin fitilini ateşlediğinde; ayrımcılıkların, ırkçılığın ve ötekileştirmenin ortadan kalktığını düşünenler oldu- sa üzgünüm ki yanıldılar.

1800'lerin sonundan 1900'lerin ortalarına kadar Avrupa ve Amerika'da dünyanın farklı yerlerinden getirilen yerlilerin, siyahilerin sanki insan değilmiş gibi adına "insanat bahçesi" denilen yerlerde sergilenmesini bugün kime sorsanız çağdışı bulur. Yahut Ortaçağ Avrupa'sında kızıl saçlıların cadı olarak kabul edilip işkenceler yapılması günümüzde kulağa deli saçması gibi gelebilir. Fakat yakın bir geçmişte dünyanın en ünlü giyim markalarından biri, siyahi bir çocuk modele üzerinde "ormanın en havalı maymunu" yazan bir tişört giydirdi. Yanlış okumadınız 2000'li yılların medeniyet timsali Avrupa'sında yaşandı bu. Elbette tepkiler sonrası samimiyetsiz bir özür yayınladılar. Bu kadar gelişmiş bir çağda bir ırkı aşağılamak için yapılan reklamın, 1800'lerde aynı ırkı kafese koymaktan bir farkı olmadığını düşünüyorum.

Yani Malcolm X bugün yaşasa, "siyah insan ve beyaz insan yoktur, iyi insan ve kötü insan vardır." sözünü

yine söylemek ve yine ırkçılıkla mücadele etmek zorunda kalacaktı. Yani dünya değişiyor, ırkçılık, ayrımcılık, ötekileştirme, nefret ve şiddet de kaybolmuyor, şekil değiştiriyor.

Eğer dünyaya siyahi olarak geldiyseniz kraliyet ailesine bile girseniz ırkçılığa maruz kalabilirsiniz. Prens Harry ile evlenerek İngiliz kraliyet ailesine giren Amerikalı aktris Meghan Markle, asil mavi İngiliz kanına siyahi Amerikalı kanı karıştırdığı ve bebeğinin ten renginin ne renk olacağına sarayda konuşulduğunu iddia ederek Buckingham Sarayı'nı ırkçılıkla suçlamıştı.

Geçtiğimiz günlerde sosyal paylaşım sitelerinden birinde, medeniyet temsili Avrupa ülkelerinin birinden paylaşılan görüntülerde bir spor müsabakası sonrası madalya töreni görülüyor. Çocuklara sırayla madalyalarını takan öğretmen sıra siyahi çocuğa geldiğinde onu atlayarak sıradaki diğer -beyaz- çocuğun madalyasını takıyor. Yanlış okumadınız, 1800'ler Avrupa'sından bahsetmiyorum, günümüzde yaşanıyor bu olay ve bu yazıyı yazmama sebep oluyor.

Gelişen ve değişen dünyada klasik ırkçılık yok olmuş ya da azalmış gibi görünse de örtülü bir şekilde devam etmeye ve şekil değiştirmeye başlamış ve "yeni ırkçılık" söylemlerini ortaya çıkarmıştır. Sadece İngiltere'de ırkçılıkla suçlananlarının sayısının 2001-2003 yılları arasında 2600'den 3116'ya çıktığı bilinmektedir.

"Yeni ırkçılık" terimi, geleneksel ırkçılık formlarından farklı olarak, daha belirsiz ve dolaylı şekillerde ortaya çıkan ayrımcılığı tanımlar. Bu tür ırkçılık, açık ve belirgin nefret söylemlerinden ziyade, daha kapalı, kamufle edilmiş veya toplumsal yapılar da içsel olarak mevcut olan ayrımcılık biçimlerini ifade eder.

1800'lerin Amerika'sında siyahlarla beyazları insanlık dışı bir şekilde

ayıran Jim Crow yasaları bugün yürürlükte değil belki ama 2000'ler Amerika'sında hala siyahiler ayrımcılığa uğruyor ve polis şiddetine maruz kalıyor.

Küreselleşme, kutuplaşma, devam eden savaşlar, ekonomik istikrarsızlık, artmaya devam eden dünya nüfusu, kaynakların adil dağılmaması vb. nedenlerle milyonlarca insan daha iyi yaşam şartları için göç etmek zorunda kalıyor. Bu da dünyada hızla artan bir sığınmacı düşmanlığına ve ırkçılık ateşinin sürekli yanması için körüklemesine sebep oluyor.

Bu kadar değişen ve gelişen dünyaya rağmen değişmeyen ırkçılık için dileğim; umarım Heraklitos haklıdır ve değişmeyen tek şey insanoğlunun acımasızlığı değil değişimin kendisidir.

Yakın bir geçmişte dünyanın en ünlü giyim markalarından biri, siyahi bir **çocuk modele üzerinde "ormanın en havalı maymunu" yazan bir tişört giydirdi.**

SANAT PSİKOTERAPİSTİ ARZU AVŞAR:

SANAT TERAPİSİNİN KÖKLERİ ANADOLU TOPRAKLARINDA MEVCUTTUR

|| RÖPORTAJ: SEDA ŞİŞMAN ||

Sanat Psikoterapisi ve Rehabilitasyonu eğitimi ve sosyal hizmet mezunu Arzu Avşar ile gerçekleştirdiğimiz sohbetimizde sanat terapisinden dijital bağımlılığa, verdiği eğitimlerden, atölyelerden mesleki kariyerine kadar gerek yetişkin, gerekse çocuk psikolojisi ve gelişimine dair birçok soruya cevap bulduk.

Arzu hanım öncelikle sizi sizden tanıyalım isteriz. Arzu Avşar kimdir?

Ben, İstanbul doğumluyum. İletişim Fakültesi ve Sosyal Hizmet mezunuyum. 2 yıllık İstanbul Üniversitesi Psikiyatri Kliniği Sanat Psikoterapisi ve Rehabilitasyonu eğitimi mezunuyum. Halen burslu olarak İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksek Lisans-tez dönemi öğrencisiyim. 14 yıllık öğretmenlik deneyimime ek olarak 7 yıl Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı bir

dernekte dezavantajlı çocuk, genç ve hanımlarla hem öğretmen hem de sanat terapisti olarak görev yaptım. Türkiye'nin çok önemli kurumlarında üniversiteler, belediyeler, sivil toplum kuruluşları, vakıf ve derneklere görev yaptım, yapmaya devam ediyorum. Şu anda bir eğitim danışmanlık merkezinde ve belediyede bireysel ve gruplara yönelik "Sanat Temelli Farkındalık Eğitim ve Atölyeleri" düzenliyorum. Evli ve 2 çocuk sahibiyim.

Sanat psikoterapisi nedir? İçeriğinden bahsedebilir misiniz?

Sanat psikoterapisi kişilerin iç dünyalarındaki meseleleri ortaya çıkarmak için sanatsal malzemeden istifade etmesi ile oluşan, aslında kökleri Anadolu'daki şifahanelerimizde de mevcut bulunan, uygulamaya dayalı bir metotlar bütünüdür. Bizler duygu durumlarımızı ifade ederken farkında olmadan psikolojik savunma mekanizmalarından yararlanırsınız

“
 GÜNCE/GÜNLÜK,
 ANI DEFTERİ YA DA
 DUYGULARIMIZI
 YAZDIĞIMIZ BİR DEFTER
 BİRÇOK MESELEMİZİ
 ÇÖZMEDE BİZE BÜYÜK
 FAYDA SAĞLAYACAKTIR.
 YAZMAK İLE İLGİLİ
 ARAŞTIRMALAR
 GÖSTERMEKTEDİR Kİ,
 SADECE YAZMA EYLEMİ
 BİLE İYİLEŞMEYE DESTEK
 OLMAKTA.”

ya da bazen onlara sığınırız. Çünkü insan en çok kendini kayıran ve bazen de kendine eziyet edendir. Sanat Terapisi ile çalışırken kişi direkt malzeme ile temas ettiği için bu savunma mekanizmaları devre dışı kalır ve bazen insanların kendisinin bile hatırlamadığı, hafızasının derinlerine hapsettiği duygu, düşünce, olay ve meseleler bu esnada ortaya çıkar. Bu alanda kendi eseriyle baş başa kalan kişi 'fakat, ama, şöyle ki' gibi kelimelerle kendini müdafaya geçemez. Çünkü atölyede bazen kendi getirdiği mesele ile bazen de o ana özel gelişen konular neticesinde ortaya çıkan bu eser tamamen müdahalesiz ve iç dünyaya ayna tutan bir yapıttır. İşte tam burada bir yüzleşme ve zamana yayılacak iyileşme başlar.

Sanat terapisinin kökleri Anadolu topraklarında mevcuttur demiştim, şöyle ki; Anadolu'daki şifahanelerde musiki ile psikolojik destek yapıldığı yıllarda çeşitli malzemeler ile gerçekleştirilen uğraş atölyeleri, müzik

terapisi, su ve tabiatın sesi ile tedavi, uygulanan metotlardan bazılarıdır. Bunlar başlıklar olarak sanat terapisinde de tatbik edilen yöntemlerdir. Şu anda bir kısmı müze, bir kısmı da kültür-sanat merkezi olarak görev yapan bu şifahanelerde akıl hastalarına yönelik uygulanan bu metotların ruh sağlıklarını iyileştirmede çok etkili olduğu yazılı kaynaklarda mevcuttur. Her hastalığa farklı aromaterapi ürünleri, müzik makamları ve oluşturulan meşguliyetlerle kişiler içinde buldukları olumsuz duygu durumundan çıkmaları amaçlanmış ve tedaviye destek olan bu uygulamalar sürekli olarak güncellenmiştir.

“Sanatın iyileştirici gücünün farkına varmak “bunu nasıl başarabiliriz”?”

Aslında bu durum son yıllarda hayatımıza giren dijitalleşme sebebiyle insanlık olarak biraz uzaklaştığımız bir meseledir. Geçmişte büyüklerimizin ve annelerimizin yaptığı örgüler, işleme, kanaviçe ve

kırk yamalar onları fark etmeden sosyalleştiren, rahatlatan ve deşarj eden bir güce ve etkiye sahipti. Öyle ki; bazı el işlerine zorluk ve kolaylıklarına göre isimler verilirdi. Hanımlar bu el işleri vesilesiyle birbirleriyle etkileşim içine girerlerdi. Bu uğraşma süreci de rehabilite etme görevi görürdü. Hakeza erkeklerin yaptığı marangozluk, ağaç ve demir işlemeciliği, oymacılık, bakır-gümüş süslemeciliği vb. de bu rahatlama ve iyi hissetme alanlarına örnek olarak verilebilir. Şu anda bunların yerini ne yazık ki dijital eşyalar aldı. Fakat hâlâ bu işlere merak saran kitlelerin olması çok sevindiricidir.

Peki, bir insan sanatın iyileştirici gücüne el işi ve uğraşı olmadan nasıl ulaşabilir diye soracak olursak şunları söyleyebilirim. Eskiler insan zihnini değirmen taşına benzetir, içine bir şey atılmazsa bir süre sonra taş kendisini öğütür. Bu nedenle insanın bir uğraşı olması hele ki günümüz dünyasında büyük önem arz etmektedir.

Bunların başında yazmak gelir. Günce/günlük, anı defteri ya da duygularımızı yazdığımız bir defter birçok meselemizi çözmede bize büyük fayda sağlayacaktır. Yazmak ile ilgili araştırmalar göstermektedir ki, sadece yazma eylemi bile iyileşmeye destek olmaktadır. Ayrıca yazılanların demlenip tekrar okunması ile bazı meselelerin büyütülmeyecek, küçük görülmeyecek ya da çözülmeyecek kadar zorlayıcı olmadığı belgelenmiştir.

Başka bir yöntem olarak fotoğraf çekmeyi örnek verebiliriz. Kendimize ya da başkalarına ait hikâyeleri, olayları anılara dönüştürmek düşünmeye, daha derin bakmaya, farklı bakış açıları için de bir alan oluşturmaya vesile olacaktır. Kolaj eserler; kırk yama mantığıyla düzenlenebilecek bu etkinlikte farklı materyallerle duygularımıza bir ışık tutmak mümkün olacaktır. Her bir malzeme duygularımızın şiddetini ya da farkını ortaya koyarken bir rahatlama olanağı da sağlayacaktır.

SANAT TERAPİSİ İLE ÇALIŞILIRKEN KİŞİ DİREKT MALZEME İLE TEMAS ETTİĞİ İÇİN BU SAVUNMA MEKANİZMALARI DEVRE DIŞI KALIR VE BAZEN İNSANLARIN KENDİSİNİN BİLE HATIRLAMADIĞI, HAFIZASININ DERİNLERİNE HAPSETTİĞİ DUYGU, DÜŞÜNCE, OLAY VE MESELELER BU ESNADA ORTAYA ÇIKAR.

Son olarak düşünce ve duygu kutularından bahsedebilirim. Burada da yapılacak şey bir kutu veya kavanoz edinerek günlük hissedilen duygu ve düşünceler yazılıp içine atılmak suretiyle belirli zaman aralıklarında bunlara bakılarak geçen sürede yaşanan değişimlere bakılmasını sağlamaktır.

Özellikle ebeveynler çocuklarını hangi durumda sanat terapisine yönlendirmeli? Bir yaş sınırı var mıdır?

Alt yaş grubu olarak okul çağı diyebilirim. Çünkü Okul öncesi çocukların hayal dünyası gelişmeye devam etmektedir. Bu nedenle oluşturdukları eserle ilgili net bir teyit almak güçtür. Hayalle gerçek arası bağı oluşmaya başlamış çocuklarla çalışmak daha elverişli olmaktadır. Üst yaş sınırı yoktur. Benim eğitim aldığım İst. Üniv. Psikiyatri Kliniğinde, hastanede yataklı serviste veya muayene takibi devam eden hastalarla eğitimimizin bir parçası olarak atölyeler gerçekleştirme zorunluluğumuz bulunmaktaydı. Bu sayede her çeşit insan kitlesiyle çalışma imkânı buldum. Sanat terapisinin alt yaş sınırı dışında bir sınırlaması yoktur. Sadece bazı malzemelerle bazı gruplarda çalışmak uygun olmayabilir. Bunu da eğitim sürecinde öğrettikleri için herhangi bir sorun yaşanmamaktadır.

Dijital bağımlılık nasıl oluşur? Tedavi aşamasından bahsedebilir misiniz?

Açıkça söylemek gerekirse yeni sayılabilecek bir zaman diliminde atlattığımız Pandemi sebebiyle dijital bağımlılık onlarca kat arttı. Eskiden "çocuklarınızı uzak tutun" dediğimiz o küçük ekranlara her şeyimiz sığmak zorunda kaldı. Okul, iş, eğlence, eğitim, toplantı hepsi oraya hapsetti bizleri. Şimdilerde daha da yaygınlaşan dijitale eğilimde ne yazık ki dünya sıralamasında çok yukarılarda-

yız. Buna engel olmak için de büyük bir çaba ve emek vermek gerekiyor lakin alıştığımız bu konfor da bizleri içinde tutmaya devam ediyor. Belki büyük hedeflerle değil de küçük günlük değişikliklerle buna bir adım atabiliriz. Günde 1 saat, haftada 1 gün dijital eşyalarımızın yerine bir başka malzeme koyarak içimizde oluşacak boşluk duygusuna olumlu bir müdahale ile harekete geçebiliriz. Yerine koyma eylemi için de kitap, dergi, bir hobi ya da seyahat gibi pozitif olasılıkları önerebilirim. Unutmamalıyız ki, beynimiz her yeni bilgi ve deneyimde yeni odalar açıp, gelişmeye devam etmektedir. Bu da unutkanlık, alzheimer ve demans gibi hastalıklardan bizi korumaktadır. Kısa vadeli planlarla, günlük rutinlerimizdeki ufak değişikliklerle, sosyal medya kullanımımızı azaltarak, kendimize dinlenme ve arınma zamanları oluşturarak bu süreci başlatabilir ve yönetmek için de çaba sarf etmeliyiz. Bunları aktarıldıktan sonra, buradaki kritik eşige dikkat çekmek isterim ki; eğer bu çabalarımıza rağmen bağımlılığımız değişmiyorsa muhakkak profesyonel destek almalıyız.

Seminerlerde, atölyelerde yer alıyorsunuz. Bu programlarda siz hangi konularda destek veriyorsunuz?

Aslında bireysel ve toplumsal olarak hemen hemen bütün meselelere dair konuşup, bildiklerimi anlatmaya çalışıyorum. Çocuklarla okul ve gündelik hayata dair sorunlarını, ailelerle ev içi ve bireysel problemlerini, kadınlarla da ikili ilişkiler, çocuk eğitimi ve erkek kadın ilişkilerini çözüme ulaştırmaya çalışıyoruz.

Son zamanlarda sizin önünüze gelen bireysel ya da toplumsal olarak tespit ettiğiniz en büyük derdimiz nedir?

Yukarıda da bahsettiğimiz dijital

bağımlılık çok ciddi bir toplumsal sorun olarak karşımıza çıkıyor. Bireysel olarak çalıştığımız en temel problem ise varoluşsal sorunlar. Ben kimim, neyim, niçin yaratıldım, dünyadaki görevim nedir vb.

Çocuk ve gençlerde en temel mesele okul sorunları, sınav kaygısı, gelecek korkusu, mesleki sorular olarak ortaya çıkıyor.

Toplumsal alanda ise eşler arası ilişkiler ve aile sorunları çok büyük yer tutuyor. Ne yazık ki ülkemizde eşler arası çatışmalar çok ciddi ve zorlayıcı olaylara dönüşüyor. Ve şunu uzun yıllara dayanan mesleki tecrübeyle söyleyebilirim ki; çocuk ve gençler sorunları ile bizlere başvururken görüyoruz ki problem onlarda değil ailelerinde oluyor. Çünkü çocuklar ailelerin meyvesi ve onların en net aynası. Aileler ne kadar inkâr da etse, yok da saysa da ikili olarak sağlıklı iletişim olmayan evlerdeki çocuklar olumsuz etkilendikleri ev hayatının yansımalarını sokağa

taşıyor. Sonrasında canlı-cansız her şeye zarar veren, kendisini kontrol edemeyen, bireysel olarak yolunu, rotasını şaşırarak, hayata tutunamayan ve toplumda kendisine yer bulamadığı için küçük gruplar oluşturarak kendisinin yerini bu tehlikeli gruplarda bulan bir kitle hâsıl oluyor. Zamanında müdahale edilmeyen ailelerin sorunları çekirdek aileden çıkıp yaşadığımız dünyaya da yansıyor. Bu da domino etkisiyle baştan sona yıkıma neden oluyor. Burayı göz önünde bulundurarak, ailelerimize meselelerini küçükken çözmeleri konusunda uyararak bitirmek isterim. Büyüyünce geçer, unutulur, çözülür denen hiçbir şeyin geçmediğini, unutulmadığını ve çözülmediğini görmenin üzüntüsünü yaşamadan, problemlerine çareler üretmek için uzman desteğini önemsemelerini naçizane tavsiye ederim. Çünkü bazen en iyi olanı bilmek yetmez, hayata geçirmek için bir dış destek gerekir.

Teşekkür ederim.

NE BÜSBÜTÜN HAYATIN İÇİNDEYİZ NE DE BÜSBÜTÜN DIŞINDA

Malumunuz ülkemizde yaz tatilleri bir hayli uzun. Eylül ayının gelmesi ile birlikte tatil modundan çıkarak okul rutini oluşturma çabamızın yanı sıra, zihinlerde okullar başladıktan sonra kendi adımıza yapılacaklar listeleri oluşmaya başlıyor. Alma-verme dengesi dediğimiz bu denge önemli. Annenin kendine ayırdığı zaman dilimi, evladı ve tüm sosyal çevresiy-le geçireceği zamanın kalitesini belli edecek türden.

Annelik içgüdüsünü bu dengeyi sağlamak için muhteşem ve hassas bir terazi olma yolunda bize yardım edebilecek bir duygu olsa da yaşadığımız çağ bunu zor bir hale getirme konusunda oldukça başarılı.

Modern zamanın bize empoze ettiği iyi anne olma standartları oldukça yüksek. Bunun yanı sıra kendilik yolculuğumuzda kendimiz olabilmek de bir hayli zor. Bu iki kimlik arasında sıkıştığımızı düşünüyorum.

İnsan olmak, anne olmak, eş olmak, gelin olmak, patron olmak, çalışan olmak, komşu olmak, arkadaş-dost olmak... Bütün bu kimliklerimizin standartları o kadar

**FATMA BETÜL
AYDIN**

yüksek ki... Dünya kadar ağır yükler omuzluyoruz. İnanın bunların hepsini yapabilecek gücümüz yok. Aslına bakarsanız böyle bir zorunluluğumuz veya sorumluluğumuz yok.

Çocuğumuz için okul dışında birçok etkinlik ve aktivite yapmak zorunda hissediyoruz kendimizi. Tüm bunlara bizzat eşlik etmek zorundayız sanki. Okul dışı kurs-etkinlik hobi edinmek elbette güzel ancak dozu kaçırmamak gerek. Bazen çocuğu kendi haline bırakmak sıkılmasına olanak sağlamak kendi ile baş başa kalmasına fırsat vermek iyidir. Hafta sonu kursa çocuğunu yazdırmayan ve saatlerce çocuğu ile oyun oynamayan anne olduğunuzda kötü anneler değilsiniz endişe etmeyin.

Her gün muhteşem ve özenli sofralar kurmak, evlerimizin her an derli toplu düzenli olmak zorunda değil. Bırakın o evde bir hayat emaresi olsun. Tüm bunlara yetişmek bizleri farkında olmadan tüketiyor.

Uçları yaşadığımız en kritik nokta şüphesiz kendimiz oluyoruz. Bir

yandan sırf çocukları için yaşayan, hayatlarını tamamen çocuklarına adanmış ve kendisi için hayatında tek bir hobisi olmayan anneler diğer tarafta ise kendini sosyal ortama adanmış bedenen evde fakat ruhen evin dışında hallerimiz var. Çocukların bütün gelişim alanlarının okulda tamamlanacağını düşünüyoruz. Duygusal ihtiyaçları, akademik gereksinimleri okul ve öğretmenleri tarafından karşılanacak zannediyoruz. Oysa okuldan eve gelen çocuk için "Kapıda gülyüz ile karşılayan anne" ve "Evdeki o yemek kokusu" hafızalara kazınan ve asla unutulmayan çocukluk hatıralarındandır.

Hayat ne büsbütün bizden, ne de büsbütün evlatlarımızdan ibarettir. Yaşam boyu bize lazım olan, bizim lazım olduğumuz rollerimiz var. Tüm bunlar dengede olmalı. Bu dengeyi sağlamakta neden zorlandığımızı gelince çocukluğumuzdan gelen ihmallerin izleri olduğunu düşünüyorum. Sanki tüm mesele orada... O kısım hallolsa, içimizdeki o çocuğun eksik kalan yanlarını kabul etsek etrafımıza yaklaşımımız çok daha farklı olacak gibi. Haydi anneler! Önce çocukluğumuza, sonra çocuklarımıza. Ardından sosyal hayata ve tüm kimliklerimize.

Dünyevileşme Penceresinden Tüketim Manzaraları

AYFER
BALABAN

ayferbalaban@turuncudergi.com

Bir dostuma nasıl bu kadar kolay ve hayata dokunan yazılar yazdığını sorduğumda; 'yazmak istediğim konuyu aklımda kaynatıp kalbimde demliyorum' demişti. Kimi kitabın ortasından başlar yazmaya, kimi en başta söyler en son söylenecek sözü; şerh ede ede yürür satırları. Yaşama üslubumuza benzer yazma üslubumuz da. Bazen bütün kurgular allak bullak olur; bir ses, bir renk ansızın gelir oturur klavyenin tuşlarına. Ne giriş kalır ne gelişme, ' yürek nasıl tükenir onu yaz; eşiklerde, kapılarda, duvarlar arasında, sokaklarda yürek nasıl tükenir/tüketilir onu yaz' der.

Parmaklarınız ağırlaşırken yeniden besmele çekersiniz istiâze ile; daha önce yazdıklarınızdan birkaç mısra gelir aklınıza:

**“...Yüreğim mi tükendi?
Yol mu çok yokuş?
Tahammül mü kalmadı
Ben yüklerimi senin gibi taşıyamıyo-
rum anne...”**

Omuzlarınıza bir el dokunur sanki. “Bazen hiçbiri, bazen hepsi evladım; ama en çok da yürek israfıdır sebep” diye fısıldar yumuşacık. Gayri ihtiyarî başınızı sağa çevirir o eli öpmek istersiniz ama o müşfik ses ‘yürek nasıl israf edilir?’ sorusunu bırakır sayfaya ve kanatlanır gider.

Bu ahvalde bir yanın der ki bu psikolojinin konusu, diğer yanın der ki konudan sığılmaya kalkma senin de kendi alanından söyleyeceklerin var, hele dualarını hatırla.

Dualarım(ız) vardı sahi, hem de Allah’ın Kitabı’ndan, mesela Bakara suresi; 286. ayet;

“Allah, hiç kimseye gücünün yeteceğinden fazla yük yüklemeyiz. Herkesin yaptığı iyilik lehine, kötülük de aleyhinedir. “Rabb’imiz! Unutur veya hataya düşersek, bizi sorumlu tutma. Rabb’imiz! Bize daha öncakilere yüklediğin gibi zor şeyler yükleme. Rabb’imiz! Bize gücümüzün üzerinde bir sorumluluk yükleme. Bizi affet, bizi bağışla, bize merhamet et. Sen, Mevlamız’sın. Kâfir topluluklara karşı bize yardım et.”

Bu ayeti her okuduğumda, insan böyle dua eder de niye kendi kendine götürebileceğinden daha fazlasını yükler diye sormadan edemem.

Araçların kullanım kılavuzunda bile “İstiap hakkı” yazar. Bu araca bundan fazlasını yükleme, zarar görür diye. Ah insan, niye istiap hakkını aşan yükler yüklenmeye bu kadar gönüllüsün?

Bu soru üzerine sohbet ettiğim bir can dostum demişti ki; “Burada gizli bir güç iddiası var. İnanır ve ikrar ederiz ki güç ve kuvvet ancak Allah’a mahsustur. İnsan her hususta olduğu gibi güç ve kuvvet noktasında da kendi sınırlarını bilmeli. Gücünün yetmeyeceği işleri yüklenmek de, herkesin yükünü yüklenmek de fedakârlık değil apaçık bir kendini israf etme, yürek tüketme halidir. Sonrası ne biliyor musun? Eyvah! Gücüm yetmiyor, yoruldu, tükendim artık

ah û efgâni. Bu insanın bizzat kendine verdiği zarar ziyandır”.

Dostun açtığı bu pencere yüreğini israf edenlere biraz nefes aldırır mı bilmem ama makul sınırların dışında yüklenirken kendimizi tükettiğimiz, tüketirken yüklendiğimiz aşikâr.

İlla ölçü, illa ölçü.

Buradan bir aymazlık çıkar mı? Çıkmaz! Akıselim ve kalbiselim sahipleri kastedilenin itidal olduğunu elbette fark ederler.

Yüce Yaradığımız Furkan suresi 67. ayette şöyle buyurur; ‘Onlar harcama yaptıklarında ne israf ederler ne de cimri davranırlar. Bu ikisi arasında bir yol tutarlar!’

Resul-i Ekrem Efendimiz (sav)’de, “Elini boynuna sımsıkı bağlama, büsbütün de açık bırakma” buyurur. Bu buyrukları giyim- kuşam, yeme-içme aralığına hapsetmeden hayatın bütün alanlarına teşmil etmek mümkün ve icap eden de budur kanaatimce.

İnsan bu; kendini israf eder, yüreğini israf eder, amelini israf eder, zamanı israf eder, hatta üzerinde geçmişin ve geleceğin de hakkı olan dünyanın bütün kaynaklarını israf eder. Bize lazım olan ise her hususta itidal. Bütün bunlar ayrı ayrı yazı konuları elbette. Bana ayrılan sayfayı itidalli kullanmak adına bir hususa daha nazar-ı dikkatleri çekmek istiyorum; o da insan israfı.

Kendi yaratılış gerçeğini unutmak ya da dünya ve içindeki caydırıcıların, çelmecilerin ayartmalarına kanarak hakikate yabancılaşmakla başlar insanın kendini israfı. Oysa

“Dünyaya içinde kalacağın kadar değer ver.” der kadim öğreti. Bu öğreti dünyadan yüz çevir demez, vazgeç hiç demez, imar et, inşa et der. Ve fakat “ İnşa ettiğin hayat(ın) ve dâhi ümran daima ötenin nişanını taşışın ruhunda, öteyi unutma” der.

Bir de “Bu dünyada öteyi hesap ederek yaşayanın öte âlemde hesabı kolay olur’ derdi yol büyükleri. Hesaba öteyi dâhil et de yaşa tembihi yani. Bunun için de Yaradığımızın kelâmıyla irtibatı canlı tutmak lazım. Bu irtibattır kalbi ve akli aynı düzlemde selim ve sağlam kılan. Buradan bir sonuca ulaşmamız gerekiyor; ey insan, dünyayla ve içindekilerle irtibatın hep rahmani ölçü ile olmalıdır, kendini israf etmektense seni koruyacak olan bu bilinçtir.

İnsan israfının göz ardı edilemeyecek bir diğer ucu var ki akıllara zarar. Etkin ve yetkin olduğu hususta etkili ve yetkili olamama durumu. İnsanın kendi dışından saiklerle gerçekleşen bu bilgi-emek tüketimi de buram buram dünyevileşme kokmaktadır. Emeğini, bilgi ve birikimini, becerilerini hayata dâhil etme noktasında daraltılan ve/veya kısıtlanan, engellenen insan içten içe tükenir. İncanın bize telkin ettiği temel değerlerden olan emeği za’y etmemek ve işi ehline vermek karşısında tutumumuzu gözden geçirmek ve hesabını iyi yapmak insan israfına ilaç olacaktır.

Sözün özü, ne kendimizi tüketelim ne de bir başkasını.

Ne demişti evvelkiler; öteyi hesap ederek yaşayanın hesabı kolay olur.

Omuzlarınıza bir el dokunur sanki. “Bazen hiçbiri, bazen hepsi evladım; ama en çok da yürek israfıdır sebep” diye fısıldar yumuşacık. **Gayri ihtiyarî başınızı sağa çevirir o eli öpmek istersiniz ama o müşfik ses ‘yürek nasıl israf edilir?’ sorusunu bırakır sayfaya ve kanatlarını gider.**

Tüketim Alışkanlıklarına Kısa Bir Bakış

Ayrıca sağlıklı bir nesil için hangi marka ayakkabı giyeceğini değil hangi yeteneğine, **hangi branşa, hangi derse odaklanması gerektiğini konuşan çocuklar/gençler biz yetişkinlerin hayali...**

2023 yılının sonuna yaklaşıırken e-ticaret alışverişlerinin oranları merak ediliyor. Henüz rakamlarla belirtilmiş bir istatistik yok ancak yine de çok satılanlar listeleri belli. Bu yıl e-ticaret alışverişlerinde en çok giyim, aksesuar ve ayakkabı öne çıkmış. Bu kategoride ise en çok kazak, pantolon ve kaban alınmış. Araştırmalar elektronik ürünler kategorisinde akıllı telefonların başı çektiğini, bilgisayar ve kablosuz kulaklık alışverişinin ise akıllı telefonları takip ettiğini gösteriyor.

Geçtiğimiz günlerde de Iphone 15 satışa çıktı. Satış rakamının oldukça yüksek olması, her yeni model çıktığında "diğerinden farkı ne şimdi" konusu yine gündem oldu. Ancak gündem olsa da, pek çok komik videonun konusu olsa da Iphone satışları bundan etkilenir mi, pek bilinmiyor. Hem gösterişli tüketimi hem de hedonist tüketimi besleyen bir ürün. Bu telefon ile toplum arasında statü kazandıklarına inanan insanlar var. Belki de kazanıyorlardır, onu da bilmiyoruz. Gerçi benzer insanlar ne kadar farklı kıyafet giyerlerse o denli statü kazanacaklarına da inanıyorlar. Hatta nasıl bir tablet kullandıkları ile nasıl bir kalem kullandıkları dahi statülerine (!) etki ediyor. İyi de bu

statüyü kim belirliyor. İşte burası çetrefilli bir konu.

Geçtiğimiz ay okullar açıldı. Şuan bırakın liselileri ortaokul anneleri kendi aralarında çocukların hangi marka ayakkabı istediklerini konuşuyorlar. Bu durumdan oldukça muzdarip olan anneler marka ayakkabı giymeyen çocukların okullarda alay konusu olduğundan yakınıyorlar. Oysa bu yaş grubu çocuklarına ayakkabı da dayanmıyor. Hem büyüme dönemlerinde olmaları sebebiyle ayakkabı numaralarının değişmesi hem de oyun ve koşturmaya içerisinde hangi marka olursa olsun "kullanıcı hatası kaynaklı" patlayan, yırtılan ayakkabılara, talep edilen meblağlarda ödeme yapılması annelerin de babaların da işine gelmiyor. Bizce çok haklılar. Ayrıca sağlıklı bir nesil için hangi marka ayakkabı giyeceğini değil hangi yeteneğine, hangi branşa, hangi derse odaklanması gerektiğini konuşan çocuklar/gençler biz yetişkinlerin hayali.

Biz şöyle bir soru ile dosyamızı sonlandırmak istiyoruz:

"Toplumda bunca statü belirleyen marka varken ve aynı zamanda markaların statüsünden rahatsız olan pek çok insan varken bu markalaşmaya kim alan açıyor?"

YAZAR

DR. MİMAR
GÜLAY KURT

DR. MİMAR - ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

gulaykurt@turuncudergi.com

“MODERN ZAMANLAR” FİLM ANALİZİ

"İnsanın kendi doğasına yabancılaşması kapitalist toplumun en temel kötülüğüdür."

Karl Marx

"Modern Zamanlar" sinema filmi 1929 yılında Charlie Chaplin tarafından yazılıp yönetilen ve çekilen, aynı zamanda başrolünde kendisinin de olduğu bir kült filmidir. Film sıradan bir film olmayıp modernleşmenin insan üzerindeki etkisinin daha 1920'li fark edilmesi ve insanların dikkatini çekmesi bakımından oldukça önemlidir. "Modern Zamanlar" sinema filmi, filmin ilk sahnesinde gösterilen yazıda gösterildiği üzere "endüstri ve bireysel teşebbüsün hikâyesidir" cümlesiyle başlayıp aslında bu hikâyenin insanlar üzerindeki karanlık yönünü ve insanlığı nerelere kadar sürükleyeceğini gözler önüne sermektedir. Ama diğer taraftan asla pes etmemenin, umudun insanda her zaman var olduğunu her şeyin gene insanda bittiğini gösteren bir manifesto-komedi filmidir.

Film, 1930'lu yılların Amerika'sında, büyük bunalım ve depresyonun yaşandığı bir ortamda çekilmiş bir film olduğu için o dönemin büyük sorunları olan işsizlik, açlık, hırsızlık, kaos ortamını en güncel haliyle yansıtmaktadır. Buna rağmen filmin bir diğer sahnesinde ise insanın her zaman aslında sadece mutlu olmak için yaşadığını vurgulayan "insanlık mutluluk mücadelesi veriyor" cümlesi yer alır.

Gerçekten insan ne yaparsa mutlu olmak için yapar ve bunun için mücadele verir. Ama mutlu olma olgusunun her insanda farklı tezahürleri bulunur. Bazı insanlar yemek için yaşar, bazı insanlar yaşamak için yer gibi bir durumdur bu. İnsan bazen zalim olunca, başkasını ezince, başkasının üzerine basıp yükselerek mutlu olur, bazıları ise diğer insanlara yardım ederek,

elindekini paylaşarak mutlu olur. Bu durum insanın hem çamur hem de ilahi tarafının gösterimidir bir anlamda. Tercih insanındır. Ya çamuru seçer, bataklığında kaybolur ya da ilahi yanını seçer meleklerden üstün olur. İşte bu iki durumun arasında gidip gelir insanoğlu. Mutluluğu tattıkça, tadına doyumlanmayan bir hal aldıkça hep daha fazla mutlu olmak için çabalayan ve bu uğurda her şeyi yapmaya hazır açgözlü, doyumsuz bir insan hiç bir zaman mutlu olamayacaktır. İşte "Modern Zamanlar" filmi de insanın aslında mutlu olmak için yola koyulduğunu, bunun için mücadele ettiğini, ama bir süre sonra kendisini mutluluğa götürdüğünü düşündüğü amansız insanüstü, ayarsız, zaman baskısı altında çalışmanın onu bir koyun sürüsünden öteye götürmeyeceğini açık bir şekilde gösterir.

Marx "Makineler uzmanlaşmış emeğin isyanını bastırmak için kapitalistler tarafından işe koşulan silahlardır" diyerek, endüstrileşme ve sanayinin insan emeği olmadan aslında bir hiç olduğunu anlayan kapitalistlerin gerçek niyetlerini beyan etmektedir. Fakat insanüstü hatta insanlık dışı ve insani olmayan bir çalışma ile söz konusu modernleşmenin olamayacağı zamanla anlaşılmalıdır. Filmin daha sanayi devriminin etkilerinin devam ettiği ilk yıllarda çekilmiş olması ise sinema tarihi açısından bir devrim niteliğindedir.

Filmde fabrikaya giren insanların, etrafında ne bittiğinin, ne olduğunu yaptığı bu çalışmanın kölelikten bir farkı olmadığını, aslında bir insan dahi olmayıp bir robot haline döndüğünü anlayamadan koyun sürüsü gibi girdikleri vurgulanır. Bu koyun sürüsü içinde bir tane siyah koyun vardır. Bu kadar beyaz koyunun içinde elbette ki bir siyah koyun olacak ve kendini belli edip başkaldıracaktır. İşte o siyah koyun Şarlo tiplmesiyle meşhur olan Charli Chaplin'dir.

Charlie Chaplin, ayakları 45 derece açıyla kıvrılan, kalçası havaya

kalkık, kolları yana sallanan, gözleri her daim kocaman bakan bir Şarlo tiplemesini bu filmde de kullanarak elinde tornavida ile sadece sıkma işini yapan, seri üretim bandında sürekli kendini tekrarlayarak devam ettirmiştir. Aslında bu tiplleme ile insanlığın tek düze yapısından farklı bir karakter ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Sürekli diken üzerinde yaşayan bir insan gibi hareket eden, çok hareketli, hastane, hapishane, fabrika arasında gidip gelen "modern zaman" prototipidir.

Filmin büyük bir saat ile başlamanın altında yatan mesaj ise insanın zamanın esiri olduğunu hep zamanla yarışan bir nesne olarak var olacağını adeta bugüne haber verir. Çünkü o zamana kadar zaman olgusu insanlar için çok fazla önem arz etmemektedir. Zaman yavaş akardı. Hayat yavaştı. Bugünlere "slow city" denilen yavaş yaşam standardından, birden bire fabrikalaşma ve modernleşmeyle birlikte başlayan, zamanı maksimum verime dönüştürme isteği "kitlese tüketim için yığınsal üretim" tarzı şekline geçilmiştir.

Bu tarzın kuramını Taylor oluşturmuş, pratiğe geçiren ise Henry Ford'dur. O yüzden "Fordizm" denilen bu çalışma modeli "üretimde bantların ve tek amaçlı makinelerin, vasıfsız işçilerin kullanılması, bunların ortaya çıkardığı düşük motivasyon, çatışmacı iş ilişkileri, hiyerarşik yönetim anlayışı, dikey iş bölümü (planlama ve uygulama arasında ayrım), dışsal kontrol, yatay iş bölümü (görevlerin aşırı sınırlandırılması), işçileri işyerine bağlama, tempoyu makinelerin belirlemesi ve buna insanın uyması, zaman karşı çalışma, bireysel çalışma alışkanlığı gibi unsurlar" içerir. İnsani olmayan bu çalışma biçimi insanlar üzerinde deneylerle test edilir. Henry Ford fabrikalarında, maksimum üretim -minimum zaman anlayışıyla bantlar üzerinde montajlama sistemi kurarak çok kısa zaman dilimlerinde araba üretir. Bu sayede çok zengin olur, iş-

İnsan duygularıyla, maneviyatıyla, motivasyonu, paylaşmasıyla, yardımlaşmasıyla, birey değil grup halinde yaşamıyla ancak verimli bir iş üretebilir. Aksi takdirde hapisanedeki bir hayat bile **monotonluğun sıkıcı girdabında kaybolmuş, makineyle kurumsallaşmış bir fabrikada çalışmaktan çok daha sevimli ve mutlu görünür Şarlo'nun gözüne.!**

çilerini de sağlık ve barınma ihtiyaçlarını ziyadesiyle karşılayarak üretime sevk eder. İlk zamanlar bu sistem sayesinde çok zengin olan Henry Ford bir süre sonra daha az zamanda daha fazla üretim ister işçilerinden, tıpkı "Modern Zamanlar" da ki patron gibi. Filmde de yemek yeme makinesi getirilerek işçilerin yemek saatinin bile kısıtlanmaya çalışılması bu durumu hicvetmektedir.

Filme tek sesi çıkan patrondur. Sesli filmlere geçildiği o dönemde Charlie Chaplin'in sessiz film çekerek filmde sadece patrona seslendirme yapması, yığınların değil, parayı ve gücü elinde bulunduran kimsele- rin aslında sesinin yüksek çıktığını gösteren bir mesajdır. Patronun konuşması ise sadece emrindeki işçilerin daha hızlı üretim yapmaları konusundaki komutlarıdır. İşçiler bu komuta uymaya çalışırlar ama siyah koyun Şarlo zaman ilerledikçe bir hapşırmasının dahi üretim bandının düzenini nasıl bozduğunu fark edip toparlamaya çalışsa da elindeki vida sıkılamaya yarayan anahtar bir süre sonunda uzvu olur ve önüne gelen vida görünömlü nesnelere sıkıma eğilimi gösterir.

Şarlo'nun bu durdurulamayan hareketleri o hale gelir ki işyerindeki arkadaşlarını çalışamaz duruma getirir. Bu arada yanlışlıkla dev makinenin dişlileri arasına girer ama dişlilerle uyum sağlayıp tekrar dışarı çıkar. O da sistemin dişlilerin çarkının altında ezilmiş ama diğer işçilerin aksine sistemin çıldıran bir ürünü olarak dışarı çıkar. Diğer işçiler sistemin bir parçası olmuştur ama Şarlo bu düzene ayak uyduramamış ve akıl hastanesinin yolunu boylamıştır. İşin ilginç tarafı ise sisteme ayak uyduranlar normal, uyduramayanların ise akli sağlığını kaybeden kimselerden olması içinde bulunduğumuz zamanda hiç de yabancı olmadığımız bir olgudur.

İnsanın makineleşmesi halinde normal bir insan olmayıp artık insanlıktan çıkan başka bir nesneye dönüştüğünün, bu nesnenin ise ne makine ne de bir insan oldu-

ğu, arada bir yerde kalmış yaratık olabileceği vurgusu filmde hâkimdir. Nihayetinde etten kemikten olan insan, kendi oluşturduğu makine gibi davranamaz. Jean Baudrillard modern insanın bu anlamda özgürlüğü olmadığını savunmaktadır. Bu durumu savunurken simülasyon ve hiper-gerçekliğin algıda yarattığı gerçek dışı duruştan yararlanmıştı. Baudrillard sanayi devriminden sonra özgürlük ve özgürlüğün aldatmaca ile kaybolduğu görüşünü savunmaktadır. Aynı şekilde Baudrillard "hayvan üretim çiftliklerindeki aşırı nüfus ve alan darlığı dolayısıyla hayvanların düştükleri hasta durum ve endüstriyel yoğunlaşma, üretim bantları ve diğer çalışma ortamlarının bilimsel organizasyonu nedeniyle insanların düştükleri durum arasındaki paralellik oldukça aydınlatıcıdır" diyerek modern insanın çalışması ile bir hayvan çiftliğinin arasında bir fark olmadığını vurgular.

İnsan duygularıyla, maneviyatıyla, motivasyonu, paylaşmasıyla, yardımlaşmasıyla, birey değil grup halinde yaşamıyla ancak verimli bir iş üretebilir. Aksi takdirde hapisanedeki bir hayat bile monotonluğun sıkıcı girdabında kaybolmuş, makineyle kurumsallaşmış bir fabrikada çalışmaktan çok daha sevimli ve mutlu görünür Şarlo'nun gözüne. Çünkü insani olmayan, sürekli zamanla yarışan salt ve mutlak üretime dayalı bir çalışma ortamı ve hayat tarzının kötü bir hapisane ortamından farkı yoktur, hatta daha da kötüdür. Marx'ın deyimi ile "İnsan doğaya ne kadar yabancılaşsın o kadar toplumsallaşsın, ne kadar toplumsallaşsın da o kadar kendine yabancılaşsın". Kısaca insanlık makinelerle oluşturduğu "mutlu ve refah hayat" ile yine makinelerden kaynaklanan sorunlar ile boğuşmaktadır. Modern hayatın sunduğu gelişme, iş yapılış biçimindeki kolaylıklar vazgeçilmez bir fayda alanı üretse de yabancılaşma, otomasyon, stres, zaman baskısı gibi olumsuz etkileri beraberinde getirmiştir.

Hapishane deneyiminden sonra açlık ve sefalet içinde yaşayan ve

yetimhaneye gitmeyi reddedip kaçan bir genç kızla tanışır. Tanışma anı genç kızın ekme çalması sırasında olur. Çalma işini kendi üstüne alan Şarlo tekrar hapisaneye geri döner. Hapishanede kaçan mahkûmların yakalanmasına vesile olan Şarlo erken tahliye edilip bir referansla dışarı çıkarılır. Ama aldığı olumlu referansla hiçbir yerde dikiş tutturamayan Şarlo tekrar işsiz kalır. Daha önce gördüğü genç kızla tekrar karşılaşan Şarlo bu sefer genç kızın iyi bir işte çalıştığını görür ve genç kız tarafından çalıştığı yere davet edilir. Orada da sakarlığı ve düzene uymazlığı yüzünden kendisinden beklenen performansı gösteremez ama şarkıcılık yapması şartı ile çalışmasına izin verilir. Bu durumu unuttuğu şarkı sözleri yerine kendi uydurduğu bir performansla başarı ile tamamlar. Tam da gelecekte mutluluk hayalleri kurduğu genç kızla ufka yelken aç-

cağken yetimhaneden gelen görevliler kızı götürmeye kalkar ama başarılı olamazlar. Daha sonra Şarlo ve genç kız başka bir diyarda şanslarını tekrar denemek üzere yola koyulurlar.

İnsanoğlunun vahşiliği ile karanlık, ama bir o kadar da insana olan inançla aydınlık bir film "Modern Zamanlar" filmi: İnsanoğlunun kendisine gerekli en temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için (bu bir ev satın almak için çalışmak dahi olsa) makine dişlileri arasında yabancılaşma açısından dram, yine insanın patronlarıyla yaşadıkları, band başında ve makineler karşısındaki durumu "Taylorizm ve Fordizm" bağlantılı eleştiri, rutin günlük akış içindeki insan halleri açısından (ayağı takılıp düşen insan) mizah-komedi türüdür. Filmin sonu ile her karanlığa karşı gerekli olan şeyin insanda olduğu inancıyla umut dolu bir film Modern Zamanlar...

İnsanın makineleşmesi halinde normal bir insan olmayıp artık insanlıktan çıkan başka bir nesneye dönüştüğünün, bu nesnenin ise ne makine ne de bir insan olduğu, arada bir yerde kalmış yaratık olabileceği vurgusu filmde hâkimdir.

Tüketimin 2. Yüzü

MURADİYE
ŞİMŞEK

Tüketim denilince hemen herkesin aklına kapitalizm gelir. Yani merkezinde insan değil sermaye olan maddi tüketim. Kapitalizm her ne kadar maddi boyutta üretim-tüketim ilişkisinde temellenen bir kavram olsa da asıl tüketilip yok edilenler; değerler ve insanlık olmaktadır.

Salt maddi kazanç hedefleri ve sermaye artırımı amacıyla üretilen ve türlü hileye başvurmakta bir beis

görmeyen, algı yönetimine dayalı reklamcılık yöntemleriyle pazarlanan her ürün insanın ihtiyacını karşılayan değil insanı tüketen bir nesneye dönüşmektedir. Daha ilkökul düzeyinde, bilinçli tüketici eğitimi sırasında istekler ve ihtiyaçların ayırımının yapılmasına dikkat çekilmektedir. Algı, duygu ve dürtülerle değil, mantık ve rasyonel kararlarla alışveriş yapma pratikleri için okuldaki eğitimin yanı sıra ebeveynler olarak da önce kendimizi, sonra çocuklarımızı bilinçlendirmeye çalışıyoruz.

Böylece ilerleyen hayatlarında sistemin çarklarına kapılıp tüketmek için kazanmak, kazanmak için çok çalışmak, daha çok çalışmak, daha çok çalışırken zamanını, sağlığını ve en kıymetli sermaye olan ömrünü maddi kazançlar uğrunda tüketmesi gerektiği bilincini yerleştirmeye gayret ediyoruz. Bu ürünlerin üretim, satış, sunum ve pazarlama yöntem ve araçlarına baktığımızda bilinçli ya da bilinçsiz biçimde algılar üzerinden değerlerin ve giderek bedeninde tüketildiğini görmekteyiz. Mesela, estetik algı üzerine geliştirilen normların getirdiği son noktada kozmetik ürünler üzerinden gençlik propagandası yapıldığı, en az beş on yaş genç görünme vaatlerinin pazarlandığı ve cerrahi sektörünün de bu vaatlere hizmet etmek için nasıl geniş bir yelpazede ürün ve yöntemler geliştirdiği malum. Önce kadınlara yönelik başlayan bu estetik piyasa reklamları son birkaç yıldır hedef kitlesini genişletti ve artık cinsiyet ayrımı yapmadan tüm insanlığı etki alanına dâhil etti. Bundan

on yıl önce İranlı kadınların hemen tamamının burun estetiği yaptırdığını duyduğumdaki şaşkınlığım artık kayboldu. Lübnanlı kadınların savaş koşullarında dahi makyajlarını tamamlamadan evden çıkmadıklarına dair hikâyeleri dinlediğimde gelen şaşkınlığın da yok olması gibi. İnsanların kendini iyi hissetmeleri için, farklı ortam ve koşullara göre farklı psikolojik davranışlarla tüketim önceliklerine karar vermelerinin örnekleri çok. İnsan yaratılmışlar içinde en değerli varlık ve koşullar ne olursa olsun kendini değerli hissetmek istemesi de çok tabii.

“Ürün-insan-değer” üçlü perspektifinden bakınca çok farklı fotoğraflar görünebiliyor. Zaten işin içine değer kavramı girdiğinde kapitalizmin ölçme değerlendirme mekanizmaları işleyemediğinden, üretilip pazarlanan şeylerin mekanik bir tüketim aracına dönüşmesi kaçınılmaz hale geliyor. Karşılaştırılabilir sonuçların sadece adına kâr denilen rakamlarla ve müşteri memnuniyeti denilen rakamsal anket sonuçlarıyla

la ölçülmesi, sistemin doğurduğu sonuçlardan biri. Değerlerin subjektifliği nedeniyle anlamlı biçimde analiz edilip yorumlanmasındaki zorluk, pazarlama yöntemlerinde manipülasyona dayalı algı yönetimini kolaylaştırıyor, ihtiyaçlardan ziyade istekler üzerinden tüketim taleplerini şekillendiriyor, neticede tükenen insanın kendisi oluyor ve ne yazık ki dünya böyle dönüyor.

Tüketim ve değer kavramlarının yan yana gelmesi, arşivimdeki bir fotoğrafı istemsizce hatırlatıp durur bana. İşin içinde değer kavramı olunca fotoğraf herkese farklı biçimde görünecektir şüphesiz. Siz kıymetli okurlarla bu fotoğrafı paylaşarak kapitalizmin “Ürün-tüketici-müşteri memnuniyeti ve kâr etme” kavramları ile kadim kültürümüzün “İnsana ve canlılara hizmet-ihtiyacı giderme-hayırseverlik ve değer verme” kavramlarını karşılaştırarak değerlendirmenize sunmak isterim. Fotoğraf, 23 Ocak 2018 günü Topkapı Sarayı 2. Avlu’da yaptığım bir çalışma sırasında çekti-

ğim ve halen çok güçlü çağrışımlarla hatırladığım bir kare. Adalet Kulesi'ne doğru bakan, Harem girişini de içine alan bir fotoğraf. Arka planda kulenin önündeki saçak altına yerleştirilmiş büfe tezgâhı üzerinde özenle dizilmiş portakal kuleleri ve portakal sıkma makinası görülüyor. Harem ziyareti için gelen turistlere doğal ve taze bir içecek satın alma imkânı sunarken hararetlerini gidermelerini de temin edebilecek bir büfe. Önde ise tarihi bir su kuyusu ve taş musluk görülüyor. Kimin yaptırdığına dair bir işaret ya da kayıt yok. Saraya gelenlerin ve orada çalışanların, temel insani ihtiyaçlardan olan içme suyu ihtiyacını karşılamak, susuzluklarını ve hararetlerini gidermeleri için yapılmış. 2023 yılında halen böyle mi, gidip bakmadım. Fakat burada ciddi bir zihniyet fotoğrafı ile tarihe iz düşürmüş durumda. Bu fotoğrafın çağrıştırdığı soru fırtınası içinde: "Bizim için değerli olan ne?" "Neyi nasıl sunmalıyız?" "Sunmaya değerli bulduğumuz şeyi tüm değerleriyle beraber tam olarak anlıyor, önemsiyor ve saygı duyuyor muyuz"? Bir yerde bir

ihtiyaç olduğu anlaşılıyor fotoğraftan fakat bunun yanında bir de sorun görünüyor. Çok ciddi bir sorun. Çözüm yolları da görünüyor. Çözümün içinde pazarlama ve koruma bir arada mümkün. Değerleri koruyarak ve hatta artırarak ürünleri pazarlama. Daha nitelikli ve yaratıcı biçimde. Kapitalizmin dışına çıkıp varlığı merkeze alan bir perspektiften konuya yaklaşılarak çözüme gidilebilir.

İnsan olarak sahip olduğumuz değerlerin farkına varabilmek, onları gözümüz gibi korumak, tükenmeden tüketmenin ilk adımı, kapitalizm karşısında bilinçli tüketici olmanın birinci ilkesi olmalı. Yaratıcının bize armağan olarak yüklediği değerlerin ne olduğunu ve bizden ne beklediğini doğru analiz edebilirsek ihtiyaç-istek dengesini doğru kurabilir ve değerleri merkezden uzaklaştırmayan bir pazarlama politikasıyla çok daha doğru bir üretim-tüketim dengesi yakalayabiliriz. Merkeze "değer" olarak sermayeyi değil insanı yerleştirerek. Bunu hayatın her alanına, çektiğimiz her fotoğrafa uygulayabiliriz.

"Ürün-insan-değer" üçlü perspektifinden bakınca çok farklı fotoğraflar görünebiliyor. Zaten işin içine değer kavramı girdiğinde kapitalizmin ölçme değerlendirme mekanizmaları işleyemediğinden, üretilip pazarlanan şeylerin mekanik bir tüketim aracına dönüşmesi kaçınılmaz hale geliyor.

*Her şeyde ibret vardır,
Aklederse insana eğer
Dünya sadece bir menzîlgâhtır ona,
Konar göçer gider*

Ebu'l Atâhiyye

Yolculuk

ELİF SERAP ÖZKUL

Başka bir şehre taşınmayı düşündüm. Kendimce güzel planlamalar, yeniden başlangıçlar hesapladım. Güzel şeyler sessiz olmalı inancıyla, kimseye söylemedim. Yavaştan kalkan bir misafir edasıyla her şeyi ve en sevdiğim kitaplarımı nasıl koruyarak götüreceğimi hesapladım. Onları bir koliye doldurmak çok insaflı gelmedi. Tek tek ilk heyecanla onları çıkardığım paketlerini buldum, yerleştirmek kaldı geriye.

O gün geldi, yola koyulmak için yolculuğumun kabulünün beyan günü. O kadar hazırdım ki ya da hazırım sanıyordum. Kalmam için edilen gönülden dualar mı? Yoksa hazır sandığım yolculukta yazgımın mürekkebinin bulunmaması mı? Kaldım. Gidemedim. Kitaplarım, sevdiğim gönül dostlarım ve ben kaldık. Ağzımdan dökülen "Hayırlısı buymuş"u çevirdi durdu dilim. Dil tevekkül ehli durumunda. Fakat kalbim bu tevekkülü, develerin diken gevişi gibi çevirip yutmaya çalışmak-

ta. Sonra öyle bir yere geldim ki, artık her gün tebdili mekânların, ebedi istirahatlerin veya ızdırapgâhların son giriş kaydının manzarasını izleyeceğim. Son yolculukların seyriyle müşerref kıldım. Yolculuk nasıl olur, olmayana nasıl razı edilir kalp, tebdili mekânların en afilisiyle adam ediliyorum.

Üç beş dakika nasıl bilirdiniz ile bitiriyorlar mevzunuzu. Son sözcükleri, bir âdeti serdeder gibi. Hatıraya dönüşüyor artık yaşanılan günler, masal-larda geçen bir varmış bir yokmuş artık sizsiniz. Yalnızsınız, son yükseleceğiniz yerde. Omuzlamayı bekleyen sevdiklerin müstacel bir halde adrese teslimde yarışıyorlar. El- mahkûm herkes yerine yerleştirilmeli. Onlar görevlerinin peşinde sen yeni evinde...

Bir kaç gün evvel sevdiğini kaybetmiş bir hanımefendinin vedalaşmasını izledim. İzlediğim en etkileyici manzaralardan biriydi. Ölmeden evvel kanser hastası kocasının kendisine “Ölmekten korkmuyorum, fakat seni bir daha görememekten korkuyorum” dediğini anlattılar.

Öldükten sonra sevdiği kadının, hazır bulunuşluğunu düşünen bir adamın ayrılığa hazırlanmak amacıyla yoğun bakıma girmeyi temenni ettiğini söylediler. Sonra kendi memleketi kilometrelerce uzak olduğu için sevdiği kadının memleketinin toprağına gömülmeyi istediğini; o gelebilir diye.

Şimdi kendi yolculuğumun en ibretlik kabulünü yaşıyorum. Yol’un sahibinin kim olduğunu haddimle beraber öğreniyorum. Unuttuğumuz gerçekler veya görmezden geldiğimiz hakikatler gösterilmek istenildiğinde biraz canımız yanıyor. Elbette Yaradan’ın varlığını hatırladıkça ve O’nu kendimize bir yol çizdiğimiz sürece onaran ve iyileştiren gücünü daima hissedeceğiz.

Veysel Karani’ye atfedilen bir dua ile:

Nihayetsiz şefkat ve merhamet sahibi Allah’ım!

“Ey buraların ve ötelelerin Rabbî! İşte kapına geldim, zelim, esirimin, zayıfım, muhtacım, iflas etmiş bir çaresizim, ey bütün kâinatı yaratıp, arızasız devam ettiren Rabbim! Gamlıyım, kederliyim ama kapındayım, gönüllerin tasasını gideren Rabbim yardımını istiyorum.”

YOLLAR VE ENGELLER ÜZERİNE

BEYHAN AY KIRAN

Uzun zaman önce yerleştiğim, evlenip köklendiğim, yedi tepesine ayrı ayrı hayran olduğum İstanbul, son günlerde bir hayli zorluyor beni ve aslında birçok kişiyi... Dışarıda hıphızlı akan bir hayat, dönüşü ile başımı döndüren bir dünya var. Herkes kendi başına yağın karın derdinde, bir ötekini görmek şöyle dursun, bazen dünyada adına insan denen yaşam formunun bizden başka üyeleri olduğunu bile unuttuğumuz günler yaşıyoruz. Ben de hızlı ve "öfkeli" gençlik günlerimde metronun açılan kapısına kendimi hızla atar, yürüyen merdivenlerde dahi koşar adım soldan soldan uçar, metrodan çıkış yarışlarını birincilikle bitirirdim. Marketlerde alışveriş yapıp kasaya ilk ulaşan kişi ödülleri çoğunlukla toplar, metrelerce öteden gelirken gözüme kestirdiğim otobüse muhteşem çevikliğimle ilk ben binebilirdim. Sayabileceğim daha birçok birincilik ödülüm var. Böyle anlatınca yarış atlarıyla yarışırçasına yaşadığım hayatım bir film şeridi gibi gözlerimin önünden geçti de kendi hızımdan tüylerim ürperdi. Neyse, ne diyorduk? Hız!

Hangi hız? Gören duyan var mı?

Bugünlerde hızın eser yok, bugünü bırakalım aylardır ses seda yok.

Ben anneyim ve bir bebeğin emanetçisiyim; onun hızında, onun ritminde yaşamak bir zevk benim için. Ama kabul edemediğim şeyler var. Anne olmadan öncesi ve sonrası dışarıda çok başka.

Her köşe başında, her kaldırımın ucunda, hemen her sokakta ve dâhi yolun sonunda beni bekleyen birçok engel var.

Ben aylardır hiç tatmadığım bir yavaşlıkta yaşamaya çalışıyorum. Sanki herkes koşuyor da ben arkadan emekleyerek yetişmeye çalışıyorum. Hayat bu kadar hızlıken ben hiç olmadığı kadar yavaşım; çünkü ben anne oldum! Ben anne oldum ve hayatımın en mutlu, en muhteşem, en yavaş hareket ettiğim dönemindeyim. Annelikle beraber üstlendiğim görev ve sorumlulukları tüm hücrelerimle kabul ettim. Ben anneyim ve bir bebeğin emanetçisiyim; onun hızında, onun ritminde yaşamak bir zevk benim için. Ama kabul edemediğim şeyler var. Anne olmadan öncesi ve sonrası dışarıda çok başka. Her köşe başında, her kaldırımın ucunda, hemen her sokakta ve dâhi yolun sonunda beni bekleyen birçok engel var. Anne olmadan önce gözüme pek çarpmayan, şimdi onlara çarpmaktan bir arpa boyu yolu ancak alabildiğim engeller.

Önceleri her işimi kendim yapmaya çalışır, tek başıma dağları tepeleri aşabilir, elimin uzandığı, gücümün yettiği pek çok şeyi sıralayabilirdim ama bugün birçok basit şeyi yapmakta zorlanıyorum. Marketlere girerken, yolda yürürken, karşıdan karşıya geçerken, kaldırıma çıkarken... Çünkü bebek arabası hayatımıza girdi ve aşmamız gereken engeller peydah oldu. Bebek arabası kullanmak için ehliyet gerekmiyor

ama en azından şu engelleri daha rahat aşmak adına bir kullanma kılavuzu mu olsa diye düşünüyorum. Öyle bir kılavuz hazırlasak ki içinde tüm şu cevapları barındırsa: Daracık kaldırımın içine sokularak park edilen arabaları çizmeden bebek arabası ile kaldırımda ilerlemek, koca kaldırımlar yol boyu komple araçlarla işgal edildiği için vızır vızır araçların geçtiği işlek yoldan bebek arabası ile geçmek, sıra sıra merdivenle arşa kadar yükseltelen eczane gibi sağlık kurumlarına bebek arabasını düşürmeden çıkarmak, kapısı sanki hiç açılmasın diye yapılmış, zor açılan kapılara sahip market ve bankalara; arabayı çekmek ve itmek sureti ile farklı tarzlarda girerken kollarınızı doğru açı ile kullanmak, rampası olmayan kaldırımlara bel ve dizleri uygun açılarda tutarak çıkmak ve inmek, otobüse biniş ve otobüsten inişlerde bebek arabasını kaldırırken bel fıtığından sakınmak, kaldırım ve özellikle çocuk parkları girişinde rampa varsa ve önüne de araç park edilmişse o kaldırıma sakince bebek arabasını kaldırmak ve sakın kalmak...

Bebek arabası ile bankaya, markete, herhangi bir dükkâna girmek istediğinizde yahut otobüse binmek, en basitinden yolda yürümek istediğinizde bu basit olayın ne kadar zor olduğunu fark etmiş miydiniz?

Bebek arabası hayatımıza girdiğinden beri 10 dakikalık yolu 20-30 dakikada gidip bütün gücüm bitmiş hâlde buluyorum kendimi. Neyse ki asansör önlerinde, yaya geçitlerinde önceliğimiz olmasına rağmen (yaya geçitlerinde tüm yayalar önceliklidir ama neredel!) sık sık ve uzun uzun beklediğimizden biraz olsun dinleniyor ve kendimize gelme fırsatı buluyoruz. Bu bekleyişlerde bir de gözümüze çarpan şeyler oluyor tabii. Sokaktaki bir sürü engel sorun teşkil ediyor; bir şekilde çözülmesi gereken, bireysel çabaları aşan sorunlar bunlar. Peki, kim için sorun? Sadece bebek arabası kullananlar mı muzdarip bunlardan?

İstasyon çıkışlarında, zaman zaman asansör kuyruklarında beraber beklediğimiz engelli hanımlar ve beyler oluyor. "Siz buyurun!" denilmezse genelde sessizce sıra bekliyorlar, çok iyi anlıyorum bu hâli, bazen sıkıntısını örtmek, yaşadığı zorlukla öne çıkmamak için susmak istiyor insan. Susmak ve bir süre için de olsa görünmez olmak, hakkını görmezden gelmek ve eşit gibi yaşamaya çalışmak başkalarıyla.

Bebek arabası ile engelli bir maratonu aşmaya çalışıyor gibiyiz şehir hayatında; bu hızlı yaşanan, hızlı yol alınan sokaklarda. Ama sağlığımızı kaybetme pahasına defalarca kaldırıyoruz o arabayı, insani olmasa da bir

şekilde yapıyoruz; anne olmak bunu da gerektirir diye düşünerek. Peki, böyle bir imkânı olmayan engelliler nasıl yaşıyor dersiniz? Kaldırımlarda ilerleyemedikleri için tekerlekli arabalarıyla araçların gittiği yoldan gitmeye çalışan insanları fark ettiniz mi? Market, banka, mağaza adı her neyse bir yere girmek istediğinizde açılmayan kapıları açmaya çalışmak, rampasız kaldırımlara çıkmak ya da dükkânlara girmek onlar için mümkün mü? Hayatı birilerinden yardım istemeden yaşamak çok büyük bir lüks mü?

20 aylık anneliğimden bildiriyorum, şehir hayatı bazıları için hiç kolay değil. Zaman zaman yardım etmek isteyenler olmuyor değil ama yürümek, sadece yürümek ve ihtiyacın olan yerlere gitmek, ister bebek arabalı bir anne ister engelli bir birey olsun kimse için bu kadar zor olmamalı. İnsan denen yaşam formu milyarlarca üyesiyle dünyada ve hatta uzayda yaşamaya devam ediyor. Yalnız değilsiniz! Kurumsal ve kamusal çalışmalar önemli ama bireysel sorumluluklarımız da yok değil. "Pardon, aracınızı öteye park eder misiniz?" ya da "Pardon, ben öncelikliyim, geçebilir miyim?" filan diye sorulmasını beklemeyin. Biraz daha dikkatli yaşarsak insanlığımızdan hiçbir şey kaybetmez ve hatta bir gün şirinleri bile görebiliriz.

Bebek arabası ile engelli bir maratonu aşmaya çalışıyor gibiyiz şehir hayatında; bu hızlı yaşanan, hızlı yol alınan sokaklarda. Ama sağlığımızı kaybetme pahasına defalarca kaldırıyoruz o arabayı, insani olmasa da bir şekilde yapıyoruz; **anne olmak bunu da gerektirir diye düşünerek. Peki, böyle bir imkânı olmayan engelliler nasıl yaşıyor dersiniz?**

Osmanlı Toplumunun Mayası Tasavvuftur

BERNA
ÇAÇAN

X X. Yüzyılın en önemli şahsiyetlerinden birisi olan merhum Abdülba-ki Gölpınarlı hocamızdan nakille rivayet odur ki yüzlerce yıl önce ünlü padişahlardan biri tarih bilginlerini toplamış, bana insanlık tarihini yazın demiş.

Yıllarca uğraştıktan sonra 100 ciltlik kitap yazmışlar. Develere yükleyip saraya götürmüşler. Huzura çıkartmışlar. Padişah bunu kim okuyacak diyerek özetini yapın demiş. Gene yıllarca uğraşmışlar, yazmışlar, çizmişler. 50 cilde indirmişler. Padişah bu da fazla diyerek biraz daha özetleyin demiş. Çalışmış-

lar, çabalamışlar; en nihayetinde 10 cilde indirmişler. Padişaha sunmuşlar. Fakat padişah gel zaman git zaman bu sürede yaşını başını almış, son demlerine gelmiş. Okuyamam demiş. Tarih bilginlerine dönerek "Bana bütün bu yazdıklarınızı bir iki sözle özetleyemez misiniz?" demiş.

Evet, insanlığın tarihi bu şekilde özetlenmiştir. Dileriz ki "Doğdular, büyüdüler, yaşadılar, yaşattılar" diye özetlensin. **İşte buradaki "yaşattılar" kelimesi 6 asır boyunca 3 kıtayı "yaşat ki yaşayasın" düsturuyula idaresine alan Osmanlı devletinde tekâmül etmiştir.**

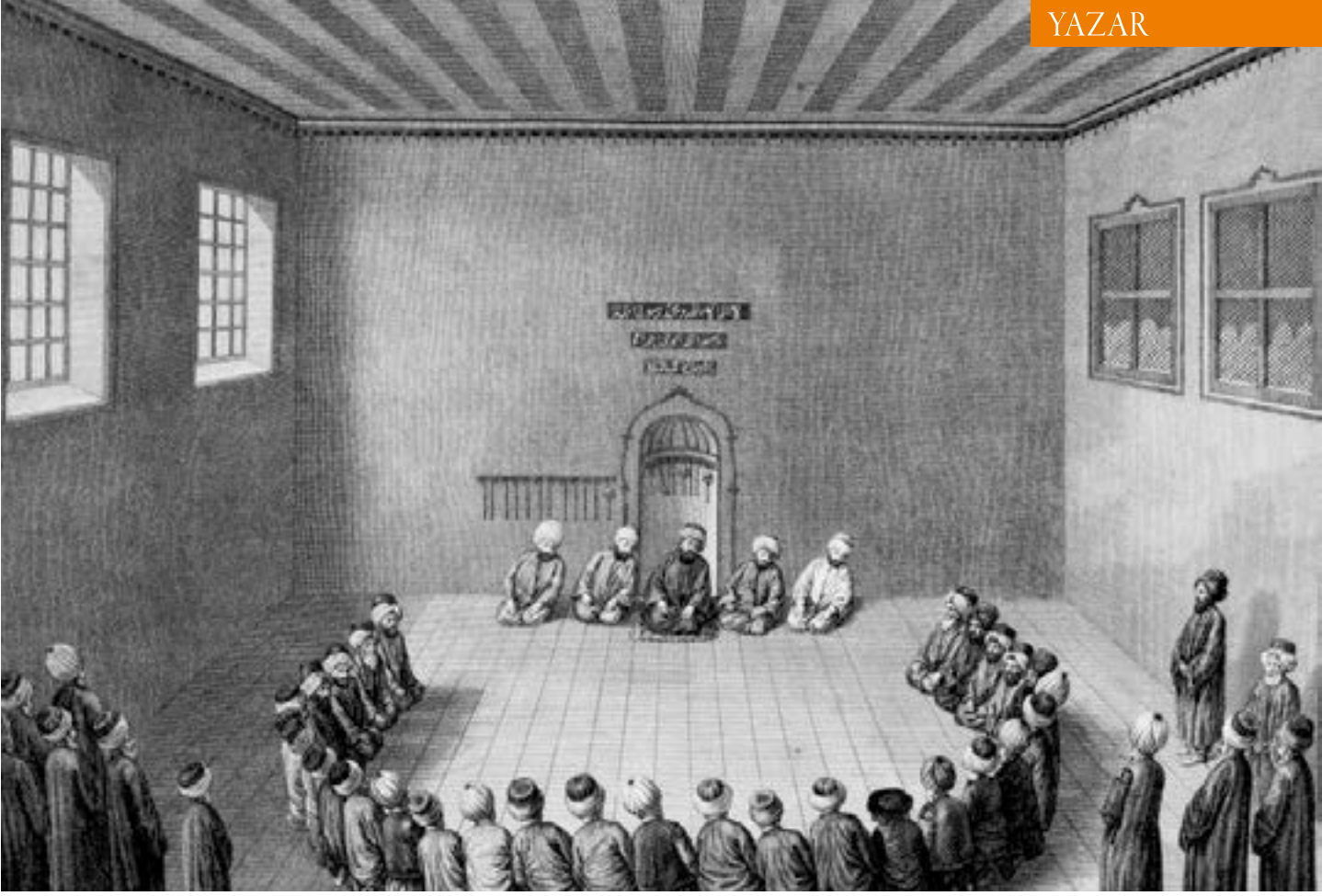
Birbirlerine bakışırken içlerinden biri "Padişahım ben özetleyeyim" diyerek insanlık tarihini şu cümlelerle özetlemiştir: "Doğdular, büyüdüler, öldürdüler ve öldüler".

Evet, insanlığın tarihi bu şekilde özetlenmiştir. Dileriz ki "Doğdular, büyüdüler, yaşadılar, yaşattılar" diye özetlensin. İşte buradaki "yaşattılar" kelimesi 6 asır boyunca 3 kıtayı "yaşat ki yaşayasın" düsturuyula idaresine alan Osmanlı devletinde tekâmül etmiştir. Ve yine çağ çağ ve yer yer öyleleri yetişmiştir ki onlar kendileri için yaşamamış kendileri için ölmemiştir. Onların geride bıraktıkları tasavvufi düşünce toplumları bütünleştirici bir etki yapmıştır. İşte bu tasavvufi anlayış ve Osmanlı devlet idaresinin tebaasına bakışı Osmanlı toplumunun temel dinamikleri olmuştur. Öyle ki Osmanlı toplumunun mayası tasavvuftur desek herhalde yanlış söylemiş olmayız.

Tasavvufi düşünce nasıl oldu da Osmanlı Türkiye'sinin bir Türk İslam coğrafyasına dönüşmesinin temel amillerinden birisi oldu. İsterseniz şöyle bir XI. Yüzyıla gidelim. Selçuklu

Sultanı Alparslan'ın 1071'deki Malazgirt Zaferiyle Anadolu'nun kapıları Türklere açılır ve Orta Asya'dan akın akın Türkmen ve Yörük göçleri meydana gelir. Tabii Moğol istilaları olana şiddetle devam eder. Anadolu Selçuklularının sağlamış olduğu huzur ortamı, ticari hayatın canlılığı, ilim, sanat ve zanaat erbabına gösterilen ilgi sonucu Anadolu bir cazibe mekânına dönüşür. Bu göçlerin bir sonucu olarak Anadolu'da iskân ve imarlaşdırma faaliyetleri başlatılır, bu yeni yerlerin Türk İslam kimliği kazandırılması sağlanır. Tam da bu sırada Selçuklular tarikatlar ile bunlara bağlı tekke ve zaviyeleri yardıma çağırır. Zira göç edenler arasında abdal, ahi, baba ve derviş dediğimiz mutasavvıflar da vardır. Ve devletin kuruluşunda çok etkin rol oynayacaklardır. Anadolu'nun çeşitli bölgelerine hızla tekke ve zaviyeler açarlar.

Bir başka ifadeyle padişahlar toprakları fethederken âlimler de gönülleri fethetmekteydi. Tasavvuf teşkilatları Anadolu insanının sosyal ve ruhi hayatına şekil vermiştir.

Anadolu'nun hemen her yerinde kurulan tekke ve zaviyelerde belirli gün ve gecelerde düzenlenen halka açık sohbetler ve musiki eşliğinde ilahiler söylenerek icra edilen zikirlerle halkın kalbi çoşturulmuş, birlik beraberlik tesis edilmiştir. Öyle ki âlimler ve ulemalar padişahlardan sultanlara her kesimi etkilemiştir.

II. Mahmut'un kızı ve tarihe "Divanı olan tek kadın" olarak geçen Adile Sultan Abdülkadir-i Belhi hazretlerine karşı muhabbet duyar ve ziyaret etmek ister. Yanına cariyesi ve arabacısını da alarak saray teşrifatıyla son derece şatafatlı kıyafetlerle dergâhın yolunu tutar. Ancak dergâha kabul edilmez. Yine de gitmekten vazgeçmez. İkinci gidişinde ise basit bir halk kadını kıyafeti giyer, feracesini takar ve yollara düşer. Şeyhin oğlu Ahmet Muhtar sultanı kapıda karşılar, şeyhin şu sözleri son derece manidardır:

"Adile Sultan olarak gelerseniz bu kapıdan giremezsiniz. Amma Adile Hanım olarak geldiniz mi kapılarda karşılanırsınız."

Tasavvuf kültürü Osmanlı toplumunu musikiden mutfak

kültürüne birçok bakımdan etkiler. Tekkelerde tasavvufi bir mutfak kültürü oluşur. Sofra adabı belli kaideler çerçevesinde bulunmakta olup yemek yerken konuşulmaz, birisi herhangi bir sebeple sofradan kalkarsa eğer kaşıklar bir yana bırakılır o kişinin gelmesi beklenirdi. Lokma hakkından ötürü. Bu derece ince ayrıntılara haiz bir sofraydı. Özel gün ve gecelerde bazı özel yemekler hazırlanır, yemeğin malzemesine ve pişirilmesine son derece büyük bir ehemmiyet verilirdi. Tekke yemeği denilince ilk akla gelen çorbadır. Bu durum halk diline "tekkeyi bekleyen çorbayı içer" deyiimi olarak geçmiştir. Anadolu'da birçok tekkede helva ve aşure pişirme geleneği bir ritüele dönüşmüştü.

Mevlana musikiyi cennet kapısının gıcirtısına benzetmiştir. XIX. Yüzyıl Türk Din musikisinin altın çağı olarak tabir edilir. Bu eserlerin başında mevlid ve ilahiler gelmiştir. Özellikle Ramazan gecelerinde musiki geceleri tertip edilirdi. Musikiye gösterilen bu rağbette mutasavvıfların rolü dikkate şayandır.

Anadolu'nun hemen her yerinde kurulan tekke ve zaviyelerde belirli gün ve gecelerde düzenlenen **halka açık sohbetler ve musiki eşliğinde ilahiler söylenerek icra edilen zikirlerle halkın kalbi çoşturulmuş, birlik beraberlik tesis edilmiştir.**

KIRACI İLE EV SAHİBİ ARABULUCUDA ANLAŞACAK

Av. Arb.
UMUT ÖZKAN

Son yıllarda ev sahipleri ile kiracılar arasında yaşanan uyuşmazlıklar had safhaya ulaşırken kendi aralarında uzlaşamayan taraflar soluğu mahkemelerde alıyor. Mahkemelerde yaşanan yoğunluk nedeniyle uzun süren yargılama süreçleri, dava sürecinde yaşanan belirsizlikler ve mahkeme masrafları ise tarafları maddi ve manevi açıdan bir hayli zorlamakta.

Kira uyuşmazlıkları nedeniyle mahkemelerde yaşanan yoğunluk, kiracılar ile ev sahipleri arasında yaşanan sıkıntıların bir an önce çözüme kavuşturulması amacıyla 1 Eylül 2023 tarihi itibarı ile zorunlu arabuluculuk dönemi başladı.

Kira bedelinin tespiti, tahliye zamanı, depozito bedelinin iadesi, kiralananın kullanım şartlarının yeniden belirlenmesi gibi kira sözleşmesinden kaynaklı her türlü ihtilafın çözümü için taraflar mahkemelerin kapısını çalmadan önce zorunlu arabuluculuk sürecine tabi olacak.

Milyonlarca kiracı ve ev sahibini yakından ilgilendiren arabuluculuk sistemi konusunda merak edilen soruları sizler için yanıtlamaya çalıştık.

Arabuluculuk sürecini kim başlatacak?

Arbuluculuk sürecini dava açmak isteyen taraf başlatacak. Kira bedelinin tespiti, kira uyarlama davası, kiracı ve kiralayan arasındaki her türlü alacak ve tazminat talebine ilişkin uyuşmazlıklarda dava açmayı düşünen kiracı da mal sahibi de arbuluculuğa başvurabilir. Taşınır ve taşınmaz mallarda ortaklığın giderilmesi ile ilgili uyuşmazlıkları, komşu parsellerle ilgili sorunlar, binada gürültü yapan komşular için de arbulucuya gidilebilecek. Site ve apartman yönetiminin aidat ödememe nedeniyle başlatacakları icra takipleri ve itiraz halinde açılacak davalar öncesinde de arbulucuya gidilmesi zorunlu olacak.

Arbuluculuk başvuruları nereye yapılacak?

Arbuluculuk başvuruları dava açılacak yetkili mahkemenin bulunduğu adliyedeki arbuluculuk bürosuna ya da yetkilendirilen sulh hukuk mahkemelerine yapılacaktır.

Arbuluculuk görüşmelerine kimler katılacak?

Görüşmelerde öncelikli olarak tarafların, yani kiracı ile mal sahibinin bizzat katılarak anlaşmazlığı karşılıklı olarak çözüme kavuşturması arzu edilmekte. Ayrıca bu görüşmelere taraflar dışında avukatları da katılabilecek.

Arbuluculuk süreci nasıl işleyecek?

Arbulucu, ilk olarak taraflarla ayrı ayrı görüşerek uyuşmazlığa ilişkin bilgileri alır. Ardından her iki tarafında katılımı ile bir toplantı gerçekleştirilir. Arbulucunun uyuşmazlığı en fazla 4 hafta içerisinde çözüme kavuşturması gerekmektedir. Uygun çözüm bulunması halinde anlaşma sağlanır. Arbulucu ve tarafların katılımıyla hazırlanan anlaşma tutanağı imzalanır. Bu tutanak mahkeme kararı niteliği taşır. Örneğin uyuşmazlık konusu kira artışı ile ilgili olarak taraflar anlaşmışlar ise anlaşma sonrası taraflarca aynı hususlarda tekrar dava açılmaz.

Arbuluculuğa başvurmanın maliyeti nedir?

Arbuluculuk hizmeti yapılırken iki saate kadar görüşmeler ücretsiz olarak Adalet Bakanlığı'nın bütçesinden karşılanarak arbulucuya ödenecek olup, iki saati geçen görüşmelerde ise "Arbuluculuk Asgari Ücret" tarifesine göre taraflarca eşit olarak ödenecektir. Adalet Bakanlığı'nın ödediği ücret dava açılması halinde davada haksız çıkan tarafa yargılama gideri olarak ödetelecek. Taraflar eğer arbulucu huzurunda anlaşılırsa arbuluculuk ücreti taraflarca eşit şekilde ödenir.

Taraflar arbulucuda anlaşmazsa ne olur?

Görüşmelerin ardından taraflar arasında uzlaşma sağlanamazsa "An-

laşmama" tutanağı düzenlenir. Bu tutanak da taraflarca imzalanacaktır. Arbulucu bu belgeyi arbuluculuk bürosuna ibraz edecek ve birer örneğini de taraflara verecektir. Bu imzalı tutanak olmadan dava açılmaz. Dava açacak olan taraf bu tutanağı dava dilekçesine ekleyip davasını açabilir.

Arbuluculuk görüşmesine katılmamanın sonucu nedir?

Dava açılması durumunda arbulucuya gelmeyen taraf ister haklı ister haksız çıksın, arbulucu ücreti ve yargılama giderinin tamamını ödemek zorunda kaldığı gibi, haklı çıkması halinde lehine vekâlet ücretine hükmedilemez.

Anlaşmaya uyulmaması halinde ne yapılabilir?

Arbulucu huzurunda anlaşma sağlanmış lakin taraflardan biri anlaşmaya uymuyor ve taahhütlerini yerine getirmiyorsa diğer taraf Arbuluculuk tutanağının kesinleşmesini Sulh Hukuk Mahkemesi'nden sağlatarak kararın icra edilmesini isteyebilir.

Empati ve anlayış

Toplumsal bir soruna dönme eğilimi gösteren kiracı ve ev sahibi çatışmasının Arbuluculuk yolu ile dostane bir şekilde çözüme kavuşturulmasının çok kolay olduğunu gözlemliyoruz yalnızca biraz empati ve anlayışa ihtiyacımız var.

turuncu

Aylık Kadın ve Yaşam Dergisi

Her ay güncel konularda en yetkili isimlerle yaptığımız röportajlar, alanında uzman yazarlarımızın ele aldığı dosya konularının yanı sıra kitap, film, mutfak kültürü sayfalarımızla evlerinize konuk oluyoruz.

**Bizi Sosyal Medyada
Takip Etmeyi Unutmayın!**

facebook.com/turuncukadindergisi

twitter.com/turuncudergisi

instagram.com/turuncudergisi

www.turuncudergi.com

e-mail: info@turuncudergi.com

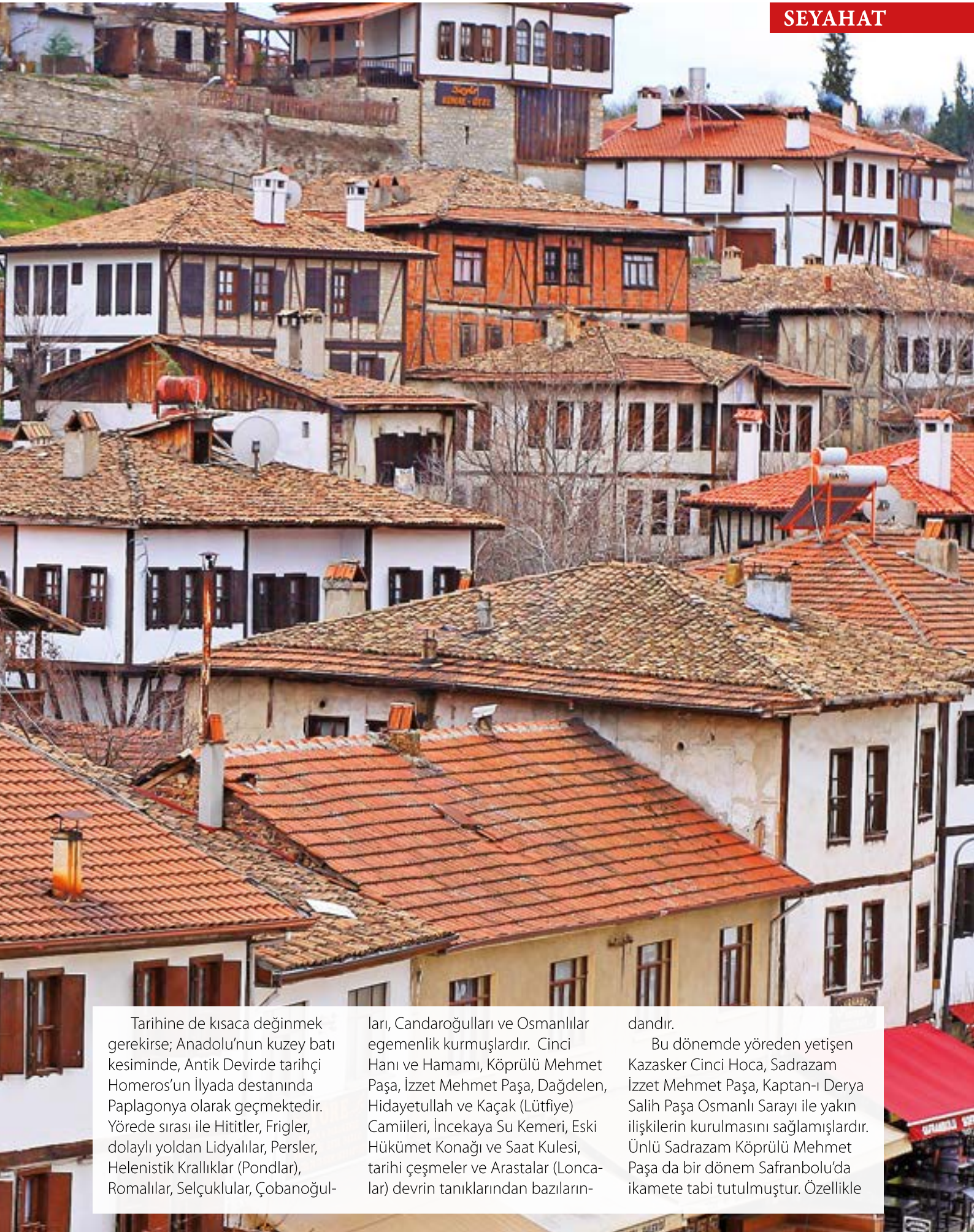
Güz güzeli SAFRANBOLU

ÖZLEM
URGANCIOĞLU

Aynı zamanda benim de memleketim olan güzel Safranbolu'ma ne yazsam az, ne başlık atsam kifayetsiz kalırdı. Size kısaca tanıtmaya çalışacağım güzel memleketime bu sonbaharda gidin derim. Eşsiz güzellikleri ve adını aldığı Safranın bu mevsimde çiçek açması sebebiyle daha ilgi çekici olan Safranbolu'yu en güzel bu mevsimde tadarsınız. Hele de şimdilerde çok sevilen bir rota olan Yenice trenini denemenizi de tavsiye ederim.

Unesco Dünya Miras Listesi'ne uzun yıllar önce girmiş olan Safranbolu; Batı Karadeniz Bölgesinde Karabük iline bağlıdır. Her biri birbirinden güzel ahşap evleri ve çevresindeki cami, han, hamam, çeşme, türbe, lonca çarşıları gibi tarihi eserleri, günümüze değin "kent ölçeğinde korunmasıyla" ünlenmiş tarihi bir ilçedir. İlçeye Ankara-Istanbul karayolunun Gerede kavşağından Karabük'e gelen 82 km'lik asfalt yol üzerinden ulaşılmaktadır. Karabük'e 8 km, Bartın'a 80 km, Kastamonu'ya 105 km uzaklıktadır.

Tarihine de kısaca değinmek gerekirse; Anadolu'nun kuzey batı kesiminde, Antik Devirde tarihçi Homeros'un İlyada destanında Paplagonya olarak geçmektedir. Yörede sırası ile Hititler, Frigler, dolaylı yoldan Lidyalılar, Persler, Helenistik Krallıklar (Pondlar), Romalılar, Selçuklular, Çobanoğul-

ları, Candaroğulları ve Osmanlılar egemenlik kurmuşlardır. Cinci Hanı ve Hamamı, Köprülü Mehmet Paşa, İzzet Mehmet Paşa, Dağdelen, Hidayetullah ve Kaçak (Lütfiye) Camiileri, İncekaya Su Kemeru, Eski Hükümet Konağı ve Saat Kulesi, tarihi çeşmeler ve Arastalar (Loncalar) devrin tanıklarından bazıların-

dandır.

Bu dönemde yöreden yetişen Kazasker Cinci Hoca, Sadrazam İzzet Mehmet Paşa, Kaptan-ı Derya Salih Paşa Osmanlı Sarayı ile yakın ilişkilerin kurulmasını sağlamışlardır. Ünlü Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa da bir dönem Safranbolu'da ikamete tabi tutulmuştur. Özellikle

Cinci Han'ın yapılması ile İpek Ticaret Yolu'nun Safranbolu'dan geçmesi yörenin ticaret, üretim, geleneksel el sanatları bakımından ekonomisini geliştirmiş, sosyal hayatını zenginleştirmiştir.

İlçe yerleşim açısından üç önemli bölüme ayrılmıştır. Eski şehir olarak adlandırılan kısım, birçoğu koruma altında olan ve bazıları müze olarak kullanılan yarı ahşap üç katlı evlerin olduğu kısımdır. Resmi adı Misakı Millî olan ve halk tarafından Gran-köy olarak adlandırılan Kıranköy ise, 1923 mübadelesinden önce Yunan Ortodoks halkın yaşadığı bölgedir. Bağlar bölgesi ise varlıklı ailelerin yaz aylarını üzüm bağlarında ve meyve bahçelerinde geçirdiği bölgedir. 1923'e kadar bağlarda Türk ve Yunan aileler yakın olarak yaşamaktaydılar, 1923'ten sonra eski Safranbolu'da yaşayan nüfus devamlı olarak bağlarda yaşamaya başlamıştır.

Muhakkak görülmesi gereken yerleri de kısaca sıralamak gerekirse: **1- Safranbolu Eski Çarşı (Safranbolulular için Şehir)**

Yerli ve yabancı turistlerin alışveriş yapmak için ilk uğradığı yer olan Safranbolu Eski Çarşı, Arnavut kaldırımli dar sokakları saran rengârenk yöresel ürünleriyle mutlaka uğramanız gereken yerler arasında. Tarihi ve otantik atmosferini korumayı başaran ve tarihin her döneminde ticaretin kalbinin attığı ve Safranbolu için eski dönemlerde şehir diye anılan ticaret alanı ve kışlık yaşam alanı, en önemli yerlerden biri olan Safranbolu Eski Çarşı'nın yüzlerce yıllık dükkanlarında Safranbolu lokumları, konaklarının maketleri, safran çiçekleriyle yapılan kozmetik ürünler, yöresel baharatlar, çeşit çeşit giysiler ve el yapımı hediyelik eşyalar gibi bir çok ürünü bir arada bulabilirsiniz.

Tarihi kahvehanelerde keyifli bir mola vererek yöresel gazozumuzu veya kahve ve çayınızı yudumlayabileceğiniz, küçük restoranlarda geleneksel Osmanlı yemekleri tadabileceğiniz Safranbolu Eski Çarşı, ilçe merkezinde güzel bir konumda

yer alıyor. Keyifli akşam yürüyüşlerine çıkmak için en çok tercih edilen yerlerden olan Safranbolu Eski Çarşı, fotoğraf çekmekten hoşlanıyorsanız ilk görmenizi önerdiğimiz yerlerden.

2-Hıdırlık Tepesi

Safranbolu'nun panoramik manzaralarını izlemek için ilk uğramanız gereken yerlerden biri de ilçe merkezine sadece 2 kilometre uzaklıkta ki Hıdırlık Tepesi. Özellikle bahar ile yaz aylarında yerli ve yabancı turistlerle dolan, büyüleyici Safranbolu sokaklarının ve konakların en güzel manzaralarını gözler önüne seren Hıdırlık Tepesi, sıcak yaz akşamlarında serin havada yürüyüşlere çıkmak için de en ideal noktalardan biri.

Dar sokaklarda sıralanan Safranbolu'nun tarihi evlerinin kuş bakışı manzaralarının fotoğraflarını çekebileceğiniz tepe, aynı zamanda Orhan Gazi'nin ünlü komutanlarından Hıdır Bey'in türbesi, Kurtuluş Savaşı kahramanı Dr. Ali Yaver Ataman'ın anıt mezarı ve Hasan Paşa'nın türbesi için de sıkça ziyaret ediliyor. Mola verebileceğiniz çay bahçeleri, yürüyüş parkurları ve dinlenme alanları da bulabileceğiniz Hıdırlık Tepesi'nde özellikle gün batımında Safranbolu'nun en güzel fotoğraflarını çekebilir ve kahvenizi yudumlayarak atmosferin tadını çıkarabilirsiniz.

3- Kristal Cam Teras

Fotoğraf çekmekten hoşlanıyorsanız, panoramik doğa fotoğrafları çekmek ve Tokatlı Kanyonu'nun devasa kaya duvarlarını görmek için Safranbolu Kristal Cam Teras'a uğrayabilirsiniz. 80 metre yükseklikteki bir tepede yer alan etkileyici cam teras, el değmemiş doğal güzellikleriyle ünlü Tokatlı Kanyonu'nun en özel noktalarından birinde bulunuyor ve her yıl binlerce turisti kendine çekiyor. Safranbolu merkezine sadece 5 kilometre uzaklıkta yer alan Kristal Cam Teras, haftanın her günü 07:00 ile 20:00 saatleri arasında açık.

4-İncekaya Su Kemerı

Hem rehberli doğa gezileri hem de fotoğraf çekmek amacıyla keşfe çıkabileceğiniz büyüleyici bir yapı olan İncekaya Su Kemerı, Tokatlı

Kanyonu'nun en çok ziyaret edilen parçalarından biri. Sadrazam İzzet Mehmet Paşa tarafından 17. yüzyılda yaptırıldığı tahmin edilen devasa su kemeri, sarp kayalar ve el değmemiş doğal güzellikler arasında kartpostal güzellğinde bir manzara sunuyor.

60 metre yüksekliğe sahip ve 5 tane gözlü olan İncekaya Su Kemeri, kesme taşlar ile Horasan harcı kullanılarak inşa edilen sağlam mimarisıyla günümüze kadar ayakta kalmayı başarmış. Safranbolu'ya su taşınması için inşa edildiği düşünülen ve tarihi yapılardan biri olan İncekaya Su Kemeri'nde özellikle gün doğumu ve gün batımlarında tablo güzelliğinde fotoğraflar çekebilirsiniz. Safranbolu merkezine 5 kilometre gibi oldukça yakın bir konumda yer alan İncekaya Su Kemeri'ni gördükten sonra kısa bir yürüyüş mesafesindeki Kristal Teras'a da uğrayarak Tokatlı Kanyonu'nu kuş bakışı izleyebilirsiniz.

5- Tokatlı Kanyonu

Sadece Safranbolu'nun ve Karabük'ün değil Türkiye'nin de en özel tabiat harikalarından biri olan Tokatlı Kanyonu, Safranbolu merkezine sadece 6 kilometre uzaklıkta. Her mevsim düzenlenen doğa yürüyüşleri

ve fotoğraf safarilerinin değişmez adreslerinden biri olan ve Safranbolu Eski Çarşısından Tokatlı Köyü'ne kadar 9 kilometre boyunca uzanan devasa Tokatlı Kanyonu; ev sahipliği yaptığı endemik bitki türleri, vahşi yaşam zenginliği ve büyüleyici doğa güzellikleriyle görülmeye değer bir manzara sunuyor.

6-Yörük Köyü

Büyük şehirlerin kalabalığı ve gürültüsünden uzaklaşarak günümüze kadar bozulmadan kalmış büyüleyici bir Anadolu köyünü keşfe çıkmak için Safranbolu Yörük Köyü'ne uğrayabilirsiniz. Hem rehberli turlar ile hem de kendi başınıza gezebileceğiniz bu güzel köy ilçeye yaklaşık 15 kilometre uzaklıkta. Koruma altına alınan ve her yıl binlerce kişinin ziyaret ettiği Yörük Köyü 93 tane tarihi konağıyla Safranbolu'nun küçük bir örneğini size sunacak.

7- Bulak Mencilis Mağarası

Safranbolu'da her doğa tutkununun mutlaka görmesini önerdiğimiz tabiat harikalarından biri de 3 milyon yıllık olduğu tahmin edilen Bulak Mencilis Mağarası. Safranbolu'ya yaklaşık 7 kilometre uzaklıkta yer alan ve geniş bir vadinin doğal

güzellikleri arasında gizlenen mağara, 6 kilometre gibi devasa bir uzunluğa sahip. 400 metrelik kısmını özel ışıklandırmalar ve yürüyüş yollarıyla keşfe çıkabileceğiniz Bulak Mencilis Mağarası'nın içinde milyonlarca yılda oluşmuş ve her biri sanat eserini andıran devasa sarkıtları, diktleri, büyüleyici damlataş havuzları arasında unutulmaz bir gezi yapabilirsiniz.

8-Yazıköy

Safranbolu'da gününbirlik geziler yapabileceğiniz ve yüzlerce yıldır bozulmamış tarihi dokusunu yakından görebileceğiniz sevilen gezi alanlarından biri de Yazıköy. Yüzlerce yıldır bozulmamış eski bir Rum Köyü olan Yazıköy'de uzun süre Türkler ve Rumlar bir arada yaşamını sürdürmüş. Her köşesi taş ve ahşap mimari konaklarla çevrili olan ve Safranbolu'nun küçük bir örneğini andıran Yazıköy'ün sessiz ve huzurlu atmosferinde güzel bir yürüyüş yaparak dağ eteklerinde sıralanan konakların harika fotoğraflarını çekebilir, köy kahvelerinde çayınızı yudumlayarak dinlenebilir, köyde yetiştirilen organik ürünleri satın alabilir veya geleneksel Anadolu yemekleri tadabilirsiniz.

9-Tarihi Cinci Hamamı

Halk arasında Yeni Hamam olarak da bilinen ve ilçenin tarihi yapıları arasında en çok ziyaret edilenlerden biri olan Cinci Hamamı, hemen yanı başında yer alan Cinci Hanı ile birlikte 17. yüzyılın ortasında inşa edilmiş etkileyici bir yapı. Safranbolu Kazaskeri Hüseyin Efendi tarafından 1645 yılında inşa ettirilen, kadınlara ve erkeklere özel iki farklı bölümü bulunan tarihi hamam, Osmanlı döneminin en güzel hamam örneklerinden biri olarak dikkat çekiyor.

Kubbeli mimarisi ve kesme taşlarla inşa edilmiş tasarımıyla yerli ve yabancı turistler tarafından sıkça ziyaret edilen Tarihi Cinci Hamamı, haftanın her günü açık. Safranbolu gezilerinden sonra tarihi hamama uğrayarak hem çarpıcı Osmanlı dönemi hamam mimarisini inceleyebilir hem de sıcak sularla yorgunluğunuzu atabilirsiniz.

10-Cinci Hanı

Safranbolu'nun görülmeye değer

tarihi eserlerinden biri de Cinci Hoca lakaplı Kazasker Hüseyin Efendi tarafından 17. yüzyılda inşa ettirilen Cinci Hanı. Kesme ve moloz taşlarla inşa edilen ve Osmanlı döneminden Safranbolu'da kalan en etkileyici yapılardan biri olarak kabul edilen tarihi han, 2 katlı ve 63 odadan oluşmaktadır.

Benzersiz taş ve ahşap el işçilikleriyle dikkat çeken, günümüzde bir bölümü otel ve restoran olarak kullanılan Cinci Hanı'nın otantik atmosferinde keyifli bir gezi yaparak harika fotoğraflar çekebilir, taş mimarili ve yöresel dekorasyonlarla süslü otel odalarında büyüleyici atmosferde birkaç gün konaklayarak tatil yapabilirsiniz.

11-Safranbolu Tarihi Saat Kulesi

Her köşesi etkileyici tarihi hazinelerle dolu olan Safranbolu'da hemen dikkatini çekecek yapılardan biri de Osmanlı padişahı 3. Selim'in sadrazamı İzzet Mehmet Paşa tarafından inşa ettirilen Safranbolu Tarihi Saat Kulesi. 12 metre

yükseklikteki etkileyici kulenin alt bölümü sağlam kesme taşlar, üst bölümü ise ahşap süslemelerle tasarlanmış.

Safranbolu'nun ünlü konaklarını andıran bir mimari tarzla inşa edilen saat kulesi, 1700'lü yıllardan beri ayakta duran ve asırlardır çalışmaya devam eden simgesel yapılardan biri. İlçenin en çok fotoğraflanan yerlerinden biri de olan Safranbolu Tarihi Saat Kulesi'ni ziyaret ederek siz de bu çarpıcı şaheseri yakından görebilir ve saat görevlisinden saat ile ilgili ilginç hikâyeleri dinleyebilirsiniz.

12-Safranbolu Kent Tarihi Müzesi

Binlerce yıllık uzun tarihinde pek çok önemli medeniyete ev sahipliği yapan Safranbolu'nun bu zenginliğini görmek için Kale Altı Sokak üzerinde yer alan Safranbolu Kent Tarihi Müzesi'ne uğrayabilirsiniz. Müze, ilçenin en özel yapılarından biri olan Hükümet Konağı'nın restore edilmesiyle hizmete açıldı.

Müzenin 3 kata yayılan zengin koleksiyonlarında Safranbolu tarihinin yanı sıra Osmanlı döneminden Cumhuriyet dönemine kadar uzanan büyüleyici Safranbolu konakları hakkında bilgiler, konaklarda kullanılan yöresel eşyalar, giysiler ve geleneksel el sanatı ürünleri gibi pek çok objeyi inceleyebilirsiniz.

13-Safranbolu Yemeniciler Arastası (Lonca Çarşısı)

Osmanlı döneminden beri ilçedeki önemli ticaret noktalarından biri olan tarihi çarşıda lonca yapısının izlerini görebilmek mümkün. Ayrıca Kurtuluş Savaşı sırasında burada askerlere ayakkabı (yemeni) dikilmiş. 50'den fazla dükkânda el dokuması kilimler, yorgan, yastık ve ayakkabılar (yemeni) gibi pek çok ürünü bulabilirsiniz.

Safranbolu'ya özgü el yapımı sanat eserleri satan dükkânların yanı sıra yöresel ürünler tadabileceğiniz restoranları ve kahvenizi yudumlayabileceğiniz yüzlerce yıllık kahvehaneleri için de sıkça ziyaret edilen Safranbolu Yemeniciler Arastası'nda,

hem güzel bir gezi hem de alışveriş yapabilirsiniz.

14-Köprülü Mehmet Paşa Camii

Safranbolu Eski Çarşısı'nda etkileyici bir manzara sunan ve Osmanlı döneminden günümüze ayakta kalan en önemli tarihi yapılardan biri olan Köprülü Mehmet Paşa Camii, hem tarih hem de kültür meraklılarının görmesi gereken yapılardan biri. 1661 yılında inşa edilen ve gerçekleştirilen restorasyon çalışmasıyla aslına uygun olarak yenilenen tarihi cami, çarpıcı taş mimarisi ile günümüzde de hizmet vermeye devam ediyor.

Safranbolu gezilerinin değişmez durak noktalarından biri olan Köprülü Mehmet Paşa Camii; bitkisel motiflerle süslü sade iç dekorasyonları, el yapımı ahşap ve taş işçilikleri ile Safranbolu inanç ve kültür turu açısından oldukça önemli adreslerden biri.

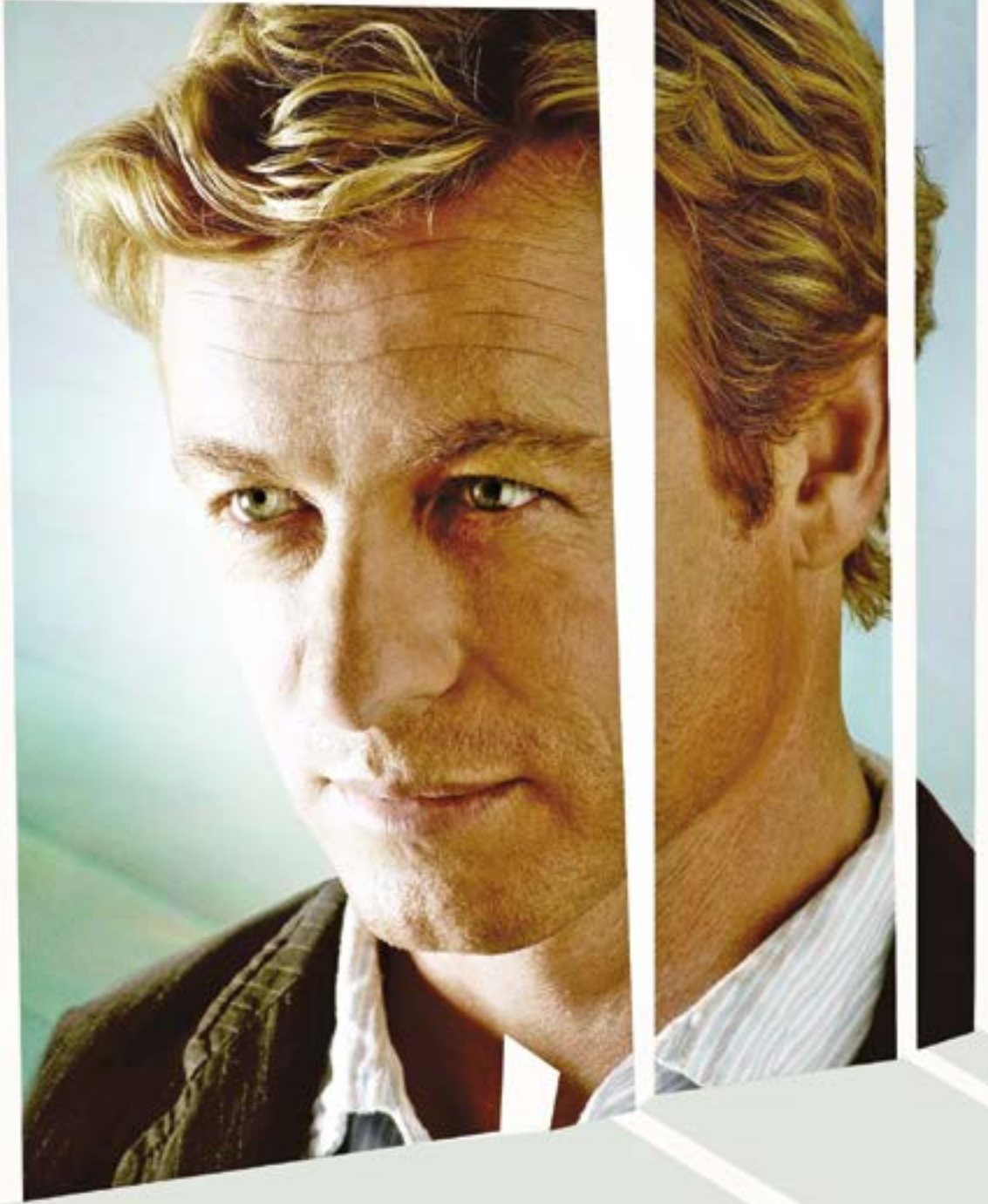
15-Safranbolu Tabakhane Müzesi

Uzun tarihinde 200'e yakın tabakhane ev sahipliği yapan Safranbolu'da müze haline getirilen 800 yıllık bir tabakhaneyi de gezme şansı bulabilirsiniz. Otantik atmosferini koruyan deri atölyesinin yöresel dekorasyonlarla süslü odalarında keyifli bir mola verebilir ve deri üretiminde kullanılan yüzlerce yıllık aletleri inceleyebilirsiniz.

16-Safranbolu Lütfiye Camii

Halk arasında Kaçak Camii olarak da bilinen Lütfiye Camii, 130 yıldan fazla zamandır hizmet veren etkileyici tarihi hazinelerimizden biri. Çarpıcı taş mimarisi ile dikkat çeken tarihi camii, Safranbolu'nun diğer tarihi camilerinden farklı bir mimari tarzla tasarlanmış ve mimari güzelliğini günümüzde de korumayı başarmıştır. Lütfiye Camii'ne kısa bir yürüyüşle ulaşabilirsiniz.

THE MENTALIST

ZÜLÜNÜN GÜNLÜĞÜ

Sevgili Turuncu Ailesi Merhaba, Ekim ayı geldi çattı. Yıl bitmek üzere farkında mısınız? Ne büyük sınavlar verdik ve veriyoruz hep birlikte. Tabi ben bu sınavlarımız içerisinde, hayata biraz da başka gözlerle bakalım diye buradayım ve bu ay beni çok heyecanlandıran bir dizi önerisi ile karşınızdayım.

Biraz paslanmış gibi hissediyorum kendimi. Günceli takip etmeye çalışsam da yapımlar anlatmaya değer mi karar veremediğim için, sıklıkla eskilerden bahsediyorum. Bu sefer ki izlemeyen kaldı mı sorusuna cevap niteliğinde. "The Mentalist". Jane ile tanışmayan ve onun muhteşem analiz yeteneğini kiskanmayan var mı?

Dizi 23 Eylül 2008 de yayınlanmaya başlamış, vay be, 18 Şubat 2015'de 7. sezonunda bitmiş. Ben TV deki ara kanallardan birisinde görmüş ve izlemiştim. Simon Baker cazibesi her bölümünde ekrana kilitlenme sebebimdi diye itirafta bulunayım, ama asıl mesele farklıydı.

Patrick Jane meşhur bir medyum. Red John isimli bir katilin sırrını ifşa edince ailesi katlediliyor. Sonra CBI

ile çalışmaya başlıyor. Olay yerlerinde gördüğü kanıtları, Sherlock Holmes vari analizlerle okuyup -doğru düşünmeyi bilmek çok önemli işte-, çözümlüyor, suçluların bulunmasına yardımcı oluyor. Tabi ekibin güvenini kazanarak ve her bölümde Red John'a bir adım daha yaklaştığı maceralar ile bu mümkün oluyor.

Lisbon ile ilk baştan itibaren yarattıkları kimyanın sonunda beklenece kavuşması, ekibin FBI'a yükselen yolculuğu, Jane'in iyileşip Lisbon'a âşık olduktan sonraki çocuksuluğu, şahane aşk ilanı sahnesi ve soluksuz izlenen olay çözümü sahneleri ile, kaçırılmaması gereken bir yapımdır olduğuna yürekten inanıyorum. Sherlock gibi detaycı insanların, detayları doğru kullandıklarında düşünceyi nasıl yönettiklerine şahit olmak da etkileyici geliyor bana, sizi bilmem elbette.

Biliyorum sevgili ailem biz medyumlara inanmıyoruz. Bu adam aslında düşünceyi yönetmeyi başaran bir deha! Amerikan halkı kendilerinin görmediği şeyleri gören bu tip insanları, insanüstü varlıklar gibi düşünüp medyum olarak kabul ettikleri için, inanılmaz güçlü ve yetenekli addedip, göklere çıkarabiliyorlar. Ve öğrendiklerini çok güzel kullanıp satan bu dehaların hikâyele-

ri de kalıcı oluyor.

Simon Baker Avustralyalı bir aktör. Biz onu Şeytan Marka Giyer'den biliyoruz en çok. Hani sekreter kızın Paris'te bir sonbahar akşamında beraber yürüdüğü yakışıklı ve sarışın adam var ya, sahneyi hatırlayanlar kim olduğunu anladı, işte kendisi o. The Mentalist ile kalıcı iz bıraktığı, izleyen ve izleyecek olan herkeste aşkâr.

Ben gerçekte evli olduğumu öğrendiğimde, o zamanlar şaşırdığımı hatırlıyorum. Lisbon ile çekimleri harika. Tabi ekran ve gerçek farkı diyorum. Onları izleyerek, bir nebze de olsa dünyayı unutma ve keyiflenme garantiz olacak diye de iddialı konuşuyorum.

Kalıpların dışına çıkmak saymazsanız ya da polisiye deyip geçmezseniz, yapımdan keyif alacağınız garantisini vererek bu ay yazımı noktalayayım. Bir dahaki ay için sizlerle bulduğumda, aklımdaki yapımlardan farklı bir yapımla karşınıza çıkmaya hazır olacağım!

Sizi Patrick Jane zarafeti ile başa bırakıyor ve şimdiden tekrar izlemek isteyen dostlara da, iyi seyirler diliyorum. Kışa hazırlık yaparken ruhunuzu dinlendirmeyi de unutmayın.

Sevgiler.

BİLİRİM SENİ YALAN DÜNYASIN

Bu yazı Ekim 2017'de son ebedi yurduna uğurladığımız; anneanneme mektubum, yürek sancımdır.

Mevsimlerden sonbahar, aylardan Ekimdi. Yağmurlu bir günde uğurladık seni. Bundan mı bilmem; ne zaman yağmur yağsa toprak kokusu gönlümü lime lime eder.

"Bir okulsa hayat, müfredatın en önemli dersidir ölüm" demiş Kemal Sayar.

Sen geçtin o dersi ve gittin. Hem öyle bir gittin ki "Ne mutlu ona" dedirttin ardından. Giderken bile helal kazancın, emeğin, duanın, alın terinin dersini bırakıp gittin. Öyle bir gittin ki biz kalakaldık anneannem. Üç gün oldu üç asır gibi geçen. Derler ki:

"Bir yakınını kaybedenin yüreğinde ilk kırk gün mum yanar, sonra her gün bir tanesi söner. Kırkıncı gün tek bir mum kalmıştır yanan; işte o hayat boyu sönmez."

Bir mum mu yoksa içimi öyle kısıp kavuran bir kandil mi bilemedim. Yıllar geçti hiç sönmedi. Ben neye incinsem sana yasladım başımı. Neye üzülsem hep sana ağladım. Kime hasret kalsam hep seni özledim. Ne için mutlu olup heyecanlansam sana geldim koşar adım.

Çocukken senin yanında kaldığım zamanları hatırlatarak derdin ya "Gündüz dururdun da, akşam olunca bi' hüznün çökerdi" diye, bak şimdi bi' hüznün çöktü yine içime akşam vakti. Hâlâ inanamıyorum gidişine. İnanmak için bir çabam da yok doğrusu. Sanki elinde tesbih ile dolaniyorsun bahçede, sanki halen girecekmişsin

ASUMAN ÇELİK

gibi kapıdan. Öyle güçlüydün ki boş durmayı sevmez, neredeyse hiç yorulmaz, emek emek karışlardın bostanı. Şimdi daha iyi anlıyorum gönderdiğin fasulye sadece fasulye değildi; emekti, sabırdı, teselliydi, yürekti, hasretti... Öyle güçlüydün ki yıkılmaz dağ gibi dururdun ve belki de bundandı aynı cümlede bile düşünemeyişimiz 'ölüm ve sen'i. Şimdi ise SEN ve ÖLÜM'den başkası yok zihnimde, gönlümde.

Varlığına, desteğine öyle alıştırmıştın ki bizi, sıradan gelen her şey şimdi daha anlamlı. Elimi neye uzatsam sen! Gözlerimi kapasam o hayran bakışların. Telefonum çalsa sen! Hayatıma, benliğime öyle işlemişsin ki öğrettiğin, örnek olduğun güzel her şey için şükrediyorum ve hakkını ödeyememenin verdiği buruklukla içim kaniyor. Kalbim acıyor. Dönüp dönüp bu burukluğu yaşayıp kızıyorum kendime ve hayata! Ama şükür ki yaptıklarından ve söylediklerimden sana karşı hiç pişmanlığım yok, hep söyleyemediklerim ve yapamadıklarımın acım. Her aradığımda açacaksın sandım telefonu, gidersem hep kapıda bulurum sandım.

Şimdi yüreğim bir kuytuda kaybolmuş, ruhum bir tümseğe takılıp düşmüş gibi. Başlarda nasıl kalkarım, düşüğüm yerden nasıl doğrulurum diye çok sordum kendime. Yıllarca yas terapisinde birçok yaştan insanları oturttum karşı koltuğa, sen gittiğinden beri en çok ben oturuyorum o koltukta. Seninle konuşuyorum,

sana yine seni soruyor ve cevaplar arıyorum. Payıma düşen bu acıdan nasıl çıkar, ölümü nasıl özümser, nasıl dönüşürüm bu acıyla?

Bilirim, ölümle gelen yas ilişkisi bitirmez daha da sorgulatır, hele ki kaybettiğin sevdiğin bir yakıninsa. Bitmez tükenmez sorgular yaparken buluyorum kendimi. Bazen küçük bir çocuk çıkıyor içimden. İncinmiş sitemkâr bir çocuk. Bazen öfkeye dönüyor bu sitemler. O zaman öfkeli bir çocuk koşuyor etrafımda.

Sonra ebeveyn modunda cezalandırırken buluyorum kendimi. Yine yetişkin modum dikiliyor karşıma, bazen de uğramıyor yamacıma. Öyle zamanlarda sessiz sedasız kabrinin başına gidiyorum. Görünür olma çabasına girmeden yaslıyorum omzumu mezar taşına uzun uzun dertleşiyorum. Fakat biliyorum; bir reçetesi yok, herkesin yas süreci kendine has.

Ah! Keşkeler dilimde.

Ama dönüşü yok, çaresi yok!

Ama iyi ki cennet var.

İyi ki dünya yalan. Şimdi koca bi' boşluk içimde, kalbimde bi' ağırı ve anladım ki gül yüzlüm; ölüm geride kalanlara ölüm!

En büyük tesellim Allah Resulünün şu müjdesi;

"Üç kişinin amel defteri kapanmaz:

1- Geride devamlı kazandıran bir eser (köprü, cami gibi hayır) bırakanın,

2- Hayırlı bir evlat (ruhu için dua edip hayır hasenat yapan bir evlat) bırakanın,

3- Geride faydalanılacak bir ilim bırakan kimselerin amel defteri kapanmaz".

TÜKETİRKEN TÜKENİYORUZ

FATMA AKGÜN

Çıktığımız meşak-
katli yolculuğumuz
bitmiyor bu âlem-
de. Her taze günde
mücrim anlar yaka-
lıyoruz. Yarınlara duyduğumuz
vehim sancılar, dünlerin kaygıla-
rı, aymaz bir boşluğa düşürüyor
bizi. Kurşığımızdaki son nefese
kadar bir âşekanın ağacı kurut-
ması gibi, tüketiyoruz her şeyi...

Tüketirken, tükeniyoruz da.
Kendimizi, doğamızı ve gele-
ceğimizi tüketiyoruz. Genel
itibariyle tüketim insanların
ihtiyaç ve isteklerinin karşılan-
ması için mal ve hizmetlerin
satın alınması veya kullanılması
iken günümüzde sadece ihtiyaç
ve isteklerin karşılanması için
değil, kimlik, statü ve özgüven
gibi psikolojik ihtiyaçların da
giderilmesi için kullanılmakta
ve bu durum hem bireysel hem

de toplumsal düzeyde olumsuz
sonuçlar doğurmaktadır.

Bilinçsizce tükettiğimiz her
şey bizi darağacına asmakta.
Uzayan gereksiz ihtiyaç listesi
daha fazla zamanımızı çalarken,
çölde seraba kılıç çekmek gibi
duygularımızı tatmin etmemek-
te, maddiyata olan bağımlılı-
ğımız ve bağıllığımız arttıkça
tüketimin gönüllü neferleri
olarak maddi nöbetimiz dünya
döndükçe devam edecek.

Zengin ve fakir arasındaki
eşitsizliği, adaletsizliği bir yılın
gibi büyüteceğiz koynumuzda.
Bu uğurda sağlığımızı verip ye-
rine eşyaları koyacağız. İçimizin
kuyusunda, ne kadar mutlu olu-
nabilirse o kadar mutlu olaca-
ğız. Yetmeyecek doğal kaynakla-
rı yok edeceğiz, çevreyi kirletip
iklimleri yerinden edeceğiz.
Gelecek nesillere miras bırak-
mamak için hâd bildireceğiz.
Yalancı ve yabancı bir istikballe
avutacağız onları.

Bu tüketim çılgınlığına
yetişmek için, fiziksel belirtiler
göstereceğiz. Yorgunluk, halsiz-
lik, baş ağrısı, mide bulantısı,
iştahsızlık, uyku bozukluğu
girecek kanımıza.

Duygusal olarak çökeceğiz
belki depresyon, öfke, sinirlilik,
mutsuzluk, umutsuzluk boy
gösterse de zihinsel belirtiler
unutturacak her şeyi. Karar ver-
mede zorlanacağız, dikkat dağ-
nıklığı yaşayacağız, konsantre
olamayacağız, acı içinde kıvrı-
nan sesimize. Onca haykırıştan
sonra kelimelerin zayi oluşuna
tanık olacağız. Tüketeceğiz tüm
kelimelerimizi, sevgimizi. İnsana
insanda yok oluşuna şahit ola-
cağız.

"Yiyin, için fakat israf etme-
yin! Çünkü Allah israf edenleri
asla sevmez."(A'raf 31) ayetine
kulak tıkayıp;

Tüketirken, tükeneceğiz.

Vişne Pelteli Sütlü İrmik Tatlısı

*Acıdan
Tatlıya*

NURİYE
ATASEVEN

n.ataseven69@gmail.com

Bu ay kolay ama lezzetli tariflerle çay sofralarınıza katkıda bulunmak istedim. İki tarif de yapması kolay ve sunum olarak şık görünen tarifler. Hepinize afiyet olsun.

MALZEMELER:

Muhallebi için:
1 su bardağı irmik
1 su bardağı şeker
5 su bardağı süt
50g tereyağı

Vişneli Pelte için:
1 tepeleme çorba kaşığı mısır nişastası
1 çay bardağı şeker
2 su bardağı vişne suyu

HAZIRLANIŞI:

Muhallebi malzemelerini bir tencerede tel çırpıcı ile karıştırarak pişirelim. Islatılmış ve süzölmüş küçük bot dikdörtgen borcama sıcak sıcak dökelim. Buzdolabında soğumaya bırakalım. Muhallebimiz soğurken vişneli peltemiz için malzemelerimizi küçük bir tencerede karıştırarak pişirelim. Altını kapadıktan sonra da karıştırarak soğutalım. ÖNERİ: sütlü irmiği pişirirken kaynadıktan sonra ocaktan hemen almayın. Hızlı hızlı karıştırarak biraz daha pişirin, kıvamı daha güzel olur.

Muhammaralı Ekmekler**MALZEMELER:**

1 çay bardağı kıyılmış ceviz
3 diş dövölmüş sarımsak
3 çorba kaşığı domates salçası
6 çorba kaşığı biber salçası

1 tatlı kaşığı kekik
1 tatlı kaşığı kimyon
1 çay kaşığı karabiber
3 çorba kaşığı zeytinyağı

HAZIRLANIŞI:

Bütün malzemeleri karıştırırım. Sonra dilimlenmiş ekmeklerin üzerine sürelim. Dilerseniz şekilli kalıplarla keserek servis edebilirsiniz. Kahvaltı ve ikinci çaylarında müthiş ve kolay bir lezzet olarak öneriyorum.

**DOĞRU
TARAFSIZ
GÜVENİLİR
HIZLI HABERİN
TEK ADRESİ...**

**yenikapı
haber**

www.yenikapıhaber.com

turuncu
MEDYA GRUBU

KEYİFLİ BİR UÇUŞ DENEYİMİNE HOŞ GELDİNİZ

Yolculuk boyunca kendinizi
evinizdeki kadar rahat ve konforlu hissedin.

TURKISH AIRLINES

Farklı ilgi alanlarına özel içerikler tek adreste: e-dergi'de!

Çevrimdışı Okunabilme Özelliği

Zengin Dergi ve Gazete Arşivi

HEMEN İNDİR

e-dergi

Türk Telekom
Değerli Hissettir

Türk Telekom Mobil müşterisiyseniz, tarife veya kampanya kapsamında e-dergi kullanım hakkınız bulunuyorsa, Türk Telekom Mobil numaranızla üye olup e-dergi aylık aboneliğinizi ücretsiz başlatabilir, Türk Telekom Mobil internetinizle yurt içinde e-dergi mobil uygulamasından limitsiz ve sınırsız yararlanabilirsiniz. Türk Telekom tarife ve paketleri kapsamında e-dergi kullanım hakkı bulunmayan aboneler için güncel fiyat bilgisi ile diğer ayrıntılar turktelekom.com.tr'de.